DE SCHILLEKINDEREN

EN ANDERE VERHALEN

DOOR

NANNIE VAN WEHL

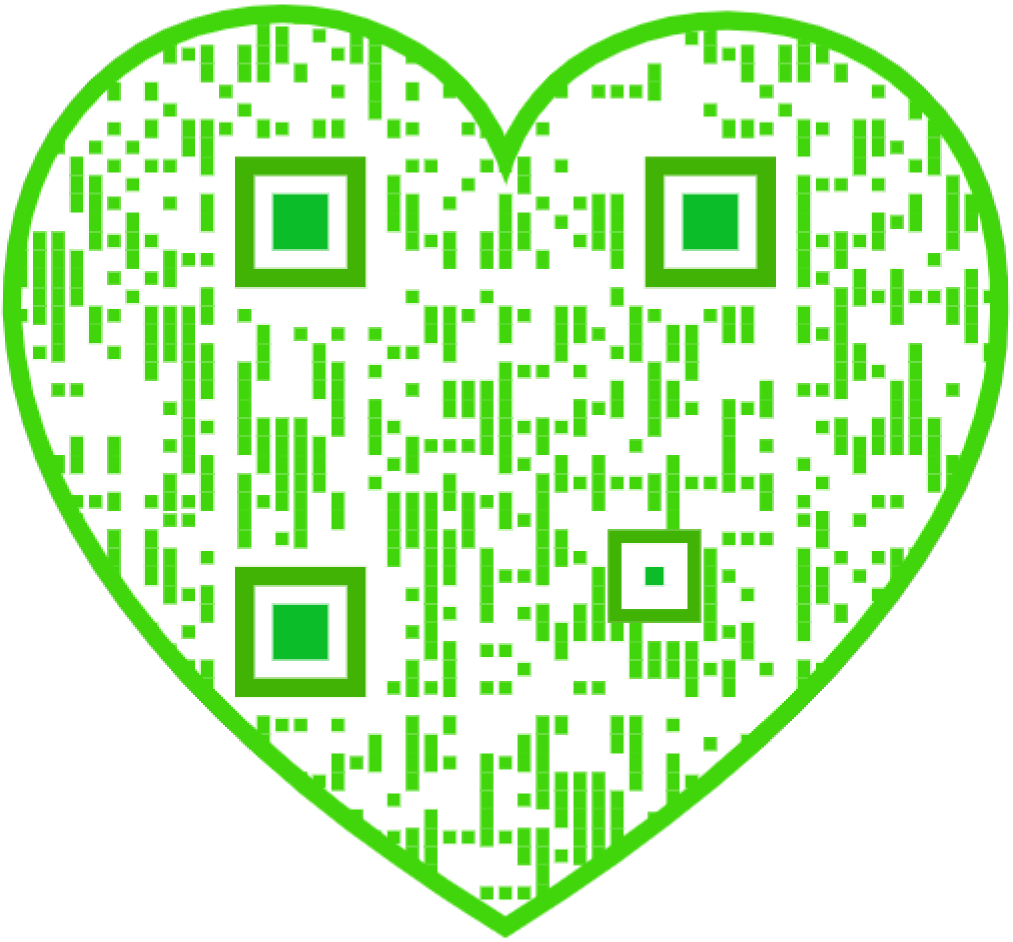

SCHILLEKINDEREN EN ANDERE VERHALEN

Als Everdien alleen in de kamer was, nam ze het beeldje in de handen en staarde er lang naar. Bladz. 72.

IC-O
wehl
K

De Schillekinderen

en

andere Verhalen

DOOR

NANNIE VAN WEHL

Met Illustraties van FRANS VAN NOORDEN

N. V. ROBIJNS & Co's DRUKKERIJ - NIJMEGEN

GEMEENTEBIBLIOTHEEK
ROTTERDAM

P 155 498 185
B 1001-3034736

Informatiecentrum Jeugdlektuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam 86-42

INHOUD.

		Bladz.
I.	De Schillekinderen	7
II.	De eerste dag van een nieuw leven	32
III.	Uit den bietentijd	43
IV.	De erfenis	56
V.	Een Zondagmiddag	79
VI.	Helma op reis	96
VII.	Groote zus	121
VIII.	Een ongeluksdag	138
IX.	De twee Amphibieën	152
X.	Springtij	163
XI.	De nieuwe vader	178
XII.	Het doopkleed	193
XIII.	Jongensleed	203
XIV.	Nonnie's groote avontuur	231

Informatiecentrum Jeugdlectuur

DE SCHILLEKINDEREN.

Bij een groote stad lag een park, een soort tuinwijk. Wie daarginder in de drukke, stoffige stad, waar geen boomen of bloemen konden aarden, zijn harde werk had, verlangde heel erg naar rust en buitenlucht en bloemen en boomen. En wie het dan betalen kon, die koos zijn woning in het park, in den tuinwijk en woonde er heerlijk.

De meeste huizen stonden te midden van een tuin en het was een genot te zien, hoe prachtig en rijk onderhouden die tuinen waren. Die boden van het heel vroege voorjaar tot het late najaar alles, wat de natuur maar geven wil aan schoons.

Vroeg in het voorjaar kwamen de sneeuwklokjes bij dotten tegelijk uit den grond; het paarse leverkruid verscheen iets later en bleef wachten, tot de crocussen er waren. En daarna geurden de hyacinthen, wiegelden de narcissen zich koket aan de oevers van de vele vijvertjes en slooten en vertoonden de tulpen zich in al haar prachtige soorten.

Later in het voorjaar werd het Park heelemaal

een lusthof. Seringen, sneeuwballen, gouden regen — alles bloeide er als nergens anders, door de goede zorgen, overal aan de geliefde tuinen besteed. De weigelia's hingen zwaar van bloesem neer, en de rozen, de rozen! Daarvoor liep de heele stad uit, om er naar te komen kijken, als in 't Park de rozen bloeiden. De hagen tusschen de tuinen, de hagen langs de vijvers, het werden allemaal bergen en bergen van bloemen! De huizen zelve hulden zich in vuurroode, of zachtrose of helderwitte gewaden van louter rozen, en de rozen klommen langs de balkons; de stoutmoedigsten wiegelden zelfs boven de dakgoten uit, in den zonneschijn en in den zomerwind.

Ja, het Park was een heerlijk oord, en de gansche stad was er trotsch op.

Overdag was het in het Park wel eens niet zoo rustig, als de bewoners gaarne zouden zien. Want omdat het Park zoo bekend was, en door de mooie huizen en de goedverzorgde tuinen zoo'n indruk van weelde en overvloed maakte, dacht al, wat in de stad arm was en wat wilde verdienen, hulp te vinden in het Park. En daarom liepen er tallooze vrouwen, mannen en zelfs kinderen rond, die wat te koop hadden of wat kwamen vragen.

Daar was een vrouw met spaarpotjes en een man met lijstjes, een vrouw met kleine handwerkjes en een man met rieten tafeltjes. Een vrouw

met kapstokken en een man met hoededoozen.

Natuurlijk konden de menschen in het Park maar niet aan iedereen geven en telkens van alles koopen. Alleen sommigen armen was het gelukt, een vaste klandizie in het Park te krijgen. Bijvoorbeeld: de vrouw met de ballonnetjes. Die verkocht er veel, want als de kinderen, die in de tuinen speelden, de mooie, kleurige ballonnen voor hun oogen zagen schitteren, dan waren ze niet meer te houden en moest hun moeder er wel aan gelooven, om hun ieder een mooie ballon te geven. En wat voor de ballonnenverkoopster erg prettig en voordeelig was — die ballonnen waren dikwijls al heel gauw verdwenen, in al hun pracht en heerlijkheid, de lucht in, de zon tegemoet... of na drie of vier dagen was er niets meer van over dan een viezig, geschrompeld velletje, dat de kinderjuffrouw ijlings in den aschbak gooide.

Dan was daar de man met de goudvisschen. Alle kinderen van het Park kenden hem.

Hij riep ook zoo heel eigenaardig en zingend: „Mooie goudvisschen!" Ik zou zijn roep voor u op muziek kunnen zetten. Overal kwamen de spelende kinderen aan het hek en holden dan naar hun moeders om te vragen, of ze toch alsjeblieft een goudvischje mochten hebben, want moeder wist immers wel, dat het vorige vischje dood was gegaan.

Als de man er niet zoo beklagenswaardig had uitgezien, hadden de moeders misschien niet zoo vaak aan de bede harer lievelingen gehoor gegeven. Want dat de goudvisschen dood gingen, het was louter de kinderen hun eigen schuld. Niet, dat ze er niet genoeg voor zorgden! Ze zorgden er zelfs te veel voor, bombardeerden de vischjes met teveel brood, en stonden in hun groote, koesterende bewondering veel te lang boven het glas naar het gespartel der goudkleurige beestjes te kijken. En dan beademden ze natuurlijk het water, wat een goudvisch nu eenmaal niet hebben kan. Doch voor den man was dat natuurlijk héel voordeelig.

Het Park had liefst twee stellen schillekinderen.

Het eene stel bestond uit een broer en een zus van twaalf en tien jaar. Als 's morgens de aschman was geweest, en dat gebeurde driemaal in de week, Maandag, Woensdag en Vrijdag, dan kwamen 's middags de schillekinderen. Die broer en die zus hadden ieder een grooten juten zak op den rug en belden aan alle huizen aan, of er soms „schillen" waren.

Ze vroegen om schillen, maar ze kregen bij die schillen nog al den groenteafval en het oude brood. Dat laatste ging in den zak op den rug van de zus en die zak werd lang zoo vol niet als die van den broer.

Soms deden de goede keukenmeiden, blij, dat ze haar schillen op een manier kwijt waren, die nog tot iets diende, een versche, flink besmeerde en belegde boterham bij de schillen en het oude harde brood, en die hielden de broer en de zus dan apart en hapten er meestal maar dadelijk in, zoodat ze hun tocht voortzetten met een mond, glimmend van de boter, en de kruimels er rondom.

Hun mond afvegen, dat hadden deze schillekinderen niet geleerd. Ze hoorden thuis in de allerergste buurt van de groote stad en daar hadden ze geen manieren op kunnen doen.

Wat deden ze met die schillen en wat er verder bij hoorde? Dat gingen ze verkoopen aan kleine handelaartjes, die er een paard op na hielden of een trekhond en die beesten voordeelig voeren wilden.

Bijvoorbeeld aan den man, die met een kar vol schuurzand rondging of aan een melkboer.

Ik vertelde u van t w e e stellen schillekinderen. Want onder de schillekinderen heerschte wedijver. En een bittere! De goede naam van het Park had in twee huisgezinnen daarginder in de stad de gedachte doen opkomen: „Kom, we konden de kinderen er wel eens op uitsturen om te zien, of ze er voor ons een centje kunnen bijverdienen."

De broer en de zus met de juten zakken op

den rug waren kinderen van een lossen sjouwerman, die zich, evenmin als zijn vrouw, zijn leven lang nergens druk om had gemaakt. Toen hij op de gedachte gekomen was, nam hij twee juten zakken weg bij een aardappelenschipper en hing ze zijn twee kinderen, zijn eenige kinderen, op den schouder. En vooruit er mee moesten ze, ondanks hun verzet.

Koos en Trui waren geen lieve kinderen. Ze konden waarschijnlijk ook wel niet anders wezen. Liefheid hadden ze in het vieze slopje, waar ze geboren en opgegroeid waren, noch ondervonden, noch zelfs gezien. De bittere armoe dreef ieder meedoogenloos tot werken om het dagelijksch brood, maar dat ze nooit iets meer hadden gehad of zouden krijgen dan armoe, maakte hen hard en onverschillig. Op de kinderen regende het slagen bij de minste aanleiding en al vroeg genoeg kwamen die er toe, terug te slaan. Ook werd elke twist onder elkaar uitgevochten.

De bewoners van het Park kenden allen de twee havelooze kinderfiguren met de stroeve, norsche gezichten. Vaak ook hadden de dienstmeisjes uit het Park het tweetal gescheiden, als het elkaar om een niet eerlijk verdeelde boterham te lijf was gegaan. Men gaf den schillekinderen wel, wat men voor ze had, doch van harte ging 't niet, en vaak werd 't ingehouden, als ze weer zoo twistend en

scheldend aan kwamen zetten, luidden aan de keukenbellen, of er brand was, en zonder dank te zeggen de stoepen weer afklotsten.

Dat hun zaakje in het Park nog niet heelemaal verliep, 't was, omdat men telkens opnieuw weer medelijden had met de havelooze, schijnbaar uitgehongerde kinderen.

Het tweede stel schillekinderen... dàt was een heel ander stel. Dat waren er vijf of zes, of zeven, al naar dat er lust gehad hadden om mee te gaan. Vuil waren ze, al even erg als die Koos en Trui en in evenveel lompen en vodden gekleed. Maar het humeur en de eensgezindheid, wat deed het déze kinderen verschillen van die andere! Hoe konden de arme Koos en Trui het ooit winnen van deze lachende, stoeiende, vroolijke vijf of zes of zeven of acht? Het tweede stel waren de kinderen van een vroolijken orgeldraaier. Ze waren thuis met hun zestienen en 't behoorde tot de vermaken van de dienstmeisjes en de kinderen van 't Park om altijd maar weer opnieuw te vragen: „Met hoevelen ben jullie?" En 't altijd opnieuw maar weer uit te proesten om die zestien.

Een moeder hadden ze niet, maar hun oudste zus deed de huishouding. Toen hun vader op het idee was gekomen, om de centen, opgehaald in het blikken bakje bij het orgel, te vermeerderen met

de centen, die zijn kinderen voor hem konden verdienen, had hij de zaak dadelijk op grooten en royalen voet geschoeid. Hij had een handkar voor ze gehuurd, die hem vijf centen per dag kostte. Die handkar moest elken avond in de bergplaats terug worden gebracht. Na vieren, na schooltijd, ging zijn stel er mee op uit, driemaal in de week naar het Park en de andere drie middagen naar een mooie wijk aan het andere einde van de stad. Marietje, een meisje van twaalf jaar, leidde de stoet en de onderneming, en duwde den wagen, als die door de rondbuitelende, springende en dartelende broertjes en zusjes in den steek werd gelaten. Marietje was aansprakelijk voor de zaak, ook al ging soms voor de afwisseling de veertienjarige Steven of de vijftienjarige Anna eens mee, inplaats van met het orgel. „Eén persoon moet de verantwoordelijkheid dragen!" zei de oolijke vader altijd en gaf zijn twaalfjarige, verantwoordelijke persoon een vriendschappelijken klap op de schouders. „Zoo alleen kan een flinke zaak bloeien!" En dan moesten ze allen weer lachen, dat ze schaterden.

Soms, als 't heel mooi weer was, mocht de tweejarige Benjamin, de jongste van het stel, mee en op de kar zitten. Dat vond hij heerlijk, want hij kwam niet veel in de buitenlucht. De twintigjarige Stien, de huishoudster, had niet veel tijd om met

hem uit te gaan, dat was te begrijpen. En op 't orgel kon hij niet mee, want Fritsje van drie jaar en Marriggie van vier wilden hun plaats aldaar niet opgeven, en vader had ook liever het nog zoo heel kleine Beeminniggie, zooals hij hem liefkozend noemde, niet bij zich. Die gaf nog teveel zorg.

Den eersten keer, dat de kinderen van den orgeldraaier met de kar het Park zouden rondgaan, had vader broer Hans, die al negentien was, benoemd tot verantwoordelijk persoon over 't orgel, en was met Marietje en haar aanhang meegegaan. Hij had hun den weg door 't Park gewezen. Die wist hij goed, want elken Zaterdagmorgen kwam hij er met zijn orgel. Vol verrukking had hij hen in de schoonheden van 't Park binnengeleid. Het was juist een heerlijke Meidag, en bijna kreunend van genot bleef de orgeldraaier stilstaan voor de rodondendrons, die bergen bloemen leken en voor de bloeiende vruchtboomen, als reusachtige bruidsbouquetten.

„Wonderen van God in een Paradijs van God!" zei hij en nam zijn pet af. „En hier mogen jullie nu driemaal in de week rondloopen met die mooie wagen!"

Zijn verrukking was gemeend, en 't leek wel, of ze zich voor goed aan de kinderen meedeelde. Want als ze het Park binnen kwamen, werden ze

ééns zoo uitgelaten als anders. Marietje had, als verantwoordelijk persoon, bepaald haar handen vol aan 't stel en 't kostte haar vaak moeite genoeg om hen te bewegen, te gaan aanbellen, óf de klaargezette emmers en mandjes op te halen en in den wagen leeg te schudden. Soms echter schoten ook haar heur twaalf jaren te binnen en dan kon men hier of daar de kar verlaten zien staan, terwijl de schillekinderen stuivertje speelden aan den voet der hooge, oude linden, of naloopertje in een of ander uitlokkend parkhoekje.

Wat zag dat stel er toch uit! Maar onder al 't vuil op hun wangen bloeide toch de gezonde blos en hun oogen schitterden vroolijk. En op hun voddige kleeren, op hun lorrige mutsen en hoeden hadden ze toch altijd nog een gestolen bloem gestoken of ze hielden een bloeiend takje in den mond. Als ze eenmaal hun rondgang door het Park voltooid hadden en terug keerden, de wagen zwaar beladen met schillen, groente-afval en oud brood, duwden ze die heel eendrachtig met der allen voort en zongen met hun heldere, vroolijke stemmen de een of andere straatdeun, van: „We gaan nog niet naar huis!" of „Rijjen, rijjen, rijjen in een wagentje!"

Geen wonder, dat Koos en Trui haast niet tegen hen opkonden. De menschen gaven veel liever aan het jolige stel, dat bovendien nog altijd dankbaar en beleefd was, dan aan die arme twee brompotten.

't Gevolg was, een heftige vijandschap tusschen de twee stellen schillekinderen.

De kinderen van den orgeldraaier hadden er eerst zoo geen erg in, dat het volslagen meenens was met die vijandschap. Maar toen eens Koos vlak voor hun neus een vollen emmer schillen had weggepakt en daarna bepaald gevaarlijk met den leegen emmer om zich heen had gezwaaid, waren ze den ernst van de zaak gaan inzien. En daar ze heelemaal geen vechtersbazen waren, bovendien niet in 't minst opgewassen waren tegen den pootigen Koos, ontliepen ze hun mededingers zooveel ze konden, behalve op de dagen, dat Steven of Hans weer eens meegingen. Maar dàn kroop Koos in zijn schulp, want tegen dien was hìj nu weer totaal niet opgewassen.

En de vijandschap, de hardnekkige wedijver duurde voort. De verhouding werd al maar meer gespannen. Ontliepen ze Koos zooveel ze konden, hij zocht hen vaak op en had al menigen raken stomp uitgedeeld aan zijn kleinere, zwakkere tegenstanders. Tot volslagen pakken slaag was 't nog niet gekomen, want eer 't zoover was, hadden de orgeldraaiers-kinderen nog steeds hulp van buiten af gekregen in den vorm van medelijdende dienst-

meisjes of verwoede werkvrouwen, die 't voor de kleine, vroolijke schillekinderen met heftigheid opnamen. En wie eens zoo'n vechtpartij had aangezien en helpen beslechten, die gaf nooit meer aan Koos en Trui, maar behoorde voorgoed tot de klanten van de orgeldraaierskinderen.

Voor twee stel schillekinderen bleek het Park te klein, en één stel zou het onderspit moeten delven. De strijd werd heeter en verwoeder, en de kleine schillekinderen raakten steeds meer in gevaar, ondanks de hulp van welmeenende en hardhandige meisjes en schoonmaaksters. Maar verslagen zouden ze niet worden, want een gelukkig toeval kwam hen te hulp.

Er woonden in het park vele kinderen. De schillekinderen waren goede maatjes met hen en riepen hun door de tuinhekken een vroolijken groet toe. Dat wil zeggen, de orgeldraaierskinderen — Koos en Trui hielden zich met dergelijke dingen niet op. — Die verwaardigden de spelende „rijkelui's kinderen" met geen blik. Alle kinderen van het Park waren dol op de orgeldraaierskinderen. Als die aankwamen, en hun piepende, knarsende wagen van verre hun aankomst al meldde, snelden ze naar de hekken toe en hadden pret om de pret van de kinderen rond den wagen. De kinderjuffrouwen en kindermeisjes moesten altijd stilletjes oppassen, dat de vriendschap niet te innig werd, want de handjes der orgeldraaierskinderen waren te vies om aan te pakken. Het moest dus een vriendschap op een afstand blijven. De schillekinderen kregen vaak wat van de kinderen uit de tuinen, wat lekkers, een oude bal of een ander stukje speelgoed, en alles werd hoogst dankbaar, met een juichkreet aanvaard.

Het leukst was het, als Benjamin mee was gekomen. Die zat dan als een koning op de kar, boven op de schillen. Altijd was er wat grappigs aan hem — nu eens hadden ze hem een oude oranje-sjerp aangedaan, dan weer droeg hij een gevouwen papieren steek met groote, uitgeknipte kwasten. Hij had een gezicht zoo rond als een appel en lachte altijd zielsvergenoegd. Hij was de minst vuile van de broers en zusjes, omdat hij nog rechtstreeks onder Stientjes opperheerschappij stond en die zoo goed als ze kon voor hem zorgde.

Hij praatte allergeweldigst krom en kon de woorden grappig verhaspelen. Dan lieten de kinderen hem allerlei woorden nazeggen. „Zeg eens kippegrut!" En hij, trotsch op z'n kunde: „Pippelut!" „Zing eens van Kaats-de-bal!" Dan zette hij zich in postuur en zong met een stem, die klonk als een klok, en die soms Koos en Trui naderbij riep:

„Taassebal
Weppe-al (Ik heb hem al)
Met één land
Met twee land
Met voetepap.
En handepap."

Onder al de Parkkinderen was er een klein meisje van net drie jaar, dat zoo vroolijk en vriendelijk was, dat ze door het heele Park bekend was. Miepie van Doorn was de algemeene lieveling, het echte Parkkindje. Als ze 's morgens met haar moeder uit wandelen ging, lieten de tuinlui, die overal in de tuinen aan het werk waren, even hun grasschaar of hun snoeimes rusten en beantwoordden hartelijk den luiden groet van het heldere stemmetje: „Dag tuinman! Dag jongen! Dag Barend!" De conducteurs van de lijn, die langs het Park liep, kenden het Parkkindje ook al en wuifden haar van verre toe. De wegwerkers, die al zoo lang bezig waren aan den breeden straatweg, dwars door het Park, waren bijzonder goede maatjes met haar. Ze gaf hun vaak de steenen aan en mocht er ook zelf mee bouwen, wat ze een groot genot vond. Dan zat ze daar midden tusschen het werkvolk in, plat op den grond op 't mulle zand en bouwde op haar manier huizen en torens en bruggen.

Haar moeder had nog meer kindertjes thuis en

geen kinderjuffrouw, zoodat ze het heel druk had. Miepie mocht daarom vaak alleen buiten het hek spelen, daar het Park rustig was en iedereen het kind kende. Eigenlijk rekende mevrouw van Doorn er dus op, dat alle menschen wel samen zoo'n beetje op Miepie konden passen.

Het was een mooie Vrijdag middag in September. Miepie had eerst lang in den kleinen tuin gespeeld, maar toen, gelokt door het verwijderde geklop der straatwerkers, had ze gevraagd, of ze naar buiten mocht. Haar moeder vond dat goed en daar ging Miep, pop in den arm, zonder hoed.

Bij de straatwerkers bleef ze een heele poos en bouwde er een zetel voor haar pop. Toen, de klok had al vier geslagen, wandelde ze verder en wou eens gaan kijken naar een stuk land, aan de grens van het Park gelegen, waar ze aan 't heien waren voor een groot gebouw. Toen ze, met nog een paar andere kinderen, vol aandacht het op en neer gaan van het heiblok volgde, zag ze op den landweg, die hier langs de uiterste grens van 't Park liep, een stoet paarden voorbij komen en de stad in trekken. Het waren merries voor de keuring. De meeste paarden hadden haar veulens bij zich en een man hield dan telkens de saamgeknoopte halsters vast en ging voor moeder en kind uit. Wat zagen de merries er vreemd en mooi uit! Ter eere van de keuring waren ze extra glad geros-

kamd. Hun manen en staart waren stijf gevlochten, en doorvlochten met vuurrood band. En wat liepen de kleine veulentjes snoezig naast hun moeder voort, op hun hooge, fijne pooten! Soms, als een ongewoon gedruisch hen verschrikte, van een auto, of een fietsbel, drongen ze schichtig tegen hun moeder aan, en de fijne hoeven rikketikten op de keien.

Miepie was geheel en al bekoord door het gezicht. Ze moest dat alles van dichterbij zien! Even aarzelde ze, ze stond vlak voor de brug, die het Park met den landweg verbond. Maar als zij die brug óver was, dan was ze het Park uit, en dat mocht nooit, zei moeder altijd.

Miepie keek aarzelend achter zich om. Er was niemand, die haar verboden uitloopje zou zien. Kom, ze zou maar even met de paardjes meeloopen en dan precies denzelfden weg teruggaan. Kom, eventjes maar!

Het laatste veulentje, dat aan moeders zijde nog dartelde en sprong, alsof het in de weide was, overwon haar bezwaren. Met een paar stapjes was ze het bruggetje over, den landweg op en volgde de paarden naar de stad.

Niemand had het gezien. — Mevrouw van Doorn had te veel op de menschen in het Park gerekend — niemand paste op de driejarige Miepie, en daar ging ze, blij, dat ze den grooten stap toch maar

gedurfd had, met haar pop in den arm huppelend achter de huppelende veulens, achter de kalme, groote paarden, aan.

Denzelfden weg zou ze teruggaan, zoo dadelijk! dacht ze steeds. 't Kon niets geen kwaad! Ze zou 't wel eerlijk aan moeder vertellen ook! Die veulentjes waren toch ook zóo snoezig, zóó allerliefst! En ze liep maar achter de veulentjes aan...

Hoe lang wel?

Ja,... dat wist kleine, driejarige Miepie niet. Ze liep achter hen aan, tot ze ergens in een geweldig groot gebouw, een markthal verdwenen, om gekeurd te worden. Miepie keek de groote ruimte van 't hooge gebouw in, zag nog, hoe de paarden allen netjes in rij en gelid werden gezet, vastgebonden aan lage, witgeverfde palen... en toen gingen de hooge deuren van 't gebouw toe. Miepie stond alleen op straat.

Ja, nu moest ze naar huis toe. Denzelfden weg. O, 't was heel makkelijk. Ze wist het best. Ze draaide om en begon te loopen. Toen zag ze, dat ze op een plein was, waar vele straten op uit kwamen. Welke moest ze nemen? Welke was de straat, die naar den landweg leidde?

O, die dàar moest het wel zijn. Met dat huis op den hoek met zooveel bloemen op het balcon. Ja, dat was bepaald zoo.

Miepie begon hard te loopen, want nu de paar-

den en de veulentjes eenmaal weg waren, ging toch haar geweten haar plagen en haar hartje onrustig kloppen. Ze liep wat ze loopen kon.

Maar hoe raar werd alles om haar heen! Hoe vreemd! Heel anders dan daar net! De huizen werden zoo hoog, de straat zoo nauw... en wat een drukte van karren, sleeperswagens, spelende kinderen!

Miepie werd heel angstig en liep hoe langer hoe harder. Toen kwam ze weer op een plein, en moest uitzoeken, welke straat ze nu in zou gaan.

Besluiteloos bleef ze op den rand van de stoep staan. Haar gezichtje werd al banger en somberder. Even klaarde het op... Daar zag ze bekenden. Wel waren het de „booze schillekinderen" Koos en Trui, maar toch kreeg Miepie een gevoel van verluchting, toen ze te midden van zóóveel vreemds die twee gezichten zag.

„Dag!" riep ze hardop en wuifde tegen hen.

Ze kreeg geen wedergroet. Trui zei barsch tegen haar: „Wat mot jij hier?" En Koos trok zijn zusje voort en zei: „Ga mee... wat gaat 't jou an?"

Als Miepie nu slim was geweest, had ze hen onmiddellijk achterna geloopen en gevraagd, of ze mee mocht. Want aan de juten zakken op den rug van Koos en Trui kon ze zien, dat ze op hun schillentocht gingen en Vrijdags, dan kwamen ze in het Park. Maar Miepie was nog pas drie jaar,

en van de wijs gebracht door al het vreemde om haar heen. Bovendien schrikte de norsche toon van Trui haar af, en ze bleef besluiteloos staan.

Koos en Trui waren allang in het gewoel verdwenen, toen Miepie begreep, dat ze verder moest gaan. Op goed geluk sloeg ze weer een straat in. Maar nu werd het àl drukker en akeliger om haar heen. Vieze kinderen speelden overal en keken met groote oogen naar het kleine, blonde meisje in de lichtblauwe jurk, de mooie pop stijf in den arm geklemd. Miepie begon de aandacht te trekken in de armoedige straat. De kinderen omringden haar en tal van opmerkingen werden er gemaakt.

„Die hoort hier niet!" riep een jongen luidkeels. „Dat's een buitenmeisje!" lachte een ander haar uit. „Een verdwaald rijkelui's kind!" kwam er een derde.

Arme, arme Miepie! Nooit heeft ze de angst vergeten, die er toen om haar klein hartje sloeg! Bijna zinneloos van angst liep ze door, trachtte zich een weg te banen door de joelende en spelende kinderen.

„Mama! mama!" riep ze in haar vreeselijke angst. En toen een kind daarop de hand naar haar pop uitstak en vroeg: „Kan die soms óók mama zeggen?" barstte ze in luid geschrei los.

De kring van kinderen om haar heen groeide

aan. Miepie werd zóó bang, dat ze haar gezichtje in de kleertjes van de pop verborg en almaar verder huilde.

Maar wat was dàt? Daar werd, met bekend geknars en gepiep, een kar op de keien geworpen... Daar drong een groot meisje door den kring van kleine kinderen heen, en riep: „Fritsje, Jan, Dries! kijkereis! Daar is Miepie hoe heet ze ook weer... uit het Park... Die is verdwaald!"

Fritsje, Jan en Dries drongen achter hun zusje aan. Op de bekende stemmen hief Miepie haar gezichtje op uit pop haar kleeren... En o! daar stonden de andere schillekinderen, de lieve schillekinderen!

„Hoe kom je hier?" zei Marietje meelijdend en droogde Miepie's gezichtje met haar schort af, waarvan Miepie niet veel schooner werd.

„Daar waren paarden en veulentjes!" snikte Miepie. „O, mama! mama!"

„Kom, stakker!" troostte Marietje. „Ik zal je naar je moeder brengen! Wil je bij Beeminniggie op den wagen zitten?"

„Ja! ja!" knikte Miepie, nog altijd snikkend, maar met een heerlijk gevoel van opluchting.

„Nou vooruit dan!" En Marietje tilde Miepie op en zette haar naast Beeminniggie in den nog leegen wagen.

„Pippelut! pippelut!" zei Beeminniggie, om Miepie aan het lachen te maken, maar 't hielp nog niet. Miepie was te zeer van streek.

Met een vaartje reden ze toen met der allen den wagen uit de joelende kindermassa. Vele toeschouwertjes vergezelden hen nog een eind, maar werden hardhandig van den wagen verwijderd door de schillekinderen, die zagen, dat hun tegenwoordigheid Miepie bang maakte.

Ze reden voort... En langzamerhand werd de straat stiller, de huizen lager... alles kreeg een bekender aanzien voor Miepie. En toen de wagen eindelijk piepend en knarsend de brug over ging en het Park in, langs de heiers, bedaarde Miepie en moest nu toch werkelijk lachen om Benjamin's pippelut! dat hij op verzoek van zijn broertjes telkens opnieuw ten beste gaf voor de gast naast hem in het wagentje.

Tegen vier uur was mevrouw van Doorn eens gaan kijken, waar Miepie bleef. In de nabijheid van het huis zag ze haar niet. „Kom!" dacht ze. „'t Is zulk mooi weer... ik zet Willy in den wagen en zoek Miepie op... dan wandelen we den landweg nog wat op."

Ze begon met Willy, Miepie's broertje van ruim een jaar, het Park te doorkruisen. Maar nergens op de vaste plaatsjes was een spoor van Miepie te zien. Aan de straatwerkers vroeg ze: „Hebben jullie Miepie ook gezien?" „Ja mevrouw," ant-

woordden ze. „Maar ze is al wel een uur geleden weggegaan naar de heiers daarginder."

Aan de heiers kon mevrouw niet naar Miepie vragen, want daar die nog pas onlangs in het Park hun intocht hadden gedaan, hadden ze nog geen kennis met Miepie kunnen maken.

Mevrouw van Doorn keerde een beetje ongerust naar huis terug. Hoe vervelend, dat ze Miepie nu niet zag! Maar misschien was ze ondertusschen thuis gekomen. Daarom eerst maar eens gaan hooren.

„Is Miepie thuis?" riep ze al van verre het dienstmeisje tegemoet. Deze stond op de stoep en was bezig met Koos en Trui, die haar van haar schillen en oud brood afhielpen. Voor dezen keer kregen zij ze weer eens... 't waren toch óók stakkers! dacht het meisje.

„Neen, mevrouw!" riep ze terug.

Nu kreeg mevrouw een kleur van ongerustheid. Waar zàt die Miep nu toch?

Koos en Trui hadden een blik gewisseld, die het meisje opving. „Hebben jullie Miepie soms gezien?" vroeg ze.

„Ja," zei Koos onverschillig. „Die is der in der eentje op uit... ze stond op het Looiersplein."

Mevrouw van Doorn uitte een kreet van schrik. „Op het Looiersplein? Maar dat's heelemaal in de stad!"

Koos haalde de schouders op, alsof hij zeggen wilde: „Ja, wat kan ik daaraan doen?" En hij wilde met zijn zak op den rug de stoep afgaan. Doch het dienstmeisje greep hem bij zijn schouder, schudde hem heftig heen en weer en riep: „Akelige jongen! Je ziet dat kind op het Looiersplein staan en je brengt ze niet eens mee? Wat hebben jullie voor een hart in je lijf? Maak, dat je weg komt, en bel me nooit weer aan... de politie zal ik voor jullie roepen, akelige, nare kinderen..."

Scheldend holden Koos en Trui de stoep af en sjokten toen weer onverschillig verder. Wat een drukte had die meid! En wat ging het hùn aan, dat rijkeluiskind?

Mevrouw van Doorn had intusschen Willy in het hek gereden. „Dina," zei ze heesch van den schrik, „pas op Willy... ik vlieg naar de stad." En weg was ze al, het Park uit, den landweg op. Ach, haar arme kleine Miepie, haar blonde lieveling, daar alleen op het Looiersplein! Wat zou het arme schatje een angst hebben... Zoo'n medelijden had moeder met haar arm, verdwaald kindje, dat ze niet aan booszijn kon denken. Ze rende langs den weg, als een schoolmeisje, en de menschen keken haar na.

Daar zag ze in de verte de andere schillekinderen aan komen.

Benjamin zat op den wagen, met nog een zusje...

Maar wat was dat? Waarom gingen de schillekinderen opeens op een drafje loopen, klotsend op hun klompen? En wat riep het kindje op den wagen? O... ach! maar dat was Miepie! Miepie, behuild, vuil, maar ongedeerd terug! Met één sprong was moeder bij den wagen en sloeg haar armen om Miepie heen, die juichte en huilde door elkaar...

Toen kwam het verhaal, en Marietje deed 't maar, want Miepie kon niet uit haar woorden komen, zoo overstuur was ze nog...

„Ze was al heelemaal aan het eind van de Looiersteeg, mevrouw," zei Marietje. „En ze huilde zoo!"

„Ik dank jullie wel, hoor!" sprak mevrouw van Doorn. „Ik zal Miepie nu maar ineens meenemen, want jullie moeten zeker je werk beginnen. Maar kom dan straks bij mij aanbellen."

En haastig ging mevrouw, met Miepie op haar arm naar huis.

Toen de schillekinderen een uur later bij mevrouw van Doorn aanbelden, was Miepie al gebaad en naar bed. Ze was, doodmoe van al haar ondervindingen, dadelijk ingeslapen, wat moeder omtrent de gevolgen van Miepie's avontuur zeer geruststelde.

Miepie had zóó'n harde les gehad en had zóó vaak uit zichzelf geroepen: „Ik zal nooit meer

het Park uitgaan!" dat mevrouw van Doorn haar niet één enkel woord als standje of als verwijt had gegeven.

De schillekinderen belden niet voor niets aan de deur bij mevrouw van Doorn, dien avond, al hadden Koos en Trui de schillen en het oude brood weggehaald. Mevrouw gaf ieder een heerlijken plak chocolade, met een zak lekkers toe voor thuis. In triomf reden ze heen, Beenminniggie met den zak op zijn schoot.

Dina kon haar mond niet houden van verontwaardiging over Koos en Trui, die dat „lieve, heerlijke schattekind" op het Looiersplein hadden laten staan. Ze vertelde het aan ieder, die het hooren wou, en daar Miepie overal bekend en geliefd was, rees overal boosheid tegen Koos en Trui en vriendschappelijke gevoelens jegens de andere schillekinderen. In alle keukens werd besloten, voortaan de schillen en het brood aan de orgeldraaierskinderen te geven en niet aan die „onverschillige harken" van een Koos en een Trui. En zoo bleven deze laatsten al spoedig voor goed weg uit het Park en was de strijd uitgevallen geheel ten voordeele van de kinderen van den vroolijken orgeldraaier.

De eerste dag van een nieuw leven.

Het was de eerste September.

Moeder kwam klokke zes naar beneden en zocht in den tuin, die roodgoud beschenen werd door de eerste zonnestralen, naar haar jongens.

Ze liepen langs het kippenhok en namen afscheid van de kippen. En de haan keek Rochus eens aan en vond, dat hij er een beetje, een beetje bedrukt uit zag.

De haan had een heelen gewichtigen dag voor Rochus laten aanbreken, den dag, dat hij met Douwe mee naar den Briel zou gaan. Vóor de vacantie was hij, Hellevoetsch jongetje, geslaagd voor de H. B. S. met driejarige cursus in den Briel. En nu was zijn plaats reeds besproken en zijn bed stond klaar bij dezelfde oude juffrouw, die Douwe al twee jaar lang zoo goed verzorgd had.

„Jongens, voortmaken! Het is tijd!" zei moeder. Ze keek ook al een beetje bedrukt — daar ging haar tweede, haar laatste jongen! Ach, wat zou het huis nu uitgestorven zijn, zoo 's avonds en 's morgens vroeg!

Wel heerlijk, dat ze zoo zeker was omtrent Rook's lot ginder in den Briel. Douwe had een leventje als een goudhaantje bij juffrouw Pronk, al twee jaar lang.

Het gewichtige oogenblik was gekomen.

Vader had afscheid genomen, die was al lang op pad naar den ouden Hoorn.

„Dag Douwe!" En toen aan zijn oor: „Zul je een beetje op je broer letten bij al de malle fratsen, die ze altijd met nieuwe jongens uithalen?"

„Ja, moeder!"

„Dag Rook! Doe maar goed je best en werk hard, dan is de eerste week gauw om. En de eerste week is alleen maar erg. Je zult eens zien, hoe gauw je gewend bent in den Briel! Dag jongen!"

Ze nam Rook even in haar armen en kuste hem innig. En hij kuste haar terug met wat bevende lippen en voelde zoo'n beetje zijn oogen gaan tranen. — 't Was de wind — niets dan de koude Septemberwind! Gek — nèt was 't September, of de wind woei zoo guur en kil aan.

Daar stapten ze heen naar het tuinhek toe, waar de knecht reeds hun velocipédes had klaar gezet.

Wat zeg je daarvan? Vé-lo-ci-pè-des hadden ze gekregen in de groote vacantie. Douwe voor zijn overgang, Rochus voor het goed afgelegde toegangsexamen. Bij tamelijk goed weer, waren ze

dan onafhankelijk van de omnibus, die vaak over tijd was of van de boeren, die met hun karretjes naar den Briel reden.

Ja, jullie kent 't woord niet meer, neemt je fiets en slingert er je op. Maar de rijwielen van vijf en twintig jaar terug waren veel te ingewikkelde reuzenmachines om maar zoo kortweg den naam „fiets" te dragen.

Ze hadden ook wel slechts twee wielen, zooals onze heerlijke karretjes, maar één wiel was verbazend groot, wel anderhalve meter in middellijn, en dus ook verbazend hoog. Het achterwiel was heel klein. De trappers waren maar heel kort, want anders had ik de beenen wel eens willen zien, die zulk een toestel besturen konden! Vanaf het zadel daalde een stang naar het achterwiel af; aan deze stang zaten drie of vier opstapjes. De jongens grepen het stuur, holden een eindje naast het rijwiel voort en, toen het een beetje vaart had, klommen zij er fluks tegen op. Rook's wiel was iets kleiner, anders had hij niet met zijn beenen bij de trappers kunnen komen.

Daar reden ze heen, langs het Kanaal naar de Vlotbrug. Die over, naar den straatweg toe, en een half uur later lag Libertatis Primitiae, de Eersteling der Vrijheid, voor hen.

Om half acht schelden ze aan bij hun juffrouw, die hen hartelijk ontving en dadelijk naar boven

bracht, naar de groote kamer, die ze voor Douwe en Rochus en nog twee kostjongens had ingericht en die in den vacantietijd geverfd en behangen was.

Het was een heel ruime, maar ouderwetsch-lage kamer. Vier ledikanten, bedekt met hagelwitte spreien, stonden langs de wanden. Aan een balk van de lage zoldering hing iets, dat Rook's hart verrukte: een stel ringen.

Ook Douwe was blij verrast, want die ringen waren iets nieuws.

„Nu kunnen jullie 's avonds kamergymnastiek maken," zei de juffrouw. „Dat's zoo gezond."

Ze borgen hun vélocipèdes op in de kolenloods en ontbeten beneden in de tuinkamer nog eens dunnetjes over. Toen stapten ze naar school.

Het was kwart over achten, heel vroeg, maar niet te vroeg voor de plechtigheid der inwijding van nieuwe leerlingen, die nu een aanvang zou nemen.

Vele jongens stonden al geleund tegen het oude ijzeren hek voor de school. De school was slechts een groot, oud heerenhuis.

De nieuwe klasse was in zijn geheel aanwezig en telde, zooals gewoonlijk, tien leerlingen.

Dat's weinig, hè, groote-stadskindertjes?

Douwe verliet Rochus — de hoogste klas voegde zich bij elkaar.

Jan Wopkes, de oudste der school, een kerel,

als een boom, riep: „beginnen, jongens!" want plechtig gaat het bij zoo'n ontgroeningsfeest niet bepaald toe.

Alle oude jongens schaarden zich in twee rijen, die telkens aangroeiden door nieuw aangekomenen. Toen riep Jan Wopkes:

„Allo! nieuwe jongens! der door! Door de barrebiesen!"

Onder de nieuwe jongens hing een beetje aarzeling. Sommigen begrepen niet goed, wat hun te wachten stond en keken een beetje benauwd.

Maar Rochus, die het gebruik van Douwe geleerd had, wierp zich moedig tusschen de twee rijen, snelde er in volle vaart door en riep aanmoedigend: „Kom maar achter me an! Kom maar achter me an!"

Daar vlogen de „nieuwen" hem achterna en de ouden beijverden zich, om ze in hun vliegende vaart te slaan, waar ze hen maar raken konden! Alleen maar met de handen, zoodat de zaak nogal ongevaarlijk was.

Telkens als Rochus aan 't eind der rij was gekomen, commandeerde Jan Wopkes: „En weer der in!" en dan draafde Rochus om de ouden heen en begon onversaagd en onvermoeid zijn tocht weer. Douwe had plezier in zijn broertje.

Eindelijk werden de armen der barrebiesers moe en het commando: „halt!" volgde.

Tweede nummer!

De ouden grepen elkaar bij de hand en vormden een wijden kring.

„Allo! nummer één, kom derin!" riep Jan Wopkes.

Rochus, zeer verheugd met zijn behaalden titel, trad in den kring en daar begon het „mollen". Van alle kanten gooiden ze hem en duwden hem, zoo wild en woest, dat hij werk had, op de been te blijven. Wel letten ze er aan den overkant een beetje op, dat ze hem opvingen, maar daar kon je toch lang niet op rekenen, en zoo had hij al zijn behendigheid noodig, om niet languit neer te smakken. Doch toen hij dan ook zoo rondgetold en gesmeten was, tot de mollers zelf niet meer konden, ging er een hoera voor hem op, omdat hij 't zoo kranig uitgehouden had.

Daarna de anderen. En 't was opmerkelijk: al degenen, die benauwd stonden te kijken, kwamen vroeg of laat languit op den grond terecht, en wie moedig en vastberaden den kring binnentrad, hield zich op de been.

Wezenlijk, 't was nog zoo'n slechte manier van kennismaken niet! De jongens van 2 en 3 wisten opeens, aan wie ze voortaan wat zouden hebben in hun leventje van pret na vieren!

Thans het derde nummer van 't programma, dat een beetje al te haastig van stapel moest loopen.

omdat de concierge reeds op de stoep stond en naar alle vier de hemelstreken uitkeek.

De nieuwen werden over de hekken der huizen tegenover de school gehangen en thans werd er een roffel op hun broeken geslagen, waarbij de roffel der barrebiesers niets was. En na dit pak rammel konden ze den tempel der geleerdheid binnentreden, schuchter gaande langs den concierge, dien ze „meneer" noemden, terwijl de andere jongens vrijpostig zeiden: „dag Toon!"

Dat was gewoonweg een nagel aan Toons doodkist, die familiariteit. Hij heette Toon de Graaf en wou wel de Graaf genoemd worden, maar Toon! dat mocht niet; daar leed zijn gezag onder.

Toon kroop achter de groote, wijd openstaande gebeeldhouwde deur en Rook dacht, dat 't van ergernis was, daar hij Toons gevoeligheid al kende uit Douwens mededeelingen. Maar opeens vervulde een machtige, zware, koperen bel de holle vestibule met zijn krachtige galmen en de nieuwen schrokken van het reuzengeluid.

Dat deed Toon; hij bracht wel vijf minuten lang de reuzenbel in beweging, die niet als iedere andere fatsoenlijke bel tegen een muur hing, omhoog, maar zich verschool onder het raamkozijn van het smalle, lange raam naast de deur.

En de eerste schooldag begon.

's Avonds negen uur betraden vier jongens hun slaapkamer: Douwe, Rochus, Wim en Doe.

Rochus was in een allerbest humeur; 't was hem bar meegevallen. Dat zou een echt leventje worden.

Uitgelaten greep hij de ringen en zwaaide lustig op en neer, steeds hooger!

„Voorzichtig, jong!" waarschuwde Wim. „Je vliegt dadelijk tegen den zolder op!"

Rochus deed 't wat voorzichtiger. Maar toen herinnerde hij zich opeens een kunst, van kermislui, die hij in den afgeloopen zomer had zien werken aan den overkant, op Middelharnis. Hij wilde zich namelijk omgooien, zoodat hij met de gekruiste touwen terugzwaaide.

Een doodeenvoudige toer, niet waar? En 't was eigenlijk heelemaal Rook's schuld niet, het enorme, dat er nu volgde. Het was alleen de schuld van de lange, smalle kamer, die wel een pijpenla leek.

Een lawaai, alsof de wereld op zijn eind liep. Een ontzettend geklater en geraas van veel, dat in scherven viel. Een plassen van waterstroomen, alsof het Haringvliet werd uitgestort in de pijpenla.

Vier luide gillen en een bonk van Rochus, die van schrik afsprong, midden tusschen de scherven, het gebogen ijzer en de waterstroomen. Gelukkig viel hij niet, daar anders het ongeluk niet geëindigd zou zijn, zooals nu, met een hartelijk gelach over de razende rommel.

Rochus had de lichte, ijzeren waschtafel, die echter beladen was met vier zware, gevulde aarden kannen en twee kommen, boordevol voor de avondwaschpartij, met beide beenen bij zijn omzwaai de kamer in getrokken.

Doodelijk verschrikt kwam de juffrouw naar boven en daar stond ze in de deur en sloeg de handen ineen over die herrie en dat spektakel.

Maar haar verschrikt gelaat helderde weer gauw op: Goddank was er niets met de jongens gebeurd en konden dweilen en geld voor nieuw waschgerei het ongeluk wel bezweren.

En het was toch recht aardig van Rochus, haar nieuwen kostjongen, dat hij opeens haar voorbij vloog, de deur uit, de trap af, naar de huiskamer, schreeuwend: „Juffrouw, uw nieuwe tafelkleed!"

Ze holde hem na en kwam net op 't oogenblik, dat de eerste droppels begonnen te lekken door de zoldering.

Rochus had het tafelkleed al gered: een mooi zwart, met allerlei grillige bloemen er op geborduurd in gouddraad en felkleurige zijde, zoo'n tafelkleed, als zeevarende neven uit verre landen meebrengen voor oude tantes.

De juffrouw overzag dra den omvang van de ramp, greep in de linnenkast en kreeg er een stapeltje dweilen uit.

„Hier, Rochus! dweil jij nou hier alles weg, wat

naar beneden komt, dan zullen wij vieren boven aan 't dweilen gaan. O! o! 't lijkt wel de zondvloed!"

En weg was ze weer naar boven.

Rochus ving zijn strijd met de neervloeiende stroompjes aan, berekenend, of hij wel geld genoeg in zijn spaarpot had, om de aangerichte schade te betalen. Gek toch, om den eersten dag al zoo iets ergs uit te halen! Maar grappig toch ook — nog nooit had hij zoo'n pan gezien! Sapperloot, wat zeilde dat door de kamer, wat kletterde dat neer in scherven, wat plaste dat!

Bijna een uur streden ze met der vijven tegen den losgelaten zondvloed. Toen was alles weer droog en netjes en de juffrouw zei, dat ze zich morgen maar aan de pomp moesten wasschen. Dan zou ze in den loop van den dag voor ander waschgerei zorgen.

„Ik zal 't wel betalen, hoor juffrouw!" zei Rochus.

„Ja, eigenlijk vind ik dat wel wat erg, maar zie je, het begroot me wel een beetje, zoo'n plotselinge uitgaaf. En je hadt ook maar wat voorzichtiger moeten zijn, hè Rook! Enfin — niemand kan een oud hoofd op jonge schouders verwachten!

Met deze haar lijfspreuk, die gemaakt heeft, dat haar kostjongens altijd dol op haar waren en de gelukkigste jongens van de heele school, trok ze af.

En ze sliepen heel gauw daarna, moe van 't ongewone werk en den nog ongewonen dag.

En later hebben ze nog veel genot gehad van de ringen, maar „de omzwaai van Middelharnis", hebben ze toch maar aan degenen overgelaten, die niet in een pijpenla gymnastiseerden.

Uit den Bietentijd.

Einde October, op een prachtigen herfstdag, reden de eerste wagens vol bieten Den Briel binnen, om naar de haven te gaan en hun inhoud door tallooze, nijvere handen, gewapend met rieken[1]), in de gereedliggende schuiten te zien scheppen.

De oogst was goed geweest. Hoog stapelden de zware, langwerpige knollen, door de lieve jeugd suikerpeeën genaamd, omdat er in de fabrieken van Berg-op-Zoom en Breda de bekende bruine suiker uit wordt vervaardigd, zich op en langzaam slechts kwamen de paarden vooruit. De kinderen liepen achter en naast de wagens en zochten vast de mooie roode uit, die zeldzaam zijn, want de gewone suikerpeeëntint is grijzig-geel en met zoo'n ordinaire pee kan je niets beginnen.

Het was tusschen schooltijd. Heel de H. B. S. liep achter de wagens en volgde ze naar de Turfkaai waar het afladen begon.

Al spoedig hadden de jongens met groote plannen zich van een roode biet meester gemaakt en bergden die in hun buis. Alleen maar om hun

[1]) Gelijkende op hooivorken, maar met meer tanden.

handen vrij te hebben, heelemaal niet om 'm te verstoppen, want ze mochten best zoo'n biet hebben; in 't veen ziet men niet op een turfje, en na den bietenoogst niet op een biet.

Aan de Turfkaai, dicht bij de plaats waar de bieten ingescheept werden, lag een oud huis met groote ramen, die echter verdeeld waren in tallooze ruitjes. Al heel lang stond het leeg en zag er verwaarloosd en vervallen uit. De wind had al eens hier en daar een ruitje ingedrukt — en een kiezelsteentje, voortgedreven door een baldadige hand, had ook al wel een ruitje of wat op zijn geweten.

Zoo'n kostelijke gelegenheid om te mikken!

Wie wist, of er twintig of vijf en twintig ruitjes stuk waren in het verlaten huis?

IJverig werkten de lossers en laders en hanteerden hun rieken geschikt en ferm; de bieten stapelden zich op in de schuiten; de wagens voelden hun last verminderen en kwamen in een grooten kring van afval te staan, stukken biet, kleine en groote stukken.

Hiermee gooiden de jongens elkaar, en plotseling vloog er een stuk biet lijnrecht, zonder aarzelen, door een ruitje.

Rinkelend viel het glas neer in de verlaten voorkamer. Wie had het geworpen? Wat kwam er dat op aan? Het wàs geworpen en handig ook; het lokte uit tot nadoen.

En de stukken biet kregen opeens alle dezelfde bestemming. Regelrecht vlogen ze op de groenachtige ruiten aan en al verdwaalden er vele en sloegen zich te pletter tegen de muren, groot was ook het aantal dat doel trof en het glasgerinkel deed de werklieden opkijken.

„Allo! jongens! laat dat!" riepen ze. Maar niemand had tijd de jongens te komen wegjagen, bovendien, dat was hun zaak eigenlijk ook volstrekt niet. En het spel ging ongehinderd voort, niet afgebroken, alleen maar begeleid door het voortdurend:

„Allo, apen van jongens! Wil jullie het wel eens laten!"

En dan nog een verwijt, dat de Hoogere Burgerscholieren vaker te hooren kregen: „En dat moeten nou jongeheeren verbeelden!"

Het was een opwindend spel. De wangen gingen gloeien, de handen werden vaardiger, behendiger. Wat bezielde hen toch dien middag? Ze begrepen het later zelf niet en dachten aan hun spel terug als aan een soort razernij.

Want het gooien van stukjes en 't verbrijzelen van een ruitje werd al gauw te gewoon. Jan Wopkes nam de grootste biet, die hij vinden kon, slingerde die met reuzenkracht tegen een bovenraam. Ditmaal braken de dunne sponningen mee met de ruiten; met een zwaren plomp kwam de biet

in de verlaten kamer terecht en een groot gat gaapte in het raam.

En plotseling wierpen ze zich allen op de heele bieten en een woest bombardement begon; en tot uit het dakraam tuimelden de sponningen en het glas naar beneden.

„Die vervloekte apen!" bromden de werklieden. „Maar laten ze nu hun gang maar gaan, loontje zal wel om zijn boontje komen!"

Toon de Graaf stond op de stoep en keek uit, waar „zijn" leerlingen bleven.

Onbegrijpelijk! Anders stonden ze lang, te lang van te voren op de hekken aan den overkant, en nu was er niets te zien. Met een gewichtig gezicht haalde hij zijn horloge uit — ja, er was niets aan te doen — hij moest bellen en allen, die nu kwamen, aanteekenen voor te laat.

En daar belde hij.

Recht tegenover de school was een steegje, dat precies op de haven uitliep, vlak bij de losplaats der bieten. Door dat steegje kwamen de galmen der bel verzwakt tot de razende jongensbende over, en de bedaardsten alleen vernamen die waarschuwende klanken. Doch die bedaardsten moesten lang schreeuwen: „De bel gaat! de bel gaat!" eer het algemeen vernomen en verstaan werd. En toen opeens maakte Jan Wopkes rechtsomkeert, holde door het steegje naar school toe en alles holde mee

en drong om hem heen, vechtend en stoeiend als dol uitgelaten, steeds gooiend met stukken biet.

„Heerebewaarme!" dacht Toon. „Wat zullen we nou hebben? Zijn ze nou gek geworden met der allen?"

En de stukken biet vlogen den razenden troep vooruit, vlogen hem om de ooren; de stukken biet gleden de marmeren voorgang in, en vechtend en joelend, stompend en duwend volgden drie klassen — de heele H. B. S.! En alleen een plotselinge ramp kon ze tot zwijgen brengen. Daar rinkelde het geweldig, allergeweldigst op de eerste verdieping en een kreet ging op:

„Heerejee! de zuurkast."

Het was maar al te waar. Een biet, met krachtige hand geworpen, was boven door een raam gevlogen in de natuurkunde-kast, die in den hoek bij het raam stond en achter glazen deuren vele leerzame dingen liet zien, vooral veel flesschen gevuld met sterk water, waarin allerlei beesten, als slangen, hagedissen en zeepaardjes.

Den naam „zuurkast" dankte ze aan 't feit, dat er een klein laboratorium in was, waar natuurlijk veel met „zuren" gewerkt werd, nietwaar, H. B. S'ers?

Een doodelijke stilte heerschte plotseling in de gang. En nu pas hoorden de opgewondenen den directeur naderen.

Hij zei niet veel, maar wat hij zei, was heel raak:

„Ik heb alles moeten zien, vanuit mijn spreekkamer. Het was onbegrijpelijk schandelijk. De gansche school komt twee strafmiddagen. Die daarboven de ruit en nog meer heeft stukgegooid, komt hier.”

Doe, de slaapkameraad van Douwe en Rochus, kwam naar voren.

„Betalen! Ik zal morgen zeggen hoeveel,” sprak de directeur ijskoud. „Je krijgt niet meer straf dan de rest — iedereen was even dol. Gewoonweg dol!”

„Meneer!” begon Jan Wopkes.

„Tegenspraak?”

„Neen meneer... maar... als we nou allemaal even dol waren... en da's waar... mogen we dan allemaal meebetalen?”

„Ja! Ga nu, waar je hoort!”

En vreeselijk stil, totaal afgekoeld, gingen ze uiteen, ieder naar hun klas.

Dien middag gebeurde er verder niets, maar de gansche twee uur wachtten ze, of er iets zou gebeuren.

Telkens als de deur openging, zagen ze angstig en tersluiks om; ze verwachtten niemand minder dan de Burgemeester in eigen persoon. Want de zuurkast was nu afgehandeld en gewroken — nu kwam het geruïneerde huis.

Doch dien middag alvast kwam het niet, en druk smoezend gingen ze de deur uit. Brrr! morgen was het Woensdag, dan ging hun eerste strafmiddag in! Een pretje! En wie weet, wat het huis nog opleveren zou!

Druk smoezend stonden ze den volgenden morgen voor de school en Toon de Graaf kon tevreden zijn over „zijn” leerlingen, want niemand gaf hem een onbeschoft woord.

Het geval van het huis was door de heele stad bekend geworden en elk der jongens had al van thuis een duchtig standje beet en was al flink bang gemaakt met een: „Nu — ik ben benieuwd, wat er verder van komt —.”

Het eerste uur kwam er niets. En toen... o, schrik en siddering, toen kwam er een agent, die met den directeur de verschillende lokalen door ging en van een papier de namen der jongens aflas, die dadelijk bij den burgemeester op het stadhuis moesten komen.

Vijftien namen slechts, uit alle drie de klassen.

Een licht gemompel ging op. Waarom alleen die? Ze waren 't immers allemaal?

De directeur verstond hun vragende blikken.

„Slechts deze vijftien zijn genoemd door de bietenladers, aan wie de Burgemeester om inlichtingen heeft gevraagd,” verklaarde hij.

Ja, dan was 't te begrijpen. Die menschen kenden

hen niet allen, en hadden nu alleen maar de namen der bekenden opgenoemd. Dat was het voordeel der vrindschap.

Rochus was bij de vijftien, Douwe niet. Daar trokken ze uit, om tien uur in den schoonen Octobermorgen, en werden een klein eindje door den agent langs het Zuideinde geleid, onder de triomfantelijke blikken van vele straatjongens.

Ei, ei! die jongeheertjes konden dus ook wel kattekwaad en straatschenderij uithalen!

Zoolang de jongeheertjes in de vrije, frissche, zonnige lucht waren, schikte het nogal met de benauwing, maar toen ze eenmaal de wijde vestibule van het stadhuis binnen gebracht waren, waar hun voetstappen zoo hol klonken en Koningin Sophie vanaf een voetstuk zoo streng op hen nederkeek, begon het hun vreemd te moede te worden en dat beterde volstrekt niet, toen ze in de raadzaal werden gebracht, in die sombere raadzaal, waar een benauwende lucht hing van oude sigarenrook, waar de stemmen dof klonken en een kleine huivering van eerbied je beving.

Ze moesten plaats nemen op twee lange banken en moesten wachten tot Zijn Edel-Achtbare, de Burgemeester, zou verschijnen.

De agent zette zich op eenigen afstand van hen neer, nam een courant uit zijn zak en ging kalm zitten lezen.

Daar zaten ze nu, arme zondaren. Soms ging een fluisterend woord tusschen hen om, maar niet te vaak. Wat hadden ze te zeggen? Ze hadden alleen maar te wachten. Jurrien de Bas, de kleinste der eerste klas, fluisterde: „zouden we in de gevangenis moeten?”

Hier glimlachten ze wel flauwtjes om, maar ronduit neen zeggen, dat konden ze niet doen in de gestrenge atmosfeer, in die sombere, donkere zaal.

Dat wachten lang duurt — ze hadden 't wel eens hooren zeggen, maar ze leerden 't dien ochtend voorgoed.

Lieve hemel, hoe lang zaten ze daar wel, voor de Burgemeester kwam?

Doch het oogenblik brak toch aan, dat hij verscheen. Streng rechtop ging hij voor hen staan en de agent beduidde hen, dat ze op moesten staan. En toen kwam me er even een standje! En daar werd in gezegd, dat de Burgemeester nog niet goed wist, wat hij met hen doen zou, maar dat hij eerst de namen van de overigen moest weten. Want hij begreep wel, dat er veel meer jongens bij geweest waren, en dan konden die nu ook gehaald worden.

Jan Wopkes, die natuurlijk bij het eerste vijftiental was — je bent niet voor niets de grootste jongen van de school — keek even de rijen langs, doch

hij zag, dat hij op zijn makkers rekenen kon.

„Nu, vooruit, de namen!" zei de Burgemeester en nam al een zakboekje uit den zak, schoof het potloodje uit den houder.

„Jij kleine?"

De kleine Jurrien zweeg.

Burgemeester ging door, drong niet aan. Stuk voor stuk gaven ze niet eens antwoord. Toen was 't de beurt aan Jan Wopkes.

„Jij, Wopkes, de namen?"

„O... als Burgemeester zoo goed zou willen zijn, zelf in de klassen te laten vragen? Wij zeggen ze toch niet, ziet u."

„Hm... zoo. Ik zal naar de schade informeeren. Jullie moeten wachten."

Weg was de Burgemeester. Ze ademden een weinig lichter. Van gevangenis was dus niet gesproken. Schadevergoeding... groote hemel, dat was een dure dag geweest, die bietendag!

Wachten... alweer een oneindige tijd. Menige maag ging rammelen. 't Was zeker ver over twaalven. Dat die klok nu juist stil stond! Eindelijk, daar verscheen de Burgemeester weer.

„De schade bedraagt zestig gulden. Morgenavond moet ik 't geld hebben. Je kunt het hier in de vestibule afgeven. Ditmaal zal ik 't hierbij laten. Maar ik waarschuw je: komt het weer voor, dat jullie, die een voorbeeld moesten geven, straatschenderij plegen, dan volgt er hechtenis. Ik zal den directeur verzoeken, jullie den verloren tijd met twee vrije middagen te doen betalen. En nu, voorwaarts, marsch!"

O, de straat, de heerlijke, levendige straat, vol Octoberzon, warm en stralend! Maar twee vrije middagen, dat was zuur! En zestig gulden!

Toch wel leuk, dat ze de anderen niet genoemd hadden. Maar nu was de schade vreeselijk groot voor elk der vijftien.

Ach, ach, het was bij half twaalf! Om twee uur begon de eerste strafmiddag, de eerste der... vier! Verschrikkelijk!

Kwart voor twee was de boterham er al in en stonden ze allen voor de school.

Douwe nam 't woord.

„Rochus heeft me verteld, dat de namen der anderen gevraagd zijn en dat niemand er aan gedacht heeft, ze te noemen. Dat 's natuurlijk niet anders dan het hoort. Maar nu vind ik, dat wij, de verzwegenen, van onzen kant ook moeten doen zooals 't hoort en de schade meebetalen. Bovendien moeten we ons ook opgeven voor de twee strafmiddagen wegens den verloren tijd, want die vijftien kunnen niet helpen, dat zij juist eruit gepikt zijn. Jan Wopkes, doe jij het woord bij den directeur?"

„Doe jij het maar, het is je best toevertrouwd!"

Aldus geschiedde. De directeur stond het verzoek toe en vond het ook niet meer dan billijk. De schade aan de zuurkast bedroeg veertig gulden, zoodat de H.B.S. liefst honderd gulden schadevergoeding moest betalen. Menige spaarpot lag op het uiterste in die dagen en nog lang daarna, want de ouders vonden het noodig, dat de jongens zelf betaalden wat ze in hun dolle bui vernield hadden. Of 't dus een duur pretje werd!

Het duurde wel een week, eer de H.B.S. vroolijk genoeg was om den bietenoptocht te houden. Maar op een stillen Octoberavond had ze toch plaats. Voor dien optocht was 't, dat de jongens naar de roode suikerpeeën hadden gezocht. Van de rooden sneden ze de punt af, holden ze uit, sneden in den voorwand een menschengezicht, zetten een kaarsje in de holte, dat fantastisch lichtte door de insnijdingen heen, hingen de biet aan een ijzerdraad en bevestigden hem vervolgens aan een langen stok, zoodat hij als lampion dienst deed. En zoo trokken ze door de stad, een wonderlijke lichtstoet, en zongen al wat ze zich herinnerden, doch vooral het Brielsche volkslied:

We houden van ons Brieltje,
Dat, door zijn groen omkranst,
Haast als een pronkjuweeltje
Ligt aan ons Westerstrand.

Waar wij ook gaan of dwalen
Te water of te land,
Aan 't oude dappre Brieltje
Blijft steeds ons hart verpand.

Twee lampions trokken voornamelijk de aandacht en verzoenden de burgerij weer een weinig met „die apen van de Burgerschool, die van astrantheid niet weten, wat ze doen zullen."

Het waren de bieten van Rochus en Douwe, reuzen in hun soort.

De eene was als volgt uitgesneden:

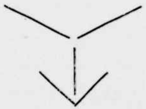

en had tot onderschrift: „Jantje lacht, of: vóór den aanval", en de andere op deze manier:

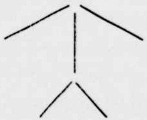

met het opschrift: „Jantje huilt, of: na den aanval!"

DE ERFENIS.

Drie tantes en twee tantes, dat zijn vijf tantes. Menige jongen zal dat veel te veel tantes vinden — veel te veel menschen, die je zoenen, als het je niet gelegen komt, en voor de rest de meeste aandacht aan je zusjes schenken — menig meisje zal het kind benijden, dat er vijf, zegge een, twee, drie, vier, vijf tantes op nahoudt, want nichtjes en tantes plegen van oudsher nog al bijzonder goed met elkaar op te schieten.

Schoot Everdien goed met haar vijf tantes op?

Drie van de tantes zouden bij deze vraag gezucht hebben: „Ach, met wie schiet Everdien nu goed op?"

De twee andere tantes zouden je met open mond en oogen hebben aangekeken en herhaald hebben: „Of Everdien goed met ons opschiet? Of ze goed met ons opschiet? Wel — nu nog mooier!"

Ja, dan was de vrager nog niet veel verder geweest, tenminste indien hij de tantes bij die vraag niet aangezien had. Doch had hij dat gedaan, dan was hij opeens op de hoogte: Everdien mocht

bij de twee tantes niet één potje, maar desnoods alle potjes breken.

Vijf tantes waren voor Everdien niet te veel, want ze moesten bij haar èn vader èn moeder vervangen. Die waren beiden gestorven, toen Everdien nog heel klein was, en toen was ze in huis opgenomen bij de drie tantes van Doorn, zusters van haar vader. De twee tantes Meerkerk, zusters van haar moeder, hadden dadelijk gevraagd, of het kind vaak bij haar mocht komen, en de drie dames van Doorn hadden dat maar al te goed gevonden. Een kind in huis was haar eigenlijk een last. Ze waren alle drie ongetrouwd en werkten hard om den kost te verdienen. Tante Anna had een mode-atelier aan huis en voerde een eeuwigen krijg met haar nuffige naaimeisjes, die veel liever uit 't raam keken dan naaiden en ook veel liever wat bleven wandelen dan dadelijk terugkomen, als ze met een doos werden uitgestuurd. Tante Marie was boekhoudster in een groot magazijn, had zooveel te doen, dat ze door den loopjongen nog heele stapels boeken bij zich aan huis liet bezorgen en, volgens haar eigen zeggen, vocht ze dag en nacht met de drie caissières van de zaak, onnauwkeurige juffertjes, die telkens niets dan geknoei te vertoonen hadden, als ze met haar boeken en afrekeningen bij tante Marie moesten komen. Tante Jeanne eindelijk, deed in de morgen-

uren de huishouding, met zoo nu en dan een schoonmaakster voor het atelier, en ging 's middags en 's avonds een oude, rijke dame gezelschap houden, met wie ze al evenveel te stellen had als de beide andere tantes samen met haar personeel.

Als 't leelijk weer was, wou de oude dame bepaald uit rijden in haar stoelwagen, en de arme tante Jeanne moest urenlang meeslobberen door de vuile straten, naast den livreiknecht, die den wagen duwde. En als 't mooi weer was en tante Jeanne o zoo graag in 't zonnetje gedrenteld zou hebben om te bekomen van haar vegen en boenen dien ochtend, dan was de oude dame de deur niet uit te krijgen, dan zei ze, dat ze „juist zulke heel interessante boeken had", en liet de arme tante Jeanne voorlezen, de eene preek voor, de andere na.

Zag de arme tante Jeanne 's avonds bleek van moeheid, dan leek 't wel, of de oude dame 't er om deed — dan was ze zoo frisch als een hoentje, babbelde honderd uit, breide zoo haastig, dat haar steken bij ristjes vielen; en tante Jeanne moest er maar weer aan te pas komen. En 't gewone uur van naar bed gaan werd verschoven. Wee als tante Jeanne geeuwde! Dan moest ze hooren, dat de freule dáárvoor geen juffrouw van gezelschap had genomen, om een gapende iemand bij zich te hebben. Kortom, de drie dames van Doorn

konden haar plezier wel op, en 't was niet te verwonderen, dat haar huis lang niet blij en zonnig genoeg was voor een klein meisje.

Neen, dan het huis van de dames Meerkerk!

Daar was alles, wat ontbrak in 't huis der van Doorns. Daar was rust en vrede en gezelligheid. De tantes, beiden weduwen, veel ouder dan de dames van Doorn, hadden altijd allen tijd voor haar kleine nichtje, het kind harer diepbetreurde jongste zuster. Het huiswerk kon door een dienstbode gedaan worden en de tantes schenen alleen daar, om het Everdientje naar den zin te maken: om versjes voor haar te zingen, poppetjes voor haar te teekenen en te knippen, wat lekkers voor haar te bakken of te braden in het snoepige keukentje.

Waarom Everdientje dan niet bij de tantes Meerkerk was gedaan?

Everdientjes moeder was eerst gestorven; toen had haar vader bepaald, dat, mocht hij komen te sterven, zijn dochtertje bij zijn zusters in zou komen. Want hij droomde er altijd van, dat zijn dochtertje een flinke vrouw zou worden, die zich dapper door de wereld zou heenslaan, en dat, dacht hij, kon ze beter bij zijn zusters leeren dan bij de zusters harer moeder.

Maar vader had vergeten, dat een klein meisje niet alleen flinkheid en voortvarendheid om zich

heen noodig heeft, ze heeft ook een beetje liefde en een beetje vertroeteling noodig. Vader had vergeten, dat zijn zusters daar geen tijd voor hadden, dat haar harde leven haar zóó gemaakt had, dat ze niet eens meer wisten, wat liefde en vertroeteling waren.

Everdientje, klein, scherpzinnig zesjarig ding, toen ze bij de tantes inkwam, had dat al gauw gezien. En 't was net, of ze gedacht had, heel koel en onverschillig: „Nu, ook goed: ik zal het u niet lastig maken."

Everdientje was bij haar tantes van Doorn altijd heel stil, heel teruggetrokken. Ze deed precies wat ze doen moest en in de eerste tijden van haar verblijf ademden de tantes vaak verlucht op, als ze zagen, dat Everdientje netjes haar servetje opvouwde en in 't ringetje deed, haar stoeltje op zijn plaats schoof, zelf de kruimeltjes opveegde, die ze gemaakt had. „Goddank!" dachten de tantes. „Dat is nu ereis geen lastig kind! Werk is er genoeg hier in huis; dat mag zoo'n kind niet komen vermeerderen!"

Bij haar tantes Meerkerk vond Everdientje alles, wat ze miste.

De dames van Doorn en de dames Meerkerk gingen niet veel met elkaar om; de van Doorns hadden weinig tijd voor vriendschappelijken omgang en zij waren de Meerkerken te druk naar den

zin. Ook was er tusschen beide partijen altijd een beetje jaloezie, om Everdientje.

Toen nu Everdientje grooter werd, tien, elf, twaalf jaar, en ze een aardig ding werd om te zien, zagen de tantes van Doorn dit ook wel en ze hoopten, dat ze nu wat aan Everdientje zouden krijgen. Maar daar ze geen van drieën de kunst verstonden Everdientje uit haar hoekje te lokken en Everdientje zelve geen behoefte aan haar hartelijkheid had, bleef de verhouding, zooals die was. Ja, 't leek wel, of Everdientje met de jaren nog stiller en terughoudender werd.

Ze leerde goed en gaf aan de tantes dus ook in dit opzicht geen zorg of hoofdbreken.

Maar dikwijls zeiden de tantes zoo 's avonds, als Everdientje naar bed was en van haar alle drie even koud en effen afscheid had genomen: „Daar is nu waarlijk geen lieven of loven aan dat kind."

Alleen in tante Jeanne kwam soms een aarzeling op. Tante Jeanne was de eenige, die haar nog wel eens kwam afhalen zoo 's avonds bij de Meerkerken. Het lag juist in Jeanne's weg naar huis. En tante Jeanne had dan weleens het afscheid bij de tantes Meerkerk meegemaakt. Everdientje vond het nooit zoo heel pleizierig, als ze gehaald werd, want dan moest ze zich, of ze wilde of niet, altijd geneeren voor haar gewone hartelijkheid en dan maakte ze 't altijd zoo kort mogelijk, doch ondanks

al haar opzettelijke kouddoenerij zag tante Jeanne wel, dat Everdien heel anders bij de tantes Meerkerk was dan bij haar thuis.

Toen Everdien veertien jaar was, stierven de beide tantes Meerkerk kort na elkaar aan typhus.

Dat is daar nu zoo vlug verteld, in zulke eenvoudige woorden. En het houdt toch zooveel ontzettend leed in. Everdien voelde zich, toen ze de tijding vernam, alsof ze een harden klap op het hoofd kreeg. Ze bleef versuft, verslagen staan. Toen draaide ze zich langzaam om, liet tante Anna, die haar het verschrikkelijk nieuws had meegedeeld, zonder één woord staan en ging met loome schreden de trap naar haar kamertje op.

Ze huilde niet. Tranen zouden niet in staat geweest zijn om uiting te geven aan haar smart: het was, of haar hart stil stond. Ze werd zoo koud! Zoo koud! En duizelend van den schok, dien ze gekregen had, moest ze zich bekennen, dat ze nu alleen was, alleen, op de groote wereld. Alleen! Een meisje, verloren in de menschenmenigte, alleen gelaten door de liefsten, de eenigen, die ze in de wereld gehad had.

Dat ze nog haar drie tantes van Doorn had, daaraan dacht ze niet eens.

Uit het atelier, dat in den tuin uitgebouwd was, klonk het gebabbel der naaimeisjes omhoog, klonk het ratelen der naaimachines — en plotseling sneed

tante Anna's stem daar fel en dreigend doorheen — ze had 't weer eens aan den stok met haar leerlingen.

Tante Marie zat beneden te zuchten over de winkelboeken, die weer eens voor de zooveelste maal verknoeid waren door de jolige, zorgelooze caissières. Everdientje had haar nog juist moeten helpen en heele rijen optellingen verbeterd.

Tante Jeanne was naar haar freule — neen, die drie kon ze niet storen met haar verdriet. Trouwens, die zouden wellicht nog groote oogen opzetten en niet begrijpen, dat ze verdriet had. Aldus dacht het kind bitter.

Ze wierp zich languit op bed, omdat ze zich zoo doodelijk moe voelde.

Met haar handen onder 't hoofd bleef ze liggen en trachtte 't zich beter in te denken: „De tantes dood! Zij alleen op de wereld!"

Het was een gewone, door-de-weeksche dag en het uur van den namiddag-schooltijd brak aan. Doch geen school voor Everdien! Ze lag daar maar en dacht na, en soms stonden haar gedachten heelemaal stil en voelde ze niets dan een dompen druk in haar hersens.

Zoo verstreek de middag. De tantes beneden hadden er niet eens over nagedacht, of Everdientje nu naar school was of niet. Maar toen tante Anna even een kopje thee kwam halen, dat tante Marie

onder 't werken had gezet, zag ze Everdiens hoed en mantel hangen en moest ze toch even aan het meisje denken, dat, tante Anna kon 't zich niet ontveinzen, „nu toch wel een heel harden klap had gekregen."

Zoo zei ze tegen haar zuster en vertelde er bij, dat Everdien niet naar school was gegaan, maar zeker op haar kamertje „een beetje uithuilde."

„Ja... hm... tranen roepen die tantes toch niet weer in 't leven," sprak de arme, overprikkelde tante Marie, bang voor scènes met Everdientje, en ze boog het hoofd weer over de verknoeide boeken. Tante Anna ging schouderophalend de kamer uit en reeds in de gang waren Everdientje en haar leed alweer vergeten — die eerste werkster van haar zat haar dwars. Was dat werk leveren voor het groote maandgeld, dat ze verdiende? Beslist, als de rok, dien ze nu onderhanden had, weer zoo schandelijk was afgewerkt, zou tante Anna haar opzeggen.

Tegen het eten werd er altijd op de gong geslagen, omdat Everdientje dan boven zat te werken en het roepen niet kon hooren. Tante Anna sloeg nog wat harder dan anders, alsof ze aan haar woede op haar eerste werkster, die ze nu werkelijk ontslagen had, wou botvieren. Everdientje werd er door gewekt uit den halven sluimer, waarin

ze geraakt was na dien middag vol marteling. Haar oogen voelde ze branden en haar lippen en keel waren droog als leder.

Met moeite stond ze op en ging naar beneden, niet omdat ze honger had, maar louter en alleen omdat ze 't zoo gewend was: sloeg de gong, dan moest ze komen.

Beneden zaten de twee tantes aan tafel. Tante Marie begreep, dat er iets gezegd moest worden tegen Everdien; alleen moest 't heel voorzichtig ingekleed worden, om geen tranen te voorschijn te roepen. O, geen tranen!

Verlucht ademde tante Marie op, toen Everdien binnenkwam. Ja, 't kind zag er stil en suf uit, maar 't had ook den heelen middag boven zitten koekeloeren op het kleine kamertje. Morgen moest ze maar weer naar school gaan!

„Het is erg jammer, Everdien!" begon tante Marie en tante Anna knikte toestemmend. „Erg jammer! Maar er is niets aan te doen, hè? Dat zijn zoo van die dingen."

Ze zweeg en keek op haar bord, een beetje angstig toch nog voor een uitbarsting. Maar Everdientje trok een stoel onder de tafel uit en ging zitten — heel bedaard. Spreken kon ze niet, haar keel was als toegeschroefd. Teleurgesteld om de koude ontvangst was ze ook niet — ze had niet anders verwacht.

Ze at bijna niets en verlangde terug naar de stilte en eenzaamheid van haar kamertje. Ze keek de tantes bijna de beten uit den mond — o, zou er dan nooit een eind komen aan de eetpartij vandaag? Het leek haar, of tante Anna, die al hard aan het tanden verliezen was, nog langzamer opschoot dan anders. Eindelijk, eindelijk was de maaltijd om. Niemand had meer een woord gesproken, vervuld als ieder was van zijn eigen zaken.

„Kan ik naar boven gaan?"

Met heesche stem vroeg Everdientje het. Somtijds hield tante Anna haar beneden om open te doen en thee te zetten.

„Ga je gang maar," luidde het antwoord.

Zonder groet, zonder op- of omzien verdween Everdien. De tantes bleven nog even zitten.

„Ze is onder den indruk, moet je denken," vergoelijkte tante Anna, die het „goeden avond" had gemist.

„Niet te veel," zeide tante Marie een tikje schamper.

„Ach — wat zal ik je zeggen —" antwoordde tante Anna. „Die Everdien — met haar aard."

'sAvonds toen tante Jeanne thuis kwam, berichtte deze, dat het licht op Everdientjes kamer uit was. Everdien was dus zeker al naar bed.

„Hoe is ze er onder?" vroeg ze, toch nog nieuwsgierig, ondanks haar groote afgematheid. „De freule is zóó lastig geweest vandaag!"

„Ach, hoe zoù ze er onder zijn!" zei tante Anna vaag.

„Nou," meende tante Jeanne, „eigenlijk had ik gedacht... dat ze 't vreeselijk zou vinden... ik ben er immers wel eens bij geweest, zoo 's avonds, zie je."

„Waarbij?" vroeg tante Marie ongeduldig.

Tante Jeanne, dadelijk knorrig in haar moeheid, kribde terug: „Ach, bij het afscheidnemen, natuurlijk, zoo 's avonds van de Meerkerken."

„O, zoo... ja, ja..." haastte zich tante Marie te zeggen. „Tòch geloof ik niet, dat Everdien 't zich zoo bar aantrekt."

„En tòch geloof ik 't wèl!" zei tante Jeanne, maar terwijl ze 't zei, voelde ze den twijfel alweer in haar hart rijzen. Och, die Everdien! Wat liet die zich toch eigenlijk weinig kennen!

En boven, in haar nauw bedje, dat haar ook eerstdaags te kort zou zijn, lag de arme Everdien, smoorde haar schorre snikken onder de dekens en klemde haar zakdoek in haar mond, om 't niet uit te schreeuwen.

De ziekte en het sterven der beide dames Meerkerk — 't was alles zoo snel gegaan. Even na elkaar waren ze ziek geworden en zóó hevig was

de typhus, dat ze al spoedig bewusteloos waren en niemand van haar ook maar één woord had kunnen vernemen omtrent maatregelen, te nemen na haar dood.

Een neef moest ten uitvoer brengen, wat de tantes in haar testament beschreven hadden. Die neef had drukke zaken. En toen hij nu, tot zijn teleurstelling, uit dat testament zag, dat het grootste gedeelte van 't geld der tantes voor Everdien was, kreeg hij 't opeens zóó druk met zijn eigen werk, dat hij haastig de zaken der tantes afhandelde, 't huis verkocht, den inboedel naar 't venduhuis liet brengen en order gaf alles ook zoo spoedig mogelijk te verkoopen.

Drie dagen na de begrafenis was het huis gesloten en de inboedel reeds naar alle hoeken verspreid.

Toen enkele familieleden kwamen vragen om „een souvenir", betuigde hij met leedvermaak, dat hij geen tijd had gehad daaraan te denken — dat wisten ze toch wel! — en dat alles al lang „uit mekaar was."

De tantes hadden van neefs haastplannen geweten. Want ordelijke tante Anna was dadelijk na de begrafenis in het huis der Meerkerken gaan vragen om wat ze nog wist, dat er van Everdien lag: een regenmantel, een paar boeken, een handwerkmandje met inhoud.

Nu was er één ding in den inboedel der tantes, waar tante Anna met een zucht benijdend aan gedacht had: een beeldje van gewoon wit biscuit. Het stelde een naakten jongen voor, die een splinter uit zijn voet trekt. Niet, dat tante Anna iets voelde voor de schoonheid van vormen van dit bekende beeldje; neen — maar zestien jaar geleden, toen haar eenige broer, Everdiens vader, van de huwelijksreis terugkwam, had hij twee zulke beeldjes in Italië gekocht, er één meegebracht voor de dames Meerkerk en één voor zijn eigen zusters. Bij de van Doorns was dit sierlijke beeldje een poosje het eenige werkelijk mooie dingetje in haar allereenvoudigste zitkamer geweest en toen — had de poes 't omgesprongen en in gruizelementen gegooid. De poes was weggedaan en ze hadden sinds dien nooit meer een poes willen hebben.

Tante Anna had sinds altijd maar gedacht aan het beeldje van de dames Meerkerk. Toen eenmaal haar broer dood was, moest ze er nog vaker en met grooter verlangen aan denken. En toen ze nu hoorde, dat de inboedel op de vendu verkocht zou worden, was er ineens de gedachte in haar opgekomen: „Dan ga ik gauw-gauw naar de vendu en koop het beeldje."

Ze was te trotsch om het den neef te vragen, en juist stond de gansche boel gerangschikt ten

verkoop, of tante Anna was erbij en droeg triomfeerend, voor niet te veel geld, het beeldje mee.

Everdientje was alleen in de kamer, toen ze tante's aankoop zag. Ze voelde zelf, hoe ze wit werd van ontroering. Ach, daar was tenminste iets terug uit het lieve huis! Daar was iets van de tantes! Hierop hadden haar blikken gerust, hierlangs waren haar handen gegleden, als ze 't o, zoo voorzichtig afstoften, want 't was immers een souvenir, meegebracht door haar diepbetreurden vader!

Everdientje had telkens niet kunnen slapen van de gedachte, die als een wiel in haar moede hersens ronddraaide: als ze maar één, één souvenir van de tantes had! Een stuk uit het huishouden, een der dingen, temidden waarvan ze de beste uren van haar leven gesleten had!

Men had 't haar verteld, dat ze de voornaamste erfgename der tantes was. Tante Jeanne had erbij gevoegd, zuchtend: „Kind... we hopen, dat je 't waardeert. 't Geld van je tantes maakt je vrij, zonder zorgen, je leven lang." En zuchtend herhaalde ze nog eens: „Zonder zorgen." Dat beteekende voor háár zonder freule, zonder haar kruis van iederen dag. De twee andere tantes knikten en zuchtten — ze dachten aan de naaimeisjes, aan de caissières.

Geld! Wat had Everdientje aan geld? Ze had voor een klein gedeelte van dat geld gemakkelijk den heelen inboedel der tantes terug kunnen koopen, maar niemand hield haar op de hoogte van den gang van zaken, en 't spreekt vanzelf, dat een veertienjarig meisje niet slim genoeg is om zulke zaken zelf te beredderen.

Toen ze het beeldje zag staan, nam ze 't in de handen, als een groote kostbaarheid zoo voorzichtig, en keek er lang naar. Ach, hoe heerlijk, weer iets van die lieve tantes te zien!

Maar daar klonken haastige schreden in de gang — 't was tante Marie, die thuiskwam. Dadelijk zette Everdientje het beeldje neer en nam haar plaats aan de koffietafel in.

Tante Marie en zij begonnen maar vast.

„Tante Anna is erg blij met haar beeldje!" zei tante Marie met een lichten tint van spot in haar stem.

„Niet zooals ik! Niet zooals ik!" dacht Everdien hartstochtelijk en ze boog het hoofd om haar blos en 't schitteren van haar oogen te verbergen.

Zwijgend nuttigden ze verder haar twaalfuurtje. Toen stond Everdien dadelijk op — ze had pianoles tusschen den middag. Tante Marie bleef nog even op tante Anna wachten.

„Everdien keek niet eens naar het beeldje!"

berichtte deze, toen ze aanschoof. „'t Zou me niets verwonderen, als ze de tantes al heelemaal vergeten was!"

„O, heelemaal! heelemaal!" zei tante Anna met haar grove stem, boos over zóóveel ongevoeligheid.

„Jeanne denkt nog altijd, dat 't kind 't zich tòch wel aantrekt," peinsde tante Marie.

„Gekheid, gekheid!" sprak tante Anna. „Jeanne heeft meer van die sentimenteele verzinsels, net altijd als de freule lastig is geweest. Dat is niets dan vermoeidheid!" besloot ze en onderdrukte een geeuw. „Ik ook, ik ben moe, maar daarom ben ik nog niet sentimenteel!"

't Beeldje was weer, net als zijn voorganger, het eenige mooie in de eenvoudige huiskamer. Een poes was er niet meer, dus stond het heel wat veiliger dan zijn voorganger, meende men.

Als Everdien alleen in de kamer was, nam ze het beeldje in de handen en staarde er lang naar. Dan kwam de lieve, oude omgeving weer om haar terug — de vertrouwde wanden vol mooie platen, de gezellige, oude meubelen — ook de stemmen der oude tantes klonken weer in haar ooren en ze had moeite om niet zóó in zoet gepeins verzonken te geraken, dat ze „betrapt" werd. Ze had in die ellendige, eenzame dagen niemand anders dan het Splinterzoekertje van biscuit.

Vriendinnen? Ach, wat konden vriendinnen begrijpen van de diepe smart, die Everdientje leed? Trouwens, haar vriendschap had zich altijd moeten beperken tot een samen naar huis of naar school wandelen — nooit had ze een meisje mee mogen brengen — daar was geen tijd en geen gelegenheid voor in het huis der tantes, en zoo had Everdientje nooit recht vertrouwelijk kunnen worden met haar vriendinnen.

Op een morgen, dat Everdientje geen gymnastiekles had en dus een uur vroeger naar huis kwam, was tante Jeanne nog thuis en aan 't kamerdoen. De huiskamer was aan de beurt.

Everdien kwam toch maar even binnen in 't ontruimde, door en door kille vertrek; ze moest er wat schoolboeken vandaan hebben.

Onwillekeurig was haar eerste blik naar de plaats van 't Splinterzoekertje. Maar die was leeg — natuurlijk, dacht Everdientje, om de schoonmaak.

Tante Jeanne liet even haar stoffer rusten en begon een praatje: „Nou, tante Anna zal mooi brommen! Enfin, wie er mee omgaat, loopt de kwade kans, hè? Dan had tante Anna haar lieveling maar zelf onder handen moeten nemen."

„Wat... wat is er?" vroeg Everdientje en haar hart stond stil. Ze behoefde eigenlijk al niet eens meer te vragen.

„Ach... dat beeldje van de tantes... je weet wel... dat heb ik met afstoffen laten vallen."

„Kan het niet meer gemaakt worden?" vroeg Everdien en even sprak innige smart uit haar blik.

Een trek van bevreemding gleed over tante Jeanne's gelaat. En toen kwam er iets in haar oogen van: „Ik heb 't altijd wel gedacht." Ze had het verdriet op Everdientje's gelaat gezien.

„Het is aan scherven," verklaarde ze toen. „De scherven liggen al in den aschbak. Er is geen repareeren meer aan. Nu, tante Anna zal me mooi geven!"

Everdientje ging de kamer uit en slaakte buiten, in de gang, zulk een diepen, smartelijken zucht, dat tante Jeanne het hoorde en nog niet dadelijk den stoffer ter hand kon nemen.

„Ach, die ziel!" dacht ze. „En zie je nu wel, dat ze wèl om de tantes gaf? Ik heb 't altijd wel vermoed."

Ja, tante Jeanne had 't altijd wel vermoed. Dat moest tot haar eer gezegd worden.

Maar hoezeer Everdientje geleden had en nog leed, dat besefte ze toch niet.

Dien avond, toen alles sliep, zooals Everdientje meende, stond ze op van haar bed, waar ze lang had liggen woelen.

Het Splinterzoekertje moest ze terug hebben, al

was 't aan stukken! 't Splinterzoekertje was het eenige lichtpunt in haar leven geweest den laatsten tijd — het eenige, dat haar sprak van haar verloren Paradijs!

„In den aschbak lagen de scherven," had tante Jeanne gezegd.

De tantes zouden nu wel slapen.

Everdientje kon niet vermoeden, dat tante Jeanne ijverig een nieuw boek lag te lezen, omdat ze van de freule altijd zooveel aanmerkingen moest hooren omtrent haar niet-vlot Engelsch lezen. Als ze 't nu maar eens eerst onder de oogen gehad had, dan zou 't beter gaan, dacht ze.

Everdientje sloeg een doek over haar nachtpon en stak haar voeten in haar pantoffels. Toen sloop ze de trappen af, door de keuken naar het bijkeukentje, waar de aschbak stond.

Lucifers had ze bij zich en in de bijkeuken wist ze een kandelaar te staan. Tastend vond ze de kaars en stak die aan. Toen opende ze voorzichtig den aschbak en knielde er bij neer. Al spoedig had ze een handjevol teere, wit blinkende scherfjes gevonden en trachtte die aaneen te passen. Maar dat leek naar niets. Dieper dolf ze in den rommel en een duffe geur van groenteafval sloeg haar in 't gezicht. Ze lette er niet op, ook niet op de schaafplekken, die de brokken asch toebrachten aan haar handen. Ze had het bijna uit-

gejubeld, toen ze 't gladde kopje van den Splinterzoeker tamelijk onbeschadigd opdolf. Haar vondsten borg ze in den schoot van haar nachtpon en zocht ijverig verder.

Tante Jeanne had Everdientje's deur hooren piepen. Dat had haar verder doen luisteren.

Wat... kraakte daar niet een trede van de trap! Wat moest Everdientje nu beneden doen? En zoo laat! Je zou zeggen, dat het kind al lang had moeten slapen.

Tante Jeanne stond op en ging aan haar kamerdeur luisteren. Haar oogen werden groot van verwondering, toen ze duidelijk de deur van de bijkeuken hoorde openen. Hier moest ze 't hare van hebben. Ze poosde nog even. Maar toen Everdientje niet terugkwam, ging ze ook naar beneden de keuken door... en stond in de deur van de bijkeuken.

Daar lag haar nichtje geknield voor het vuilnisvat, in den flakkerenden glans van een kaars.

„Kind, wat voer je uit?" riep tante Jeanne.

Everdientje voer met een schok rechtop. De schrik benam haar de spraak, maar een sneeuwwitte scherf in haar rechterhand verklaarde tante Jeanne alles — en nog veel meer.

„Gaf je er zoo veel om?" vroeg ze meelijdend.

„Of ik er om gaf?" barstte Everdientje hartstochtelijk los, en nòg meer dan om de tantes en om het beeldje, huilde ze er om, dat ze zoo verkeerd begrepen was, dat ze zoolang alleen had moeten tobben met haar diepe smart, zonder ooit een blik of daad van meegevoel om haar heen.

Tante Jeanne's hart vloeide opeens over van medelij.

„Kom, ga mee," zei ze en ze sloeg haar arm om haar nichtje heen. „Morgen zal ik de rest voor je zoeken. Je zei ook nooit eens iets, Everdien."

Maar ze begreep ook wel, dat 't niet Everdiens schuld alleen was, dat die nooit iets zei.

Boven huilde Everdientje een poosje uit, leunend tegen tante Jeanne's schouders.

Toen drong tante Jeanne haar zachtjes om te gaan slapen en ze liet zich naar bed brengen en instoppen met een gevoel, dat nu alles beter zou worden. Nu was er toch één van de tantes, die haar kende en begreep.

Maar tante Jeanne deed haar ook aan de twee andere tantes kennen en toen Everdien den volgenden morgen aan de ontbijttafel kwam, werd ze door dezen ontvangen met een berouwvollen kus.

Van dat oogenblik af werd voor Everdien en voor de tantes alles anders — en beter.

De tantes vonden den weg naar Everdiens hart

en Everdien maakte het haar gemakkelijk door dat hart niet zoo angstvallig te verbergen.

En na korten tijd werd Everdien, wat ze altijd had kunnen wezen: een zonneschijntje in het leven van de drie zwoegende, tobbende tantes.

EEN ZONDAGMIDDAG.

Ze waren stijfkoppen, Mies en Wim, dat zei Grootmoeder honderdmaal. Wat ze in hun hoofd hadden, dat moest gebeuren — daar hielp geen redeneeren tegen.

Booze plannen hadden ze zelden, de koppige tweelingen, dat dient gezegd te worden. Maar buitensporige plannen, dàt was 't 'm. Nu weer broeiden ze op een plan, dat Grootmoeder gewoon voor dol verklaarde. Moeder zweeg nog maar — die zou 't hare wel zeggen, als de nood aan den man kwam.

Verbeeld je, daar wilden me die kinderen, en dat in December, wandelen, wàndelen zeg ik, naar den Deyl.

Dat heerlijke oord, op tien kilometer afstand van Den Haag, waar Mies en Wim woonden, wilden ze nu eens zien in de verlatenheid van den winter. En wàndelen er heen wilden ze. Ze waren er 's zomers altijd heen gereden op de fiets. En nu wilden ze er in den winter eens heen, op hun

beenen, dan konden ze op hun gemak de buitenplaatsen langs den weg bestudeeren, te meer, daar de boomen dan bladerloos waren. Net, toen Mies en Wim dat plan in hun hoofd hadden gezet, begon het op een allerverschrikkelijkste manier te stormen, te hagelen en te sneeuwen en dat deed het wel veertien dagen lang. Veertien dagen lang was er geen mogelijkheid van uitgaan en in de vele namiddaguren, dat Mies en Wim thuis zaten en keken, hoe de menschen tegen den storm in tobden, groeide het plan steeds vaster in hun hoofd. Ook nam 't in heerlijkheid toe. O, wat zou dat toch echt zijn, nu eens dien prachtweg in stilte en verlatenheid te zien! Wat zou 't toch echt wezen, om midden in den winter, te voet nog liefst, te gaan langs al die plaatsen, die ze tot nog toe alleen maar 's zomers hadden bezocht!

Op een Zaterdagavond hield de storm plotseling op.

Ken je dat soort van verandering in het weer? Hevig buldert de storm; alsof er kanonnen over rijden, zoo klinkt het boven over het dak; in de schoorsteenen huilt de wind en je bedenkt, dat je dit huilen en gieren en bulderen nu al zoo lang hebt gehoord — zoo schrikkelijk lang! Om er moe van te worden. En dan opeens — dan is 't stil. Je bent al zoo gewend aan het lawaai, dat 't je nu leeg en vreemd in je ooren is. En je

wacht op wéer een windstoot. Want zóó stil kan 't toch niet blijven.

Het blijft toch zoo stil. Maar o wee, tegen morgen of overmorgen! Dan begint de ruwe bulderbast opnieuw; heviger nog, omdat hij nu uitgerust is; als een veldheer, die weer nieuwe, sterke troepen in 't veld brengt.

Dien Zondagmorgen rustte de bulderbast nog. Toen Mies en Wim op het plat achter de keuken traden: hun Meteorologisch Observatorium, verraste hen de doodstille lauwheid van de lucht. Hoe lekker om aan je wangen te voelen!

De dag was niet mooi, dat moesten ze bekennen. Erg somber, erg mistig. Maar die lucht, die heerlijke, lauwe, doodstille lucht! Nù moesten ze hun plannen volvoeren! Ze gingen naar binnen, waar Grootmoeder bij 't bed van Moeder zat, die ziek was. Influenza, zei de dokter. Niets gevaarlijks, maar moeder had 't toch heelemaal niet naar den zin.

„Moeder, mogen we vanmiddag gaan wandelen?"

„Ja," zei moeder zonder bedenken. Haar hoofd was heel moe en pijnlijk en een rustige middag in huis trok haar zeer aan.

„Mogen we dan héél vroeg weg?"

„Ja! o ja!"

„Anna, zou je niet eens vragen, waar ze heen willen?" zei Grootmoeder.

Moeder lachte flauwtjes.

„Laat ze maar gaan, Oma — die komen altijd terecht. Precies vijf uur thuis, hoor kinderen! En twaalf uur de deur uit."

„Zullen jullie precies om vijf uur thuis zijn?" vroeg Grootmoeder nog eens. Mies knikte, verontwaardigd, dat Oma dat nog vroeg. Wim liep naast haar de kamer uit en zei: „Oma kènt ons nog niet zoo, zie je!"

Dat was 't 'm. Oma logeerde alleen maar bij hen, omdat moeder ziek was. Oma kende niet die eigenaardigheid van haar kleinkinderen, dat zij ver weg konden zwerven, ongelooflijk ver voor de hun toegetelde uren, en dat ze steeds precies klokslag thuis waren. Als ze de straat inkwamen, begon de klok te spelen — moeder zag hen al aankomen in de spion; ze liepen in hun eigen, rustigsnellen pas — en als de klok sloeg, trokken ze aan de bel.

Mies ging zich kleeden op haar kamer. 't Was elf uur, half twaalf zouden ze boterham gaan eten en twaalf uur zou het uur hunner bevrijding zijn.

Zij deed een prettige, korte, donkergroene jurk aan en legde haar mantel klaar. Niet den bonten — doodstil en lauw voelde je immers den wind aan je gezicht! Ze zette haar grooten kastoren hoed met de zwarte keelbanden op — die waren zoo

gemakkelijk om je hoed aan te dragen, als hij je te lastig werd!

Wim zag er aardig uit in zijn matrozenpak.

De kinderen zaten met hun beiden slechts aan tafel. Vader had den heelen dag een vergadering, Grootmoeder at bij moeder, voor de gezelligheid.

Even voor twaalf kwamen ze afscheid nemen in de slaapkamer.

Moeder had schik in ze — zoo blozend en welgedaan zagen zij er uit.

Net sloeg de oude toren twaalf, of ze trokken de deur achter zich toe.

Daar waren ze buiten — en meteen namen ze een gezwinden pas aan.

De stad was verlaten op het middaguur. Ze gingen de Groenmarkt over, de Gravenstraat door en kwamen op het Buitenhof. Toen, onder de Gevangenpoort door, naar den Vijverberg.

De dichte nevelen slopen onder de boomen door — de dichte nevelen omsluierden de Regeeringsgebouwen. Doodstil en verlaten, de nevels blauwig hangende onder het dichte struikgewas, lag daar het eilandje — geen zwaan, geen eend vertoonde zich.

Nu over den Kneuterdijk naar het Korte Voorhout en dan de Boschbrug op.

Daar lag de trotsche groote laan van het Bosch voor hen.

Het einde zagen ze niet, dat ging schuil in de blauwige nevelen! Ze gingen op het linkervoetpad loopen en voelden zich zoo heel klein tusschen de hooge zwartbedropen stammen. Hè, 't was gewoonweg warm, als je liep! Mies haakte haar mantel al los en Wim ontknoopte zijn jekker. Langs slingerende voetpaden bereikten ze het Boschhek en daar keken ze op hun horloge. Tien minuten over half een — dat mocht wel. Ze waren nog niets te laat, volgens hun berekening.

Vooruit, den Leidschen weg op!

Het eerste eind was saai, maar toen ze om één uur den Leidschen tol passeerden, begon de ware heerlijkheid.

Rechts en links van hen lagen de buitengoederen, de huizen, in het bosch verscholen. Iets meer dan 's zomers kreeg je er van te zien. De Wittenburg toonde zijn oude kanteelen. Oud-Wassenaar was prachtig en heel nieuwerwetsch.

Maar 't heerlijkst van alles was de stilte nabij en verre, was de stille, lauwe lucht, die zich zoo zacht tegen je wangen vleide, was dat idee van verloren zijn in de bosschen, waar de nevel hing.

Zij kregen het zoo warm van hun fiks doorstappen, dat Mies al spoedig den mantel over den arm en den hoed aan de zwarte linten droeg — Wim deed ook zijn jekker al uit en jubelende wierp hij zijn muts omhoog, omdat 't nu eindelijk aan

't lukken was, dat mooie, mooie plan; omdat 't hier zoo stil en zoo vrij was, zoo mooi en geheimzinnig!

Ze spraken niet veel, de tweelingen. Dat deden ze nooit op hun tochten. Ze liepen maar en keken en voelden zich gezellig en plezierig in mekaars nabijheid. Toch bleven ze niet eens schouder aan schouder loopen. Wim bleef ereis bij een heg staan en keek omhoog naar de groote kraaiennesten in de boomen. Mies bleef eens toeven bij een sloot en keek naar den grond onder een paar hooge beuken, of er nog niets te zien was van al de narcissen, sneeuwklokjes en van het mooie leverkruid, dat hier in het zeer vroege voorjaar zou komen te groeien.

Hoe langer hoe stiller werd de weg — hoe langer hoe dichter de nevel. Ze zagen nu niet veel verder meer dan de eerste stammen over de sloot heen. Natter werd de nevel — Mies' haren en wenkbrauwen waren heelemaal vochtig. En op elk pluisje van hun mantel en jekker kwam een blinkende drop te liggen.

Ze kropen bij elkaar van angst voor den bulderbast, die nu vanavond misschien nog, anders morgen, zou komen en varen door de bosschen, en huilen en gieren in de toppen der boomen.

Om half drie stapten ze den Deyl binnen. Het licht brandde er al.

De gérant keek hen vriendelijk glimlachende

aan. Hij kende hen wel van hun zomerpartijen.

„Zoo kinderen, kunnen jullie den Deyl niet vergeten?" vroeg hij verheugd. „Zoo moesten er meer zijn! En wat zie ik — geen fiets bij jullie! Wel, wat een voetgangers! Stramme, hoor! En wat zal 't zijn? Een glas warme melk? Dat 's verstandige kost, want jullie bent zoo warm, of je van 't ijs komt."

Ja, daar had de man gelijk in.

De warme melk werd spoedig gebracht door een kellner en deed hun heerlijk goed. Want ze hadden verschrikkelijken dorst en meteen rustten ze lekker uit.

Ze keken ook naar een treintje, want terug loopen, dan werd 't te laat. Vijf uur thuis! Dat was de afspraak!

Om vier uur ging er van Voorschoten een treintje naar Den Haag, dat op verzoek zou stoppen. Op tijdig verzoek. Ze dienden zich dus bij den stationschef aan te melden vóór de trein van het station Leiden vertrok — dan kon hij daarheen telefoneeren, dat er op Voorschoten gestopt moest worden.

Je beenen dus maar opnemen en de Papelaan op!

Hier was 't niet meer zoo beboscht: links kon men over de weide de stad Leiden zien liggen. Daar was nu geen denken aan! Al nader en nader sloop de mist — terzijde van den weg blaften hier

en daar waakhonden bij het geluid hunner naderende, gelijkmatige voetstappen, maar de boerderijen, waar de honden thuis behoorden, zag je niet eens, of 't moest zijn, dat daar al licht op was, dat dan flauwtjes door den nevel heen scheen. De heele wereld leek wel weg te zinken. Niets was er meer dan een plekje weg met wat struiken op zij.

't Werd hun een klein beetje ongewoon te moede. Hoe, indien de nevel nog verder zich zou sluiten? Zij durfden nu al niet meer hòllen, omdat je niet precies wist, hoè je moest hollen.

't Was werkelijk een opluchting, toen bloedrood eenige lichten door den nevel kwamen dringen — het station Voorschoten.

Zij namen derde klas, enkele reis. Want voor een enkele reis vonden ze tweede klas zonde. Zij klommen in een nare, vieze coupé, die er eigenlijk meer uitzag als een afdeeling van een beestenwagen dan wel bestemd voor personenvervoer.

In hun afdeeling waren ze alleen, maar van over de afschutting kwamen ruwe stemmen tot hen, die op den nevel vloekten, welke de sprekers in hun plannen gehinderd had.

Doodstil bleven zij in hun hoekje zitten en keken naar buiten. Maar er was niets meer te zien dan, in het licht, dat uit de coupé zelf kwam, de telegraafpalen.

Toen zij in Den Haag aankwamen, was 't kwart

over vier. IJlings liepen ze het perron over om het lawaaimakende, vloekende gezelschap voor te komen; zij gaven hun kaartje af bij de controle en stonden op het Stationsplein.

Ze hadden nu natuurlijk nog allen tijd en wendden zich, langzaam loopende, naar den Stationsweg. Maar zóó'n dikken nevel hadden zij nog nooit gezien! Dit moest iets zijn als de beruchte Londensche mist!

Achter hen stapte het vloekende, lawaaierige gezelschap in de paardentram (die reed toen nog) en het werd doodstil op het plein.

Ze hadden nu den Stationsweg bereikt en liepen toch maar stevig door, al was 't nog vroeg. Ze voelden zich niet op hun gemak, al waren ze overigens niet voor een kleintje vervaard.

Hoe stil was 't hier toch! Hoe verlaten! Geen voetganger, geen tram! Hoe dik werd die mist! Ze liepen hand aan hand, want als ze zich even van elkaar verwijderden, sloot zich de mist om ieder van hen afzonderlijk en ze zagen elkaar niet meer.

Wat was er toch? Was Den Haag betooverd, sliep alles?

Met moeite vonden zij den weg naar de Wagenbrug. Niemand ontmoetten zij, geen rijtuig hoorden ze. En toen ze eenmaal boven op de Wagenbrug stonden, daar verdichtte de mist opeens zóó, werd

zóó inktzwart, dat ze stilstonden en geen hand voor oogen konden zien.

Een ellendig gevoel kwam over hen, of ze een vreeselijken droom droomden en maar niet wakker konden worden. Roerloos bleven ze staan, maar opeens riep Mies, uit haar inktzwarte afzondering tot Wim, en haar stem klonk benauwd door tot zìjn inktzwarte afzondering: „Ruik je het niet? Het is geen mist, het is rook! Nu moet de heele stad wel in vlammen staan!" En Wim rook het ook; dat inktzwarte om hem heen was zware, stinkende rook, die door den mist laag neergehouden werd op de straten en pleinen, — er was een schrikkelijke brand in de buurt. Hoe schrikkelijk wel? Ze hadden nog nooit een grooten brand gezien en wisten niet, hoe ontzettend veel rook één enkel groot gebouw kan opleveren. Ze durfden niet tegen elkaar te zeggen, wat ze dachten: de heele stad staat hierachter in vlammen! O vader! o moeder!

Plotseling voelden ze wat wind in hun gezichten en even trok de zware massa zoover op, dat ze elkaar tenminste konden zien en naar beneden konden loopen tot de huizenrij van de Dunne Bierkade. En weer woei de wind aan en ze zagen de heele kade nu verlaten voor zich liggen. Maar aan het einde, daar zag 't zwart van de menschen.

Een man kwam hen voorbijrennen, het eerste menschelijke wezen, dat ze zagen sedert zij het station verlaten hadden. Hij leed zeker zelf groote schade door den brand, dachten de kinderen. Want hij zag er zoo ellendig uit — op een draf rende hij, zijn hemd had hij losgescheurd op de borst, zoodat de bloote borst te zien was — hij raasde en vloekte als een bezetene, sloeg zich met de vuisten tegen het hoofd en rukte aan zijn dikke, grijze krullen.

„Ja, ja!" riep hij, „nou brandt 't! Nou brandt 't lekker! Laat 't nou maar branden! Maar wat motten wij nou beginnen? Midden in den winter zonder werk! Mijn eigen huis brandt ook al! Laat de Broodfabriek maar branden — die is verzekerd. Maar mijn huis, mijn huisje!"

Nu wisten de kinderen 't: De Brood- en Meelfabriek op het Groenewegje brandde.

Daar stak de wind heftiger op en beurde de zware rookwolken omhoog. O, die vreeselijke bulderbast, waarom moest hij juist dit rampzalige uur, dat Den Haag nooit vergeten zal, kiezen om te herrijzen?

De wind stak op en beurde de zwarte rook hooger, tot even boven de kroonlijsten der huizen. Toen zetten Mies en Wim het op een loopen en holden ze wat ze konden den kant van de Boekhorststraat uit.

En ze zagen, waarom het zoo stil was geweest op den Stationsweg!

Hierheen waren de duizenden getrokken! De gansche Paviljoensgracht stond propvol, de daken der huizen van den Zuidwal zaten vol, de straat zelf en de stoepen waren overladen! De brug van de Boekhorststraat bezweek bijna onder de menschen; de trams hadden het moeten opgeven er door te komen en stonden geduldig op een rijtje in de straat. 't Waren geen electrische trams, dat begrijp je wel!

Mies en Wim keken naar het hooge fabrieksgebouw, dat toen precies tweemaal zoo groot was als nu.

Hoe wonderlijk! Was dàt nu een brand? Ze zagen geen sprankje vuur!

Maar boven uit het gebouw walmde rook op en trok ijlings weg, over de huizen van het Groenewegje heen, een rook, zóó dicht, zoo dik, zóó geweldig, zóóveel rook, dat de kinderen er met open monden naar staarden.

Steeds walmde 't op en kronkelde omhoog en sloeg neer, soms tot op het water van de gracht, en begon ijlings zijn weg den kant van de Wagenbrug uit.

Vlak langs de gevels der oude huizen golfde 't voort, inktzwart, walmende, eindeloos.

Maar waar bleef 't vuur?

Ze hadden juist die vraag voor elkaar op de lippen, toen het vuur uitsloeg, geweldig, overmachtig.

Een kreet van ontzetting ging op uit de menigte. De wind rees steeds meer en meer — en de vlammen begonnen haar vreeselijken dans. Wat loeide dat! Wat flakkerde dat! Iedereen zweeg in ontzetting, de vlammen alleen waren hoorbaar.

Een vreeselijke plof — en de vlammen rezen ten hemel, bogen zich om, schenen te lekken aan de huizen aan de overzijde van den Gortmolen. Die waren geheel met natte zeilen overdekt en werden voortdurend bespoten.

Zóó hoog rezen de vlammen, dat Delft en het gansche Westland het verschrikkelijke zagen en honderden menschen zich naar Den Haag haastten.

Het dak was ingevallen, voor een deel tenminste. Duidelijk zichtbaar, tegen den achtergrond van vuur stonden nu de ramen van de bovenste verdieping.

Als losgelaten duivelen stoeiden de helle vlammen daar doorheen, dansten eruit en erin.

Op het overgebleven stuk van het dak zagen de tweelingen vier gehelmde figuren sterk afsteken tegen de vlammen, die ook reeds het achterste gedeelte van het gebouw hadden overmeesterd.

Zij richtten de stralen op den vuurgloed. Onbeweeglijk stonden er twee, onbeweeglijk lagen twee

anderen op de knieën. Op fijne draadjes geleken de waterstralen in den vlammenpoel, fijne draadjes, die zich al spoedig verloren.

Weer een plof, en waar de vier menschen onbeweeglijk gestaan en geknield gezeten hadden, daar flakkerden de vlammen feller dan ooit, loeiden dolzinnig, stoeiden uitgelaten.

Alle vier, alle vier waren ze dood. Het gerucht daarvan kwam al spoedig over de gracht heen.

Mies barstte in tranen uit. En toch, hoe bedroefd en bang dat alles haar maakte, toch bleef ze gretig staan en tuurde omhoog en luisterde naar dat ontzaglijke flakkeren en loeien.

Ook Wim was geheel verloren in den aanblik van wat hij zag.

Maar plotseling, tegelijk, v o e l d e n ze, dat ze nu weg moesten gaan, wilden ze op tijd thuis komen, voelden ze, dat ze zéker d e z e n keer op tijd moesten komen, nu moeder zou weten, dat er zoo iets vreeselijks gebeurde in de stad. Maar hoe konden zij? Hoe konden ze? Alsof het hen betooverde, zoo hield het schouwspel, grootsch en prachtig en toch ook weer zoo rampzalig en treurig, hen geboeid op hun plaats.

„Nog even wachten dan!" fluisterden ze, en ze gaven zichzelven toe.

En ze wachtten weer.

Maar zonder dat ze op Wims horloge behoefden

te kijken, voelden ze vijf uur naderen — voelden ze in zichzelf de ongerustheid sluipen, die nu moeder zoo dadelijk zou bevangen. —

Toch stonden ze er nog en keken en keken.

Doch het zweet brak hun uit van angst. Arme moeder, ze was ziek — wat zou ze zich wel niet in het hoofd halen, als ze nu niet thuis kwamen?

„Laten we even naar huis gaan en moeder zeggen, dat er met ons niets is!" fluisterde Wim.

„Neen!" schudde Mies. En Wim sprak niet meer tegen: hij wist heel goed, dat dit niets voor Moeder was, om hen weer te laten gaan naar zoo iets vreeselijks.

Daar stonden ze en wilden zoo graag blijven. Maar ze kònden niet.

Al meer en meer voelden ze, dat 't bijna vijf uur was, dat moeder doodelijk ongerust zou zijn. En langzaam, de oogen nog op het verschrikkelijke gezicht, schoven ze achteruit, naar de Paviljoensgracht. Daar bleven ze nog even staan op den hoek.

Toen was 't oogenblik gekomen. Met een diepen zucht namen zij afscheid van het prachtige, vreeselijke schouwspel.

Toen ze eenmaal door de menschen waren heengeworsteld en de rest van de Paviljoensgracht verlaten voor hen lag, haalde Wim zijn horloge uit den zak.

Het was drie minuten voor vijf.

Zwijgende namen ze elkaar bij de hand en begonnen naar huis te rennen met echte hardlooperspassen, renden op de teenen voort door de verlaten straten.

Daar begon de klok te spelen. Zij versnelden hun vaart. Als echte hardloopers waren ze niet met uiterste kracht begonnen.

De klok begon te slaan.

En toen de klok zijn vijfden slag sloeg, trok Wim woest aan de bel. Tegelijkertijd werd de deur opengetrokken. Grootmoeder had letterlijk op wacht gestaan.

„Dat wìst ik wel!" hoorden zij moeder van uit de slaapkamer jubelende en triomfeerende roepen.

Grootmoeder had niet willen gelooven, dat ze vandaag óók precies op tijd zouden zijn!

HELMA OP REIS.

In den stralenden Juli-morgen reed de auto van het hotel „Den gouden Adelaar" te Bazel voorzichtig uit de naast het hotel gelegen garage en hield stil voor de groote hoofddeur.

De „vracht" was klein dien ochtend, een uitzondering, want meest zat de auto naar den eersten trein voor het Noorden propvol.

Met een breeden zwaai opende de hotelportier de deur en op het bordes verschenen een moeder en een dochter, beiden in zilvergrijze reismantels gekleed. De dochter was precies zes jaar, een blozend meisje, dat op haar blonde krullen een geelstrooien kapje droeg, versierd met roode kersjes. In de hand had ze een kleine reistasch van hetzelfde model als die van haar moeder en met innig welbehagen gleden haar blikken telkens van haar mooie, nieuwe miniatuurtasch naar die van moeder, al heel wat jaartjes oud. Ja, de vorm was precies eender en het bruine ossenleer kwam nog mooier uit naast het donker geworden leer der andere tasch.

Moeder onderdrukte met moeite een geeuw, toen de auto voorreed. Het was kwart over zes. Om half vijf waren moeder en dochter al op geweest, na den vermoeienden dag van gisteren — eerst een lange rijtoer van haar zomerverblijf in de buurt van Genève naar het station, toen de spoorreis naar Bazel — en nu wachtte haar een reis van een ganschen dag. Ze ging met haar dochtertje veertien dagen logeeren bij haar moeder te Scheveningen en pas tegen tien uur in den avond zou ze daar binnen zijn.

Aan Helma was niets te bespeuren van de vermoeienis der reis en het ongewone van het vroege opstaan.

Kwiek stapte ze in den auto, kroop knus in een hoekje en tikte uitlokkend op de bank naast haar — moeder moest gauw, gauw komen zitten. O, het beviel Helma heel goed, dat reizen en trekken! En dat ze nu mee zou mogen naar moeders geboorteland, naar Holland, dat was heelemaal dolletjes!

Mevrouw Müller was geboren in Den Haag, maar woonde sedert haar huwelijk in Berlijn. Daar dat geen stad is voor kinderen, zoo 's zomers, veel te heet en te stoffig, had meneer Müller na de geboorte van de kleine Helma een buitenverblijf in de buurt van Genève gehuurd en daar trok de familie iederen zomer heen, eerst met Helma

alleen en later met nog twee aardige kleine jongens.

Nu waren de jongens onder de hoede van Mademoiselle en een Zwitsersch kindermeisje achtergelaten. Meneer Müller was voor zaken een poosje naar Berlijn terug en zijn vrouw reisde met de kleine Helma naar Scheveningen.

Al had Helma reeds veel gereisd in haar korte leventje, in een hotel had ze nog nooit gelogeerd, en 't was met innig welbehagen, dat ze den vorigen avond afgestapt was in Den gouden Adelaar te Bazel. Bijna met leedwezen in haar blik bleef ze van uit de auto naar het hotel staren, zoo lang ze kon. Toen wendde ze zich tot haar moeder en zei in 't Duitsch: „Leuk, zoo je schoenen buiten te zetten! Ze hebben er een nummertje opgeschreven met krijt! Ik zal vragen of Fifi dat ook doet voortaan! 't Is zoo leuk!" En ze tilde haar been op, legde het voetje op haar moeders schoot en bezag nog eens het krijtnummer, dat ondertusschen zeer geleden had van Helma's wandeling over de hotelloopers.

„Jammer, dat ik geen krijt bij me heb!" zuchtte ze.

„Helma," begon de moeder in haar eigen taal: „nu moet je Hollandsch spreken. We zijn nu op weg naar Holland."

„Maar we zijn nog in Zwitserland," sprak Helma

met nadruk, weer in 't Duitsch. „En strakjes, als de trein een poosje gereden heeft, dan zijn we in Duitschland."

„Juist!" glimlachte de moeder. „Maar wat doet dat er toe? Je hebt, sedert we in Zwitserland zijn, nog geen woord Hollandsch gesproken, je zult het heelemaal afgewend zijn, en wat zal grootmoeder dan wel van je denken?"

Helma verwaardigde zich niet op deze vraag antwoord te geven. Met een blik van vertwijfeling over zóóveel misverstand bij haar moeder schokte ze heftig met de schouders en zei: „Hoe *kan* ik nu in *Duitschland Hollandsch* spreken?"

Haar klemtonen waren telkenmale tweemaal sterker dan de voorgaande en buiten adem zag ze vol verwachting haar moeder aan.

„Wat?" vroeg haar moeder. „En je spreekt met *Mademoiselle* in Duitschland wel Fransch."

Daar zat kleine Helma gevangen, doch gewonnen gaf ze zich niet en zij riep: „O ja — maar Fransch! Dat is ook *Fransch*, ziet u!" En toen, voelend, dat ze nu toch al heel zwak in haar schoenen stond, begon ze te juichen en riep, steeds in het Duitsch: „O, mamma, Mutti, het station! Wij zijn er, hoera!"

Voor moeder bestonden nu direct niet zoovele redenen tot juichen, want de komende dag woog haar als lood en reikhalzend zag ze uit naar het

uur van tien, dat ze te Scheveningen zou uitstappen. De auto hield stil voor 't station en moeder en dochter begaven zich, gevolgd door een witkiel, die de bagage droeg, naar den gereedstaanden trein. Al was de auto niet vol geweest, andere hotels schenen des te meer te hebben opgeleverd voor den trein naar het Noorden, en moeder zag wel, dat ze niet te lang mochten talmen bij het zoeken naar een coupé. Ze stapten in den langen harmonicawagen en drongen zachtjes door de reizigers heen, die zich bevonden in de zijgang van den wagen. Zoo'n wagon van zoo'n internationalen trein is namelijk niet gebouwd, zooals de wagons, die we hier gebruiken voor 't verkeer te lande. Hier beslaat iedere coupé de volle breedte van den trein en heeft rechts en links een portier. Doch in die internationale treinen vindt men aan een gansche wagon slechts twee portieren, één voor en één achter.

Aan den zijkant van den wagon loopt een smalle gang, waarop aan de eene zijde de groote ramen uitkomen, die vrij uitzicht geven op het voorbijvliegend landschap, en aan de andere zijde de deuren der coupé's. Die coupé's zijn dus smaller dan in de gewone treinen. Tegenover de deur is weer een groot, breed raam. De wagons zijn op een eenvoudige, vernuftige manier aan elkaar verbonden, zoodanig, dat men een internationalen

trein in de lengte geheel door kan wandelen, telkens van wagon op wagon overstappend. Dat zit zóó: een ijzeren platform van den éénen wagon is uitgeslagen en raakt het ijzeren platform van den anderen wagon. Hier kan men dus overheen wandelen. Maar om het gevaar, aan zulk een wandeling verbonden, weg te nemen, heeft men over die twee platforms heen een portaaltje gebouwd. De wanden daarvan bestaan uit zwaar leer. Daar in de snelle vaart de afstand tusschen de beide wagons nu eens groot, dan weer geheel verdwenen is en de wanden dus moeten kunnen rekken en inkrimpen, zijn ze vervaardigd op de wijze van het linnen in harmonica's, met gestreken vouwen er in. Vandaar de naam harmonicatrein.

Gelukkig vonden moeder en Helma nog een geheel leege coupé eerste klasse en ze namen er de voorbank van in beslag. Iedere bank telde drie afgepaste plaatsen en iedere plaats had wel de breedte van een fauteuil. Helma kroop natuurlijk in het hoekje bij het mooie, groote raam en moeder had wel graag het hoekje bij de deur ingenomen, om niet telkens voorbij een medereiziger te moeten, als ze zich eens wat vertreden wou, doch dan bleef de middenplaats onbezet en was er dus alle kans, dat een vreemde zich tusschen haar en Helma zou plaatsen. Ze ging dus in het midden zitten, hopende, dat de hoekbezetter niet al te onwel-

willend zou zijn en haar gemakkelijk doorlaten.

Net zaten moeder en dochter, toen een groote lange, magere Engelschman met witte bakkebaarden en frissche, roode wangen binnentrad, op den voet gevolgd door een even lange, jonge dame, die klaarblijkelijk zijn dochter was. Achter hen aan kwam een witkiel en die begon nu de coupé zoo over- en overvol te laden met groote en kleine handkoffers, opgerolde doeken en mantels in riemen gebonden, een buisvormige mand met golfstokken, paraplu's, parasols en wandelstokken, een raket in een klem benevens een net vol tennisballen, dat spoedig de beide overige plaatsen in de coupé hoog opgestapeld lagen met alles, wat niet in de bagagenetten een plaats had gevonden.

Helma moest proesten van 't lachen om zooveel rommel, doch moeder keek een beetje wrevelig — die Engelschen ook altijd! Een coupé was nu eenmaal geen bagagewagen, doch werd er toe gemaakt om een paar gulden vrachtgeld uit te sparen.

De witkiel telde nu, onder de spiedende oogen der lange, Engelsche dame, de pakken en eindigde met te zeggen: „Twee-en-twintig colli" en zijn hand op te houden.

„Yes," stemde de dame toe, met een stijven hoofdknik.

„Yes," zei ook Helma met een diepe stem vol overtuiging. Ze had ijverig de tellerij gevolgd.

„Do you speak English?" vroeg nu de dame verrast aan het kleine meisje.

„Mais non!" gaf Helma vuurrood van schrik in 't Fransch ten antwoord, omdat ze meende, dat ze tegen vreemdelingen toch zeker in een vreemde taal moest spreken, al was 't dan niet de hunne.

De Engelsche dame glimlachte bewonderend, maar daar ze zelf geen Fransch kende, zweeg ze en bleef zwijgen tegen Helma, de heele reis door. Doch tegen haar vader sprak ze des te meer en te vlugger en Helma kwam soms heelemaal overeind uit haar hoekje, om naar dat gebabbel te luisteren en te trachten er iets van te ontcijferen, maar toen ze er met alle aandacht nog niet in slaagde ook maar een enkelen klank te begrijpen, schudde ze veelbeteekenend tegen haar moeder 't hoofd en zuchtte:

„'t Is toch een rare taal!"

Er kwam een jong paar de coupé in en keek met begeerigen blik naar de laatste twee plaatsen. De Engelschman wachtte eens af, of het zien van al die bagage die twee niet af zou schrikken. Doch de trein was reeds geheel bezet, en zij, veel te blij dat ze nog ieder een plaats konden bekomen, hielden hun blikken stokstijf gevestigd op de hoopen dingen van de Engelschen. Dezen waren zoo goed niet, of ze moesten de zitplaatsen gaan ontruimen. Maar nu werd 't vreeselijk — de bagage van de

banken werd bovenop alle andere dingen in de netten gelegd, tot 't klemde tegen de zoldering. Ook werd in 't gangpad voor de knieën der Engelsche, die tegenover Helma zat, een toren opgebouwd en Helma was zoo goed niet, of ze moest met haar knietjes mee helpen steunen, wilde ze den boel niet op haar schoot krijgen.

De trein vertrok.

De Engelschman nam zijn strooien, slappen hoed van 't hoofd, vouwde die samen, stak hem in den zak, trok een klein roodzijden kapje over 't hoofd, leunde achterover en viel spoedig in slaap, in weerwil van de redenaties van zijn dochter.

Helma keek uit naar de wouden, de bergen, de stroomen — misschien wel een uur lang.

Toen stootte ze haar moeder aan.

„Moeder, ik wou wel eens wandelen."

„Wacht nog een beetje," zei haar moeder, die bij zichzelve dacht: „Als ze nu al gaat wandelen, komt de dag nooit voor haar om."

Helma berustte en zocht nu afleiding in de coupé.

Het jonge paar nam de hoekplaatsen bij de deur in. Ze hadden zich beiden voorover gebogen en praatten onophoudelijk maar zachtjes tegen elkaar, met vriendelijke oogen en lieve lachjes. De dame wou haar sluier van haar hoed hebben en de heer hielp haar heel voorzichtig losjes den sluier om haar schouders te plooien. Toen nam hij uit zijn

handtasch een zijden zak en presenteerde haar bonbons. Ook diepte hij uit die tasch een flacon eau-de-cologne op en sprenkelde ijverig het reukwater op haar handen en over haar blouse.

Helma keek belangstellend toe.

„Mutti," zei ze eindelijk, „mag ik aan de deur gaan staan?"

Moeder gaf toe, half in den dut.

Helma trok met een verontschuldigend lachje haar beenen achter den stapel bagage vandaan, streek moeder tot afscheid eens in 't gezicht en gleed voorzichtig tusschen den heer en de dame bij de deur door.

Buiten, in 't gangetje, ging ze staan, leunend tegen de deurpost, en keek zoo nu en dan, met verholen blikken, naar de jonge beweldadigde dame.

Toen nu de heer zijn gezellin den hoed afnam, behoedzaam de spelden er uit trok, ze in de kussens prikte, en dien hoed, bij gebrek aan een betere plaats, op zijn knieën nam, barstte Helma tegen de dame los:

„Is hij uw broer of uw bruigom?"

De dame, die op haar huwelijksreis was, zag de noodzakelijkheid niet in om Helma de waarheid mede te deelen en zei glimlachend, hevig blozend:

„Het is mijn broer."

„Heden! Heden!" sprak Helma, en zij dacht

aan de harde handen en den driftigen mond van haar oudste broertje, „wat is hij dan lief voor u!"

Toen de twee bekomen waren van hun lachen, waarover Helma zich zeer verwonderde, sprak de heer:

„Wil je ook even mijn zusje zijn?"

„Ikke wel!" zei Helma.

Toen mocht ze eveneens wat uit den zijden zak zoeken en werd ze ook met eau-de-cologne besprenkeld. De vriendschap was nu gesloten en bleef innig en hecht tot Keulen toe, waar het jonge paar uitstapte.

Bonbons en lekkere druppeltjes reukwater waren echter niet voldoende om Helma op één plaats gekluisterd te houden en zoo richtte ze na een kwartier tot haar dommelende moeder weer het verzoek een beetje te mogen gaan rondwandelen. Dit werd haar toegestaan en Helma vertrok, met een vriendelijken blik naar het jonge paar, dat haar van reisproviand voorzag in de gedaante van bijzonder groote bonbons.

Nu was Helma in de zijgang en zei telkens „Pardon", als ze langs iemand moest. De gang was bijna geheel bezet door reizigers, die het uitzicht uit de groote ramen genoten. De meesten stonden tegen den coupé-wand geleund, maar Helma deed als enkele anderen — ze maakte een houten klap van den wand los en had daar spoedig een stoeltje

van gemaakt. Toen ging ze ook van het mooie gezicht op de bergen genieten. Niet te lang echter. Verschillende dingen trokken haar aandacht, zoo bijvoorbeeld het glazen kastje naast een der ramen, dat een bijl en een zaag bevatte, voor het geval de trein ontspoorde.

Helma zag opeens het gansche ongeluk voor haar oogen geschieden. Ontsporing — de wagens omkantelen — de passagiers er in beklemd geraakt — zich los zagen met de bijl, de versperringen weghakken. Maar haar moeder wist niet waar de bijl en de zaag waren. — Ze moest het even aan moeder zeggen en weldra stond ze aan moeders knieën: „Mutti, de bijl en de zaag zijn in een kastje bij het derde raam hiervandaan. En zult u dadelijk uw beenen optrekken, als u merkt, dat de trein verongelukt?"

Dat van die beenen had ze van Mademoiselle gehoord. Bij een spoorwegongeluk is er namelijk groote kans, dat de banken naar elkaar toeschuiven en dan zou men, bij gebrek aan dien veiligheidsmaatregel, leelijk beklemd kunnen raken.

Moeder verzekerde haar, dat ze daar bij elke reis aan dacht. De heer van 't jonge paar vertelde haar, dat hij steeds bij den minsten schok zijn beenen optrok en dat hij haar raadde ook zoo heel voorzichtig te zijn. De trein schommelde even wat meer dan gewoonlijk en dadelijk zat hij op

zijn hurken op de bank, zoo keurig en vlug, dat Helma bewonderend tegen de dame zei: „Uw broer turnt zeker veel?" Waarop de dame lachend antwoordde: „Mijn broer doet niets liever."

„Toch wel!" knipoogde de „broer". Helma keek de groote menschen even aan. Toen haalde ze, een beetje geërgerd, omdat ze hen niet precies begreep, de schouders op, en verdween opnieuw.

Ditmaal was 't haar plan den heelen trein af te wandelen. Ze had al drie wagons door gesukkeld, voorzichtig zich dringende tusschen de bewonderaars der schoone natuur in, en bij het overgaan der „harmonica" zich krampachtig vasthoudend, toen ze met een zachten kreet van vreugde een ander klein meisje ontdekte. Dat leunde tegen den wand van een eerste-klasse-coupé en keek naar de voorbij-ijlende bosschen. Ze zal zoowat net zoo oud als Helma geweest zijn, maar zoo blank en blozend als deze was, zoo bruin, met zwart haar en zwarte oogen was het kleine medereizigstertje. Helma stapte regelrecht op haar af, zoo goed en zoo kwaad als regelrecht stappen in een trein gaat, en zei, natuurlijk in 't Duitsch: „Goeden dag! Waar kom je vandaan en waar ga je heen?"

Het meisje glimlachte een beetje aarzelend en zei, met een scherp, dun stemmetje, in 't Hollandsch: „Dat versta ik niet."

Helma was opeens haar theorieën omtrent Duitsch en Hollandsch praten vergeten en stak nu in 't Hollandsch van wal: „O, ik kan ook wel Hollandsch praten."

„Zoo," zei 't meisje, en keek peinzend naar buiten.

Helma was een beetje teleurgesteld, dat haar knapheid niet méér indruk maakte op 't meisje. Ze wist wel, dat ze in talen bijzonder ver was. Juist wou ze, ondanks haar teleurstelling, de kennismaking voortzetten, toen uit de coupé een vrouwestem iets riep, waar Helma geen touw aan kon vastknoopen. Ze keek de coupé in en zag een dame zitten lezen. Naast die dame zat een zonderlinge vrouw. Heel klein, heel bruin, met een leelijk gezicht, en pikzwart, stijf gladgestreken haar. Die vrouw had het kleine meisje geroepen en dit draaide zich nu om, zei een heeleboel onverstaanbare woorden, een beetje driftig, glimlachte toen tegen de dame, die van haar boek opkeek, en richtte haar blikken weer op 't voorbijglijdend landschap.

„Wàt zegt ze?" vroeg Helma, ten hoogste verbaasd.

„Ze vraagt, of ik eten wil, en dat heeft ze al zoo dikwijls gevraagd. Ik heb gezegd, dat ik zelf wel om eten zal vragen en dat ze me niet zoo moet plagen."

„Wat voor taal praatte je daar dan?" informeerde Helma.

„Maleisch."

„O, wat knap!" riep nu Helma.

Maleisch te kennen dacht ze, dat 's nog heel wat geleerder dan Hollandsch.

„Knap?" vroeg 't meisje. Dat begreep ze niet, dat 't knap kon zijn Maleisch te kennen. Zoolang ze praten kon, had ze Maleisch èn Hollandsch gesproken.

„Waar kom je vandaan?" vroeg Helma nu weer.

„Uit Indië."

„O, wat is dat ver!" riep Helma ontzet. „Hoelang zit je dan al wel in den trein?"

„Vanmorgen zijn we in Bazel ingestapt, maar gisteren zijn we van Genua gekomen. Tot Genua zijn we met een boot gegaan, zie je. Dus zoolang zit ik nog niet in den trein."

„Waar ga je naar toe?"

„Naar Arnhem."

„Ik naar Scheveningen. Lekker. Naar grootmama. Voor veertien dagen."

„Ik ga ook naar grootmama," zei 't meisje met een droeven blik.

„Voor hoe lang?" vroeg Helma, verwonderd over dat droeve kijken.

„Dat weet ik niet," zei 't meisje. „Voor heel lang. Tot ik groot ben en goed geleerd heb. Moeder en baboe brengen me."

„Brengen je?" vroeg nu Helma. „Alleen maar brengen? Blijven ze dan niet bij je?"

„Neen," sprak nu het meisje en de tranen kwamen haar in de oogen.

„Moeder moet weer naar vader terug en baboe gaat dan ook weer mee."

Het was Helma, of ze een zwaren slag op 't hoofd voelde. Nog even keek ze 't meisje met ontzette blikken aan — toen maakte ze rechtsomkeerd, holde, zoo hard ze 't in den dansenden trein doen kon, de wagons terug en ijlde zonder haar „pardon!" langs het jonge paar de coupé in, tegen haar moeder aan. Nog vóór die haar kon berispen over haar woest en onbeleefd gedrag, kreet ze 't uit: „Moeder, moeder, kàn dat? Zijn er moeders, die je ergens brengen en dan zelf weer weggaan?"

„Wat bedoel je, kind?" vroeg mevrouw Müller, wier moede hersenen niet dadelijk de zaak begrepen.

„Ik heb daar een meisje gezien," verklaarde Helma hijgend en wees in de richting van de bedoelde coupé, „uit Indië en dat..."

Doch reeds begreep mevrouw Müller het geval. De trein, waarin ze zaten, was immers de speciale trein, die de Indische verlofgangers naar hun

vaderland pleegt te voeren. En van die arme, gebracht wordende kindertjes wist ze ook alles af.

„Ja, kijk eens, Helma," begon ze, doch Helma drukte zich vast tegen haar moeder aan en vroeg angstig: „U brengt me toch oók soms niet weg? Neen, neen toch! Ik mag toch mee terug over veertien dagen!"

„Ja, hoor!" troostte mevrouw haar, terwijl de andere reizigers verwonderd toezagen, dat het kleine, resolute ding zoo heelemaal uit haar doen was. Toen legde moeder haar alles precies uit: dat Indische menschen soms heel ver van alle mogelijke scholen afwonen, dat ze niet altijd rijk genoeg zijn om een gouvernante te betalen, dat ze 't bovendien wel heel geschikt voor hun kinderen vinden, als die eens andere speelkameraadjes krijgen dan hun eigen broertjes en zusjes of de bruine kindertjes. En dan zit er niets anders op, dan hun kinderen naar Holland te brengen en ze bij familie in den kost te doen.

Helma bleef een tijdje rustig bij haar moeder om van den schrik te bekomen, en toen ze ten tweeden male haar reis naar het belangwekkende meisje begon, bewaarde ze de bonbons, die ze bij het voorbijgaan van 't jonge paar weer kreeg, voor het Indische ding, meenende, dat zoo'n arm stumperdje wel van alle zijden vertroost mocht worden. Ze begon haar onderhoud met het kleine

zwartje opnieuw en viel van de eene verbazing in de andere, toen het Indiesje loskwam, en vertelde van papegaaien, kaketoes, slangen, vliegende honden, vuurkevers en dergelijke wonderen der tropenwereld.

Tegen twaalf uur — ze waren toen in de buurt van Rüdesheim, waar 't Rijndal zoo smal en zoo wonderschoon is, verstomde 't gesprek der beide kleine dames en stonden ze in aandacht verzonken voor al de schoonheden van de streek, die ze nu zoo van dichtbij konden bewonderen. Telkens verdween de trein in een tunnel, wat Helma gewichtiger vond dan 't Indiesje, hoewel zij beiden in Zwitserland al met heel wat langere tunnels hadden kennis gemaakt. Het Indiesje was door de Sint-Gothardtunnel gekomen en draaide nu voor die kleine tunnels door de Rijnbergen haar hand niet meer om.

Mevrouw Müller kwam deze stille aanschouwing storen. Het was tijd om te gaan eten. Helma beloofde haar nieuwe vriendin, wier moeder uit een daarvoor ingerichte mand reeds een volledig twaalfuurtje had uitgepakt en zich door den treinkellner koffie had laten brengen, in den middag terug te komen, en volgde haar moeder, door vijf wagons heen, naar den spijswagen, die al aardig vol begon te loopen, zoodat mevrouw Müller blij was nog een vrij tafeltje te vinden.

Even voordat ze de rijdende eetzaal binnen traden, waren moeder en dochter langs de treinkeuken gegaan, waaruit een heerlijke geur van gebakken aardappelen en biefstuk kwam. Twee koks, in het gewone kokskostuum, waren daar bezig in de kleine ruimte, en toen Helma later aan tafel zat, verwonderde ze er zich over, dat er uit dat kleine hokje zooveel eten gekomen was. 't Maal, dat moeder bestelde, vond Helma echt deftig — brood was slechts bijzaak en lekkere warme schotels waren hoofdzaak.

Het olie- en azijnstel stond vast op de tafel, vastgehouden in een ring. Zulke ringen waren er ook aanwezig voor de drinkglazen. De kellner bracht voor mevrouw Müller een kop koffie, met suikerbakje en roomkannetje. Dit alles stond niet vast, zoodat er een golfje over moeders kop heenvloeide, toen de trein bij een bocht een wat al te grooten schommel maakte. Het noenmaal knapte moeder op en ze ging met Helma een wandeling maken door de verschillende wagens. Helma bracht haar naar 't kleine Indiesje, en terwijl de groote dames kennis maakten, begonnen de kleine verstoppertje te spelen, waarbij ze telkens verdwenen in de keurige waschgelegenheid van den trein en Helma de bewondering van het Indiesje opwekte door zich stoutmoedig te bedienen van al de daar te verkrijgen heerlijkheden: het snoezige stukje zeep in een vetvrij papiertje, het miniatuurhanddoekje, dat na gebruik weggegooid moet worden, en het koude of warme water naar verkiezing.

's Middags dronken de beide moeders met haar dochtertjes gezamenlijk thee in den spijswagen en verdreven de meisjes zich den tijd met biscuits knabbelen.

Terwijl men nog aan de thee zat, reed de trein het reusachtige station van Keulen binnen. Dat gaf afleiding! Het was nu bijna vijf uur en de trein hield lang genoeg stil om er eventjes uit te wippen. Helma haastte zich over het perron naar het portier van hun wagon toe, om het jonge paar te zien uitstappen en te begroeten. Het Indiesje volgde haar en de kleine dingen baanden zich moedig een weg te midden van de ontstellende drukte, het oorverdoovend geroezemoes, handig springende of klauterende over koffers en tasschen heen, die bij tientallen tegelijk uit de coupé's werden getild en op het perron neergezet.

Onder de hooge stationsbogen, te midden der wriemelende menigte, leken de beide bereisde pukken haast te loor te gaan, maar de moeders hielden haar toch nog in 't oog en volgden het dansende vuurrood-zijden kapje van Toeti, waarnaast getrouw het gele van Helma bleef. Helma had wel terug willen vliegen, naar haar moeder

toe, toen ze bemerkte, dat ook de Engelschen de coupé verlieten. Dat gaf een opruiming! Doch ze had geen tijd het goede nieuws holderdebolder te gaan meedeelen, want reeds stapte het jonge paar uit en nam een hartelijk afscheid van het kleine vriendinnetje.

Toen moeder hoorde, dat de coupé, voor 't oogenblik althans, leeg was, haastte ze zich er met Helma heen — ze wilde graag een uurtje rusten voor het avondmaal. Op Helma's verzoek richtte mevrouw Müller het zóó in, dat de maaltijd was afgeloopen, toen het douanestation Zevenaar, eerste station op Nederlandschen bodem, bereikt werd. Helma had nog steeds geen Hollandsch tegen haar moeder gesproken, maar nu, terwijl de trein met twintig minuten oponthoud te Zevenaar stilhield en Helma ademloos zat te wachten op die belangwekkende verschijning van de douanen, zei ze steeds nog in 't Duitsch: „Zoodra de douanen binnen geweest zijn, zal ik Hollandsch met u spreken, want" — en hier werd haar stem vol nadruk — „dan pas voel ik, dat ik in Holland ben."

De douanen kwamen in de coupé, waar mevrouw Müller haar beide koffers wijd had opengelegd.

Wat viel Helma dat douanen-bezoek tegen! Wel voelden ze nog even met een ijzeren stok onder de bank, doch naar de koffers staken ze geen hand uit, wierpen er ternauwernood een blik op.

Ze stelden zich volmaakt tevreden met het „Neen!" van mevrouw Müller op hun vraag: „Niets te declareeren?"

Een vrouwelijke douane ging langs de coupé, slechts even een blik naar binnen werpend.

Helma riep verontwaardigd uit: „Maar moeder, zoo hadden we toch van alles kunnen smokkelen!"

Moeder glimlachte — Helma had Hollandsch gesproken. Toen antwoordde ze: „Ja — maar we wisten toch niet vooruit, dat 't vanavond zóó zou gaan? Soms laten de douanen zelfs geen paar kousen onopgerold en dan: ze zien wel een beetje aan onzen neus, dat wij geen smokkelaarsters zijn."

„Waarom is er een douane-mevrouw bij?" vroeg Helma.

„Voor 't geval, dat er smokkelaarsters-mevrouwen zijn, kind!" lachte moeder. „Dames kunnen wel overal tusschen haar kleeren iets verborgen hebben, en dat kan niemand zoo goed vinden als een vrouw, begrijp je? Een man zou uit al die strooken, strikken, linten en knoopen niet wijs kunnen worden."

Half om zich te vertreden, half om Helena weer een eigenaardig schouwspel te toonen, stapte mevrouw Müller uit den trein en voerde Helma mee naar de groote zaal der douanen. Met welgevallen snoven moeder en dochter de koele

avondlucht op — een geur van hooi kwam over de landen aanzetten, een echt vaderlandsche geur, vond mevrouw Müller.

In de groote zaal van 't station stonden de koffers der reizigers, die niet in de coupé hadden meegekund. Wat een reusachtige koffers! Hier en daar werd het onderzoek werkelijk met veel zorg verricht, doch nergens ontdekte Helma iets, dat op het betrappen van een smokkelaar geleek, hetgeen haar erg speet.

De conducteurs kwamen waarschuwen, dat de trein op het punt was om te vertrekken. Nu ontstond een zenuwachtige drukte in het douanenlokaal. Overal geroep om witkielen, toeklappen van kofferdeksels, haastige pogingen om onwillige sleutels toch nog omgedraaid te krijgen. Helma sleurde haar moeder letterlijk voort en viel met een zucht van verlichting in de coupékussens neer. Maar toen de trein eenmaal weer goed op gang was, stond ze op, om de laatste minuten bij haar vriendinnetje het Indiesje, door te brengen.

Kwart over zeven was het, toen de trein het station Arnhem binnenreed. Het afscheid tusschen Helma en het Indiesje, zoo ook tusschen de beide moeders, liep al te vlug van stapel. Op het perron stond de grootmoeder te wachten op haar kind, dat ze negen jaren had moeten missen, op haar kleinkind, dat ze nooit gezien had!

Toen de trein wegreed, zag Helma voor de laatste maal naar het Indiesje om, dat telkens opnieuw door haar grootmoeder omhelsd werd.

„Ze krijgt het daar wel goed, denk ik," zei ze tot haar moeder, en ze stak nog eenmaal het hoofd uit het raam.

Mevrouw Müller was nu natuurlijk volmaakt gerust gesteld op dat punt en vroeg haar dochter, haar nogmaals naar den spijswagen te vergezellen, teneinde daar een kop koffie te gebruiken om wakker te blijven. Dat wil zeggen de moeder — de dochter kreeg een glas citroenlimonade, dat, volgens Helma's beschuldiging „nooit citroen gezien had," maar toch wel lekker smaakte.

Toen — 8 uur 2 Utrecht.

Thans begon mevrouw Müller haar eigen verreisd toilet en dat van haar dochtertje wat op te knappen. Helma's haren werden geborsteld en gekamd. 't Was heerlijk, nu een coupé alleen te hebben. Ook moeder bracht zoo goed mogelijk in orde wat het leunen tegen de kussens aan haar coiffure had beschadigd.

En toen — toen — 9.13 Den Haag.

Allen uitstappen!

Op het perron stond oom Karel — buiten op het stationsplein wachtte het rijtuig, dat het gezelschap nu verder zou brengen.

Spoedig was het drietal gezeten in den landauer.

Oom Karel had namelijk gezorgd voor een open rijtuig, omdat hij wel dacht, dat zijn reizigsters naar frissche lucht zouden snakken. En het rijtuig reed langs het Haagsche Bosch naar Scheveningen toe, in den zoelen zomeravond.

„Wel? En?" vroeg oom Karel, aan zijn bereisd nichtje. „Hoe heb je Genève nu wel gevonden? En het Alpenland?"

„Mooi, oom!" antwoordde Helma, die nog klaar wakker was.

„En wat vond je er het mooiste?" vroeg oom Karel, en al de heerlijkheden van Zwitserland gingen zijn geest voorbij: de bergen, de alpenweiden, de blinkende gletschers, de statige wouden, de blauwe meren.

„De lift in het hotel De gouden Adelaar in Bazel," antwoordde Helma vlug.

GROOTE ZUS.

Bob was een heel kleine jongen, die een heel groote zus had. Hij had nog een heeleboel andere broers en zusjes, wel zes of zeven, maar die ééne groote zus, die allergrootste zus, stond boven aan in Bobs gunst. En ik moet zeggen, Bob stond ook bovenaan in háár gunst. Iedereen wist 't wel: Bob en Groote Zus, dat waren twee trouwgezworenen.

Bob was zes jaar en Groote Zus al negentien, denk eens aan! Ze was heel lang. Als ze ging zitten, had ze een verbazend gemakkelijken schoot, omdat ze zulke lange beenen had. Op dien gemakkelijken schoot klom Bob dan, ging dood op zijn gemak zitten en luisterde naar het verhaaltje, dat Groote Zus hem beloofd had. Zus had hem altijd een verhaaltje beloofd.

Om mee uit te gaan was er geen plezieriger zus in de heele wereld.

Zus vond het altijd best, dat alle mogelijke kleine en groote jongens zich bij hen aansloten, en met dat heele stel speelde ze dan verrukkelijke spelletjes. Ook ging zus bij de eerste aanmaning van

Bob mee buiten de paden en zwierf met hem door 't kreupelhout en over de duinvlakten, waar ze bloemen voor moeder plukten en mooie lange sprieten, om 's winters nog een beetje herinnering aan de Boschjes te hebben. Zus Mies had voor die karweien altijd een veel te mooien hoed op; zus Anna durfde niet buiten de paden, omdat daar allerlei beesten waren; en zus Toos, die maar twee jaar ouder dan Bob was, was verschrikkelijk bang voor de „sjeins", dat waren de agenten. Want zus Toos kon al lezen en had nu geleerd van de groote borden, die overal aan den ingang der Boschjes stonden, dat je eigenlijk niet buiten de paden mag en geen bloemen en sprieten mag plukken.

Groote Zus echter droeg nooit mooie hoeden, vreesde spinnen noch mieren, zelfs geen boomkikkers, en was voor de „sjeins" heelemaal niet bang. Daarom was 't zoo heerlijk uitgaan met haar!

Maar er kwam een tijd, dat Groote Zus heelemaal veranderde. Veel minder dan anders ging ze met Bob uit; altijd zat ze boven op haar kamertje en leerde hardop. Bob luisterde vaak aan de deur en moest dan lachen om zijn Groote Zus, want wat hij dan te hooren kreeg, was de moeite waard:

„Vijftienhonderd. Karel de Vijfde te Gent geboren. Te Gent geboren. Vijftien honderd. Karel de Vijfde. Ziezoo, ouwe jongen, jou heb ik nu

eindelijk te pakken. Hoe heette je vader ook weer? Filips de Schoone. En je moeder? Johanna van Arragon. Juist. Juist. Neen, maar ik kom er. En dus was je het kleinkind van Maria van Bourgondië. En het achterkleinkind van — Maximiliaan. Prachtig! Prachtig! Of neen — Maria en Maximiliaan waren met elkaar getrouwd — dan was dus Maximiliaan je — overgrootvader. Of je Grootvader? Zeg ereis, Karel de Vijfde, ik zal alles in je pet gooien, dan zoek je 't zelf maar uit. Of droegen jullie nog geen petten?"

„Groote Zus, ga je mee uit?"

„Ga weg, kleine verleider!"

Dat wist Bob niet, wat dat voor een ding was, een verleider. Maar hij moest lachen om het gezicht van zus.

Ongerust was hij heelemaal niet. Hij wist zeker, o, zoo zeker, dat zus straks mee zou gaan.

„Waarom ga je niet mee?"

„Ik moet leeren en examen doen."

„Wat is dat, ek— ek— samen?"

„Dan moet je arme zus naar een heeleboel oude heeren toe en die vragen dan allerlei dingen aan haar, en als ze dan goede antwoorden geeft, dan krijgt ze een papiertje en daar staat op, dat ze schooljuffrouw is, en dan kan ze geld verdienen."

„Waarom moet je geld verdienen?"

„Om eten te koopen, en kleeren, en schoenen."

„Maar" — en Bob keek heel verwonderd — „dat geeft vader en moeder ons toch allemaal!"

„Zeker, liefje! Maar nou ik zoo groot ben geworden, moet ik daar zelf voor gaan zorgen, begrijp je? Voor zoo'n groote lijs als ik ben, kan vader toch niet gaan werken? Als jij groot wordt, Bobby, dan moet je óók voor je zelf zorgen. Maar allo! nu de deur uit. Ik heb al veel te lang met je gepraat."

Ze nam hem bij een arm en zette hem op den zolder. En hij protesteerde heelemaal niet — zóó verdiept was hij in zijn gedachten.

Wat? Groote Zus moest zelf gaan zorgen voor eten, en schoenen, en kleeren? Dat leek hem vreeselijk zielig toe. Arme Groote Zus! Hij moest later ook voor zichzelf zorgen, had zus gezegd. O, maar dat duurde nog zoo verschrikkelijk lang!

Voordat hij zoo groot was als Groote Zus! Hij kwam nu nog niet eens tot haar middel!

Hoe lang duurde zijn bedenken?

Groote Zus was al heelemaal bij 't begin van den tachtigjarigen oorlog, toen hij weer binnenkwam.

„Groote Zus, ga je mee uit?"

„O, kleine verleider! Maar weet je wat — ik zal buiten nog wel een beetje leeren!"

Daar lachte Bobby eens wijsgeerig om. Buiten leeren, daar kwam nog al wat van!

De tijd duurde erg lang, dat Bob altijd twee maal moest vragen, voordat Groote Zus mee uit ging. Tusschen die twee vragen in liep hij op den zolder en luisterde naar zus' geleerdheid. En soms was hij heel angstig. Want met September moest hij naar school, naar de groote school, en dan moest hij natuurlijk ook àl die vreeselijke dingen gaan leeren! Maar zus stelde hem gerust. — Eerst zou hij beginnen te leeren lezen, en schrijven, en rekenen; al die vreeselijke geleerdheid was voor veel later.

Er kwam een dag, dat zus 's morgens vroeg stil en bedrukt wegging; moeder liet haar uit en wuifde haar nog telkens na. En 's middags kwam ze thuis, jubelend en dansend, de armen vol bloemen en omringd door een heele schaar vriendinnen, die dadelijk allemaal thee en taartjes kregen. Bob wist niet, wat dit alles beduidde en liet zich door de jongedames aanhalen en prijzen met zulke groote, verwonderde oogen, dat zus opeens begreep, dat een uitlegging hier op haar plaats zou zijn.

„Zeg, Bob!" riep ze, „kom eens hier! Weet je nog wel van dat papiertje, waarvan ik je vertelde, waarop zou staan, dat ik schooljuffrouw was? Nu, dat papiertje, dat heb ik gekregen vandaag."

„Mag ik eens kijken?" vroeg Bob.

„Morgen. Want, zie je, eigenlijk hebben ze 't me

alleen maar belóófd. Morgen zullen ze 't me over de post sturen."

„Wie?"

„Wel, die ouwe heeren, van wie ik je vertelde, die me alles gevraagd hebben."

„Ga je nu weer mee uit?"

„Ja hoor, — heele dagen lang! Bob, we zullen 't er eens flink van nemen. Want met September zal 't met onze vrijheid wel gedaan zijn. Dan moet jij naar school en ik naar school. Kom, ga nu eens een beetje op zij; daar is tante Emma om me te feliciteeren."

„Zeg, Bob!" riep een van zus' vriendinnen. „Laatst liep ik op 't Prins Hendrikplein en daar wandelde Bob Verschuur. Maar, dat was niet eerlijk, — hij deed net, of hij me niet zag."

Minachtend keek Bob haar aan met groote, rustige oogen.

„Eerlijk was 't wèl;" zei hij, toch beleefd. „Ik zàg je niet."

Toen draaide hij zich om en ging de kamer uit, diep beleedigd. Niet eerlijk!

Dat werd me pas een zomer!

's Morgens vroeg trokken ze er vaak op uit en ze bleven weg tot op 't nippertje van etenstijd. En omdat ze zooveel tijd hadden om te genieten, wilden ze hun Woensdag- en Zaterdagmiddag wel

eens opofferen. Dan gingen ze met Mies en Anna en Toos uit en bleven netjes op de paden, zoodat geen enkele „sjein" hen boos aankeek en geen enkele spin of rups zich vertoonde en de hoed van Mies ongerept weer thuis kwam.

Met September ging Bob naar school en Groote Zus ging overal loopen zoeken of iemand soms een schooljuffrouw gebruiken kon. Na den allereersten dag van dat nieuwe leven troffen zus en Bob elkaar na vier uur aan in het salon. Zus maakte haar beroemden schoot, waar Bob op klauterde, en men begon elkaar zijn wederwaardigheden mee te deelen.

„Ik kan nòg niet lezen!" barstte Bob wanhopig uit.

„Wel! wel!" zei zus hoofdschuddend. „Een heelen dag op school, en nòg niet lezen kunnen! Dat 's bar!"

„En de meester — dat is maar een gewone meneer!"

„Wat had je dàn verwacht?"

Ja, dàt wist Bob niet!

„En hoe heb jìj 't gemaakt?" begon Bob zijn ondervraging.

„Puik! Ik moest les geven, van een plaat vertellen."

„Dat heeft meneer ook gedaan vanmiddag. — Deed jij 't mooi?"

„Dat geloof ik! Het was van een plaat met koeien. Ik vertelde aan kindertjes, die, net als jij, pas op school waren."

„Wij hebben óók van een plaat met koeien gehad. De meester vroeg: Hoe heet 't mannetje van de koe? En Adriaantje zei: De ossenslachter! Is dat niet dom?"

„Ja, dat's héél dom!" antwoordde zus bedenkelijk. „Adriaantje zal nooit knap worden!"

„Neen!" zuchtte Bob. Toen zweeg hij met een heel bedrukt gezicht, alsof het gedenken van den kleinen meneer, die den lastigen naam Adriaan Bikker Kooten droeg, hem benauwde.

„Is er wat, Bob?" vroeg zus belangstellend.

„Ik heb een afkeuring gehad!" bekende Bob nederig.

„Waarom?"

„Adriaantje zit naast me en die was zoo stil en trok een lip, en toen zei ik: Kikkerpootje, ben je zoo verlegen? En toen ging Adriaantje huilen, omdat ik hem Kikkerpootje noemde, en ik kreeg een afkeuring!"

„Die had je wèl verdiend!" zei zus uit de volheid haars harten. „Dat arme Kikkerpootje! We zullen hem gauw eens op de wandeling meevragen."

„Nou zeg jij zèlf Kikkerpootje!"

„O, dat's heel wat anders! Nu zijn we thuis, dat is een groot verschil!"

Ja, dat op school en thuis een groot verschil is, dat moest Bob een maand later op zekeren middag extra plechtig ingestampt worden. 't Werd voor hem een veel grooter verschil dan voor alle andere kinderen! Hoor maar eens.

Op een middag, toen Bob al voor het raam zat te spelen, kwam Groote Zus met een vreeselijk ernstig gezicht thuis. Beneden praatte ze met moeder, en Bob vond, dat ze zoo'n deftige stem opzette. Nu kwam ze boven, ging zwijgend zitten, wees heel uitlokkend op haar schoot, en toen Bob er al heelemaal op zat, begon ze nog niet dadelijk te praten, maar zoende hem eerst een beetje op zijn voorhoofd.

„Bob, ik moet eens heel ernstig met je praten," begon ze eindelijk.

Dat beviel Bob. Hij werd graag deftig aangesproken. Hij ging nu ook al op de groote school!

„Heb je op school niets bijzonders gemerkt?"

„O, ja — er is een meneer uit een hooge klas ziek, en nu is onze meneer daar heen; en nu hebben we les van de kleine juffrouw. Dat's heel plezierig; we lachen erg en Adriaantje heeft gezegd: „Juffrouw, krijg ik een zoentje?"

„Zoo — dan zal ik met Adriaantje een beetje oppassen. Die ondeugende jongen! Ja, Bob, kijk me maar goed aan — morgen ben i k je juffrouw, en als Adriaantje dan om een zoentje durft vra-

gen, gaat hij pardoes in den hoek! Zoo'n bengel, om dat arme kweekelingetje voor den gek te houden! Laat hij 't eens met mij probeeren!"

„Ohhh!" steunde Bob van plezierige verbazing. „Ohhh! Word jij de juffrouw? Wat zullen we dàn een pret hebben!"

„Daar komt niets van in!" sprak Groote Zus bar streng. „Wèrken zal je, dat je hoofd rookt! En als er één ook maar durft kikken! Neen maar! Dan zal die toch ereis wat zien! Jij net zoo goed als de rest, Bob! Luister eens, zóó spreken we af: Morgen om kwart over acht zoenen we mekaar goedendag. Dan ga ik naar school. En jij komt later. Van kwart over acht 's morgens tot kwart voor vijf 's middags ben jij mijn broer niet en ik ben je zus niet."

Langzaam, met grooten nadruk, had Groote Zus deze woorden gezegd. Nu zweeg ze even, om ze tot Bob te laten doordringen. Toen herhaalde ze ze nog eens, nog langzamer, nog nadrukkelijker.

„Weet je 't goed, Bob?" ging ze voort. „Geen enkel teeken van herkenning! Later halen we onze schade wel in. Nu, sta op, ik moet gaan tafeldekken. Ik ben benieuwd hoe jij je morgen houden zult."

Den volgenden morgen kwart voor negen stond de nieuwe juffrouw aan de deur van haar klas en wachtte op haar leerlingetjes. Daar kwamen de vroegertjes al de trap op. Het bleek spoedig, dat „meneer" een keurige, strenge orde gehandhaafd had en dat de plezierige dag van gisteren, bij de kleine juffrouw, daaraan niet geschaad had. Nu ze een groote juffrouw zagen wachten, hadden ze opeens weer hun keurige maniertjes terug. Bescheiden en zacht met elkaar pratende, hingen ze hun jasjes en manteltjes op en hun vreugde over „een nieuwe juffrouw" kon hen niet eens uit den band doen springen.

Met de handen op den rug traden ze het lokaal binnen, zeiden beleefd goeden dag en wijdden zich dadelijk vol ijver aan de voorbereidingen tot den langen schooldag: lei schoonmaken, griffel en potlood klaar leggen, sponsje uitspoelen, beurt om beurt aan 't fonteintje.

De juffrouw had ook nog 't een en ander te doen, maar telkens liep ze naar de deur en keek met een kloppend hart, of Bob aankwam.

Eindelijk, daar was hij! Zou zijn hart nu ook zoo kloppen als 't hare? O, die schat! Zonder opkijken hing hij zijn cape en zijn mutsje op. Nu vouwde hij de handen op den rug, liep op zijn teenen het lokaal binnen, langs haar heen, en zei beleefd: „Dag juffrouw!" met even een verhoogd kleurtje en een lichte trilling van een lach om zijn lippen. Maar zoo lachten er meer kindertjes, blij met de nieuwe juffrouw.

Toen hij ging zitten en als een heel ordelijk jongetje zijn lei ging schoonmaken, had Groote Zus hem wel willen overrompelen en zoenen; maar ze hield zich in. Neen, het was veel beter zóó! Dat verhinderde de andere kinderen in Bob een bevoorrechte te zien, omdat hij „het broertje van de juffrouw" was.

De schooldag begon en Bob hield zich keurig. Met bijzonderen nadruk kwam telkens het „Juffrouw" over zijn lippen. Om twaalf uur, toen de kindertjes naar huis gingen, maar Groote Zus haar boterham op school moest opeten, daar ze tusschen den middag heel wat te doen had: leien nakijken, borden volschrijven met mooie sommetjes, — toen ging Bob haar een handje brengen, zooals de anderen deden. En een beetje langer keek hij haar aan, alsof hij zeggen wou: „En wat zeg je er nu wel van?" Wat Groote Zus er van zei? Duizend, duizend lieve naampjes gaf ze hem, toen ze hem eenmaal thuis weer in haar armen had. En een lange wandeling beloofde ze hem voor den volgenden middag, met een bord zuren room aan 't Boschhek.

Dat ging vier weken lang goed. Dat ging vier weken lang prachtig. Zelfs kwamen Groote Zus en kleine broer op hun zwerftochten nooit ofte nimmer klasgenootjes tegen, zoodat Bob ook geen last had van vragen als: „Hoe ken jij de juffrouw

zoo, dat je met haar wandelt?" Ook was 't nog niemand der klasgenootjes ingevallen te vragen, hoe de juffrouw heette. Ze was „de juffrouw" en daarmee uit.

't Was Donderdagmiddag drie uur. Dat was de tijd voor zelf-verhaaltje vertellen. Om halfvier begon de juffrouw dan een verhaaltje, meestal zóó mooi, dat de kinderen mond en oogen opensperden.

Het was Bobs beurt. Hij stond al op de hooge voetenplank voor het bord, maar hij wist niets. — Geen enkel verhaaltje van al degenen, waarop zus hem steeds trakteerde, wou hem te binnen schieten. Arme Bob! Groote Zus had schik en medelijden toch ook om zijn rood snoetje en de ernstige, peinzende oogen.

„Nu?" vroeg ze aanmoedigend.

„Ik weet niets, juffrouw!" stamelde Bob.

„Het hoeft geen verhaaltje te zijn, 't mag ook vertellen wezen van een wandeling of een partijtje. Kom, verzin eens."

In eerbiedige afwachting zat de klas. Bob stond en peinsde en werd nog rooder.

Welk schalksch denkbeeld bracht daar opeens de blauwe oogen van de juffrouw aan 't stralen?

„Ik zal je een eindje op weg helpen, Bob. Waar ben je gistermiddag geweest?"

„Naar de duinen, juffrouw."

„En wat heb je daar gedaan?"

„Roovertje gespeeld, juffrouw."

„Met wie?"

Kleine Bob werd heel warm. Benauwd kwam het uit zijn keeltje: „Met mijn vriendjes en — met me Groote Zus."

„Zoo, zoo, met je Groote Zus. Nu, vertel daar eens van."

Smeekend bleef Bob even zijn juffrouw aanzien, alsof hij zeggen wou:

„Wat moet dat nu?"

Toen vermande hij zich en hij begon:

„We gingen eerst een heel eind de duinen in wandelen. Bij Klein-Meiendaal hielden we stil en mijn Groote Zus zei: hier is 't kamp. En toen zouden we gaan spelen: van de Prinses, die door de roovers gestolen werd en in hun hol werd verborgen. Mijn Groote Zus was de Prinses en de grootste jongens namen de Prinses op en droegen haar in 't hol."

Bob ging vlotter vertellen. In zijn gedachten beleefde hij weer dien heerlijken middag in de duinen en opgetogen keek hij de juffrouw aan.

„De andere partij had niet mogen kijken, waar ze je wegstopten."

't Was eruit, voordat Bob er erg in had.

„Wat zei je daar, Bob?" vroeg de juffrouw heel verbaasd.

Bob, die net een beetje bekoeld was, gloeide weer als vuur.

„Waar ze mijn zus hadden weggestopt," verbeterde Bob stamelend. Toen ging hij weer voort: „En nu moesten ze de Prinses gaan zoeken..."

De klasse heeft niets bijzonders begrepen uit Bobs vergissing. Maar op de eerste bank zit een heel klein, slim ventje, Kareltje van Waveren, en die spitst opeens zijn heele kleine ooren en kijkt rusteloos onderzoekend nu de juffrouw, dan Bob aan.

„Ze klommen eerst op een heel hoog duin," vertelde Bob verder. „En toen liepen ze in één ren het duin af, een kreupelboschje in, en daar lag mijn Groote Zus."

„Juffrouw, ik versta Bob niet!" klaagde een meisje op de achterste bank, want Bob, bang voor nòg een vergissing, was steeds zachter gaan praten.

„Zeg 't nog eens, Bob!" beval de juffrouw. „Wie lag er in 't kreupelbosch?"

„U!" zei Bob.

„Hm?"

De oogen van Groote Zus stralen hoe langer hoe meer. Straks komt 't geheim uit, en 't màg uitkomen. De kinderen hebben nu al wel gezien, dat Bob heelemaal niet bevoorrecht is boven hen, al is hij 't bloedeigen broertje van de juffrouw.

„De juffrouw lag in het kreupelbosch," verbeterde Bob half schreiend, en plotseling schreit hij heelemaal, want hij merkt, dat hij er zich nu reddeloos heeft ingepraat.

Een kreet gaat op uit de kinderen.

„De juffrouw in 't kreupelbosch?"

„Neen, neen!" huilt Bob, „mijn Groote Zus lag er — heusch waar!"

De juffrouw lacht maar. Bob ziet 't niet, want hij staat met den rug naar haar toe. Maar Kareltje ziet 't. Slimme Kareltje! Hij herhaalt Bobs woorden nog eens voor zichzelf en dan roept hij opspringend van zijn bank: „O, ik weet 't! 't Is zoo iets gekkes, zoo iets leukes!"

Kareltje is een half Duitschertje, die altijd met Duitsche woorden voor den dag komt, als hij opgewonden is. En opgewonden, dat hij nú toch is! Neen, Kareltje mag 't niet verraden! De juffrouw pakt Bob bij den schouder en draait hem om. Dan fluistert ze hem toe: „Zeg 't maar. Je mag 't zeggen." En opeens zijn Bobs tranen weg en is zijn gezicht één en al stralende glimlach. Hij neemt zijn zus bij de hand, stapt tot vóór op de hooge voetenplank en zegt, zoo fier, alsof hij een jonge Koning is, die zijn bruid aan 't volk voorstelt: „De juffrouw lag in 't kreupelhout, want de juffrouw is mijn Groote Zus."

„De juffrouw zijn Zus! De juffrouw zijn Zus!" roepen ze nu allen. Wat moet dat heerlijk zijn, als de juffrouw je zus is! En wat grappig, dat ze daar nog nooit wat van gemerkt hebben! Kareltje heeft schik voor zes, maar Bob, o, die heeft schik voor wel honderd.

„Ga nu maar naar je plaats!" zegt Groote Zus. „Dan begin ik zelf een verhaal."

En oogenblikkelijk zijn de orde en rust weergekeerd in de klasse, want juffrouw Groote Zus vertelt allerprachtigst.

Nu brak er een heerlijke tijd voor Bob aan. 's Morgens mocht hij met zijn zus mee naar school en 's middags mocht hij op haar blijven wachten, totdat ze klaar was. En hij huilde tranen met tuiten, toen de zieke meneer uit de hoogere klasse weer beter was, zijn meneer daardoor terugkwam en juffrouw Groote Zus weer naar een andere school moest omzien.

Hij wendde er echter wel weer aan en vond het voortaan wel weer plezierig op school, maar nooit meer heeft hij 't toch zoo heerlijk op school gevonden, als toen Groote Zus zijn juffrouw was en zijn juffrouw Groote Zus.

EEN ONGELUKSDAG.

Tien ondeugende bengels hadden reuzenplannen. Tien ondeugende bengels hadden den heelen morgen al hun moeders ongerust gemaakt en hun zusters uit haar velletjes doen springen van nieuwsgierigheid. En nu zaten die tien ondeugende bengels in een steenen loodsje, dat in den tuin stond van vier dier ondeugende bengels, en overlegden voor het laatst. De deur hadden ze op den grendel gedaan, het kleine gordijntje voor het raam getrokken en in het halfduister fluisterden ze en overlegden ze. Doch het kleine poesengaatje, waardoor Poesemie vrij entrée had om de muizen uit het loodsje te houden — dat kleine poesengaatje hadden ze vergeten en dat werd hun ongeluk. Drie paar ondeugende oogen verschenen beurtelings voor het gaatje en drie paar ooren luisterden. Over elkaar heen lagen drie zussen voor het poortje en de onderste steunde geweldig.

„Ze gaan naar het land van boer Trouw — hoor je wel?" sprak de bovenste.

„Ja," antwoordde de middelste, doch de onderste steunde slechts.

„Akelige jongens om ons niet mee te willen hebben!" fluisterde de middelste.

„Ze mogen met ons toch altijd mee comedie spelen! Maar dat's nou ook uit!"

„Ja," zei de bovenste, maar de onderste steunde alleen maar.

„Ik zal me de erwten en boonen van boer Trouw goed laten smaken," sprak de bovenste, die een wijsneusje was. „Ik mag niets liever dan gepofte erwten en boonen."

„Ja, ik ook!" fluisterde de middelste, bijna te hard, en de onderste steunde, ook bijna te hard, maar de jongens waren zoo verdiept in hun gesprek, dat ze 't niet gemerkt hadden, al was 't nog luider geweest.

Nu kwam er beweging in het loodsje. De jongens stonden op van den steenen vloer, bonden zich een zak om het middel, en de meisjes van het kattengat vlogen ook overeind.

„Denk er om," zei de onderste, dolblij dat ze uit de klem was, „denk er om, dat we ons d e z e n keer niet laten afschepen."

„Neen," zei de bovenste beslist. „Neen," antwoordde de middelste een toontje lager. Ze was pas acht jaar en de anderen tien en twaalf. Ze voelde zich een beetje klein tegenover hen en was er heelemaal niet zeker van, dat ze zich niet zou laten afschepen.

Daar piepte de deur van 't loodsje — daar vlogen de meisjes er op af — en toen de jongens naar buiten traden, werden ze ontvangen door een eerewacht van drie, die spottende buigingen maakten en wier aanvoerdster zei: „Goeden middag! hier zijn we. Erg aardig van jullie, dat we ook mee mogen naar boer Trouw om erwten en boonen te lezen."

„Wel apekoppen!" riep de broer van de guitige spreekster.

Doch de anderen riepen: „Stil — niets zeggen— die raken we wel weer kwijt — net doen of ze er niet zijn."

Vooruit ging het, het hek uit, den grooten weg op. Druk babbelden de jongens onder elkaar, de meisjes volgden arm in arm, een beetje verslagen door deze manier van doen. Ze hadden op hoopen standjes gerekend en dan is 't erg raar, als 't zoo stil blijft.

Toen de club halverwege het doel was, draaide een jongen zich om en zei tot het kleinste meisje, zijn eigen zusje:

„Mientje, als je naar huis gaat, zal ik wel honderd erwten voor je meebrengen!"

„Niet doen, hoor, niet doen!" riepen de twee vriendinnetjes luidkeels. „Denk er aan, dat je beloofd hebt, je niet af te laten schepen!"

„Mientje, wees nou verstandig!" pleitte het broer-

En toen de jongens naar buiten traden, werden ze ontvangen door een eerewacht van drie. Bladz. 140.

tje. „Straks gaan we aan 't hollen, dan kun je ons toch niet bijhouden, en als je nou meegaat, dan krijg je heelemaal niks, maar als je naar huis gaat, krijg je er honderdvijftig."

„Niet doen! niet doen!" riepen de vriendinnen weer, maar Mientje begon zichtbaar te wankelen in haar overtuiging. Jan had gelijk, hen bijhouden kon ze toch niet en als ze 't probeerde, kreeg ze heelemaal niets.

„En een mooie postzegel mag je uitzoeken," zoo hielp Jan haar over haar laatste aarzeling heen.

„Ik ga naar huis!" deelde ze haar vriendinnen mee.

„Flauwerd! Je mag nooit meer mee! Flauwerd!"

„Trek je der niks van an, Mien!" troostte Jan. „Jij komt plezieriger thuis en je moet maar eens opletten, hoe die daar straks zullen dreinen. Niet eventjes!"

„Die daar" keken hem minachtend aan.

„Dag, Mien! dag, Mien!" riepen ze allen het kleine figuurtje na, dat wegsnelde naar het dorp toe.

De twee overgeblevenen gaven elkaar een stevigen arm. „Meid! nou opletten! nou gaan ze straks hollen! Daar gaan ze al!"

Voort vlogen ze, doch de ondeugende bengels hadden slechts loos alarm gemaakt en de meisjes bonsden allerverschrikkelijkst tegen hen aan. Jet

deed zich leelijk zeer; haar tanden stonden in haar lip. Nog driemaal herhaalden de jongens hun manoeuvre, maar Jet hield haar vriendin tegen om pas te gaan hollen, als ze er zeker van waren, dat de jongens 't meenden met hun draven, en toen de meisjes eindelijk tot die overtuiging waren gekomen, hadden de jongens al een heel eind afgelegd.

Voort! voort! ging het. De meisjes hoopten, dat de jongens het nu toch dadelijk zouden moeten opgeven, maar daar scheen geen sprake van. Op de punten der teenen, bijna geruischloos, snelden ze voort. De vuisten tegen de schouders gedrukt, den mond gesloten — voort! voort! nauwelijks de aarde aanrakend.

En daarachter de meisjes, hijgend reeds, bloedrood, met steeds zwaarder wordende stappen.

Jansje had de tranen al reeds in de oogen van machtelooze woede en spijt. Het oogenblik kwam, dat ze niet meer kon, dat oogenblik kwam ijlings nader, en zóó hijgde ze, dat ze 't niet eens aan Jet kon vertellen. En ineens was het er. Met een luiden kreet van woede en spijt wendde ze zich terzijde naar de welig begroeide berm van den weg en liet zich daar vallen in het hooge gras, terwijl heete tranen van spijt over haar bloedroode wangen rolden.

Jet holde voort, de tanden opeengeklemd, het

zweet druipend van de slapen. En nu werden de jongens toch ook langzamerhand genoodzaakt hun vaart te verminderen.

Jet herademde. Het land van boer Trouw zou ze bereiken.

Maar wat was dat? Welken weg nemen ze nu?

O, dat was vreeselijk. Nu zouden ze over die breede sloot gaan in plaats van over die smalle ginds, en in haar eentje dorst ze niet over die smalle, want ze waren al lang op verboden terrein.

Daar naderden ze de sloot. Daar namen de jongens een aanloop, hun petten wierpen ze over de sloot om zich te dwingen, die na te volgen en hun tooverspreuk schreeuwden ze:

Er in of er uit,
De haring of de kuit.

Ze waren er allen over en Jet moest bitter schreiend erkennen, dat ze een dom ding had gedaan.

Schreiend, slenterend, keerde ze naar het dorp terug, broedend op booze wraakplannen.

Maar wat was dat? Daar naderde de snelvoetige schare weer, daar stoven ze haar voorbij, naar het dorp toe. Zat de veldwachter hen nu al op de hielen! Ze keek om, maar zag niets van Dirk, den veldwachter.

Voort ging ze, slenterend en schreiend, en een kwartier later vlogen ze haar tegemoet en weer

voorbij. Ze voerden in triomf een lat mee uit de tuinheining van Henk's tuin en nu begreep ze alles: de jongens moesten over een heel breede sloot, waar geen pettenovergooien voor hielp, en die lat zou voor brug dienen.

„Ik wou, dat ze allemaal in het water rolden," zei ze boos, hield op met huilen en ging naar huis, waar Jansje haar al opwachtte, bedaard, maar nog steeds bloedrood.

Over de breede sloot wierpen ze hun groengeschilderde lat en wandelden er voorzichtig over. Toen vielen ze als uitgehongerde musschen aan op de erwten, die hier en daar achter gebleven waren onder de staken.

Hun zakken vulden ze — en alle voorzichtigheid vergaten ze in het vooruitzicht van strakjes de erwten te poffen in de heete asch van een zelfgemaakt vuurtje. Ach, hadden ze Jet maar meegenomen om op den uitkijk te staan! Want daar naderde Dirk, de veldwachter, daar stapte hij voorzichtig over de groengeschilderde lat, die er niet mooier op was geworden — en daar greep hij opeens Henk in den nek.

Een luide kreet van doodelijken schrik! Henk werd zoo wit als was — werktuigelijk maakten de jongens de beweging om ijlings op de vlucht te gaan — maar toen begrepen ze de onmogelijkheid — daar stond Dirk, vlak voor de plank.

„Zóó zóó, daar heb ik jullie eens net!" sprak Dirk en haalde zijn opschrijfboekje voor den dag.

Toen, hardop vermeldend, wat hij neerschreef, zei hij: „Heden, den vijftienden September, maak ik procesverbaal op tegen Henk Wouters en kornuiten, wegens het zich bevinden op verboden terrein en het stelen van erwten."

Stelen! Een siddering voer door hen heen. Stelen! Was dat stelen? Ze wilden alleen maar wat erwten poffen! En ja, toch moesten ze het zich bekennen, het was stelen! De erwten waren van boer Trouw en zij namen ze — dat was stelen!

„Jullie zult nader van de zaak vernemen!" sprak Dirk plechtig, „maakt nu, dat je wegkomt. Maar eerst, gooi neer die erwten! Leeg jullie zakken!"

Tien verrukkelijke hoopjes erwten lagen op het veld — tien bleeke, verslagen jongens gingen langzaam de plank over — naar huis.

Dirk keek ze na, draaide zich om, nam den tegenovergestelden kant en glimlachte goedig.

„De schrik zit er in!" mompelde hij.

En over de sloot lag de groengeschilderde lat, die al aardig afgeschaafd was — de lat was vergeten in de benauwing der bengelsharten.

Nog bleek, nog verslagen naderde het troepje Henks huis en tuin. Henks vader stond op den

uitkijk bij de opening, door het wegnemen der lat ontstaan.

„Waar is de lat?" vroeg hij barsch.

Weer rilden ze allen van schrik. De lat vergeten! Meneer Wouters zóó vroeg thuis, dat hij 't ontbreken der lat merkte! Dàt noemt men ongelukkig zijn!

„Nu, zeg op, waar is de lat?"

„Vergeten door den veldwachter!" stamelde Henk.

Meneer Wouters vroeg niet verder. Hij had al lang begrepen, waartoe de lat gediend had.

„Halen gaan! En gauw!" commandeerde hij boos.

Als pijlen uit een boog verdwenen ze. Meneer Wouters keek hen na — en glimlachte goedig.

De zon, die zich tot nu toe had schuil gehouden, brak door en de herfstdag vertoonde zich opeens in al zijn glans. Rood vlamde het door de boomen, goudgeel schitterden de afgevallen blaren in de zon. Over de stoppelvelden kwam een zacht windje aan en koelde hen het gloeiend voorhoofd.

Jan deelde brokken uit, die hij van zijn moeder had medegekregen en ze matigden hun vaart en zogen er genoegelijk op. Piet gaf tarwekorrels rond en ze kauwden en kauwden, tot ze één stuk gomelastiek in den mond hadden en 't in de handen

namen en uitrekten en platsloegen en weer rond kneedden en weer in den mond staken — lekker, jò!

Hun humeur verbeterde ten zeerste.

Daar waren ze aan de sloot. De lat lag er nog rustig over. Goddank niet weggekaapt door de brandhout-zoekende ouwe vrouwtjes.

En in hun vreugde hierover werden ze heel speelsch, wierpen de lat te water en Henk sprong er stoutmoedig op om te varen. Met een grooten hazelaarstak, vlug afgerukt, boomde en stuurde hij.

Toen sprong hij van zijn wankel vaartuigje op den kant en liet de baan voor een ander vrij. Doch niemand dorst er zich op te wagen; dit vaartuigje was wel wat àl te gevaarlijk.

Op eens scheerde een bries over het water, de golfjes rolden aan, kwamen bij de lat — daar kreeg de lat een duw — daar dreef de lat weg tot midden in het water.

„Ezels!" riep Henk. Vastbesloten knielde hij neer aan den kant, stak zijn linkerarm uit om hulp van zijn kameraden te krijgen. Zijn hand werd gegrepen en in zijn brandende haast lette hij er niet op door wien — door Rinus, den grappenmaker, wien niets ter wereld bang kon maken, geen veldwachter, geen meneer Wouters, door Rinus, den grappenmaker, die zijn grappen te pas en te onpas

verkocht. Henk strekte zijn rechter arm uit naar de lat en rekte en rekte.

Met een forschen ruk trok Rinus zijn hand uit die van Henk — en deze sloeg ijlings in het water, onder het luide schrikgeschreeuw der kameraden. Maar toen hun schrik voorbij was, moesten ze toch lachen ook: die Henk deed zoo'n malle smak en wat een gezicht van oude lappen stak hij nu toch op uit het water! Zoo smeekend en angstig, of zijn leven er mee gemoeid was!

„Kom maar hier, Henkie!" riepen ze en staken hem de armen toe, om hem tegen den kant op te trekken.

Door den plons was de lat weer een eind weggedreven en Rinus had de goede gedachte Henk toe te roepen: „Jò, je bent nou tòch nat! Haal die lat ereis!" Henk waadde naar de lat toe, kreeg haar te pakken, stak haar den jongens op den kant toe en liet zich toen aan wal hijschen.

„Naarheid!!" voer hij uit tegen Rinus. „Een nat pak, daar geef ik eigenlijk niks om, maar juist nou!"

„Kom, dat natte pak kan nog wel bij al de ellende!" meende Rinus onverstaanbaar. „Ga maar met mij mee naar huis, mijn moeder zal je wel droge kleeren geven. Die is zoo veel natte pakken gewend."

„Maar dan moet ik toch mijn eigen huis voorbij

en vader zal wel op me staan wachten!" sprak Henk. „Akeligheid!"

„Atjuusjes hoor, ik smeer 'm tot jullie in een beter humeur bent!" riep Rinus ongeduldig, keerde om en ging langs een anderen weg naar huis terug.

Daar stonden ze. Na tien minuten, waarin Henk aardig begon te bibberen in den opstekenden wind, besloten ze toch maar naar huis te gaan en er van te laten komen wat wou.

Meneer Wouters stond alweer bij het hek. Daar kwam de optocht aan en middenin liep een droevige figuur, een jongen, bleek, druipend, een lange lat, die eenmaal groengeverfd was, in de armen geklemd — zijn eigen jongen, Henk!

„Dat's me heelemaal wat moois!" begon hij geweldig toornig. „Hoe komt dat nou weer?"

„Ik ben er in gerold, toen ik de lat wou pakken, die wegdreef."

Een goedkeurend gemompel ging op onder de jongens. Hij verried Rinus niet!

„Maak, dat de lat weer in de heining komt!"

„Ja, vader!"

Hij sjokte naar de leege plek en zij allen volgden hem, trouw tot het bitter einde.

De lat werd weer ingeplant en daar stond ie, leelijk afstekend tegen de andere nette, groene latten.

„De lat wordt uit je spaarpot bijgeverfd," zei

meneer Wouters. „Ik ben benieuwd, hoe het met je afloopt!"

Ze rilden allen weer van angst. Brr! die veldwachter!

„En nu naar boven, Henk! En droge kleeren aan! En jullie een twee drie, marsch!

Toen de jongens verdwenen waren, mompelde meneer Wouters glimlachend: „De schrik zit er in. Nu nog vanavond in optocht naar den veldwachter en vragen, of hij het door de vingers wil zien! Dirk zal ook wel vinden, dat ze door den schrik al genoeg gestraft zijn!"

's Avonds ging er een heele optocht naar den veldwachter. Toen hij op hun roepen zijn huisje uitkwam, stond daar een schare angstige, bedaarde, bijzonder beleefde jongens.

„Veldwachter, wil u het astublieft door de vingers zien van vanmiddag?"

„Dat weet ik zoo net nog niet hoor! Jongens, die andermans goed vertrappen en erwten stelen —"

„Veldwachter, we hadden heusch vergeten, dat het stelen was! Heusch! We houwen zoo van gepofte erwten! Maar we zullen ze nooit meer gaan zoeken, als u 't ons dezen keer maar vergeven wil! Toe, zie het nog voor dezen eenen keer door de vingers."

„Afijn, afijn!" Dirk streek zijn kleine zoontje,

dat hij op den arm had, over den krullebol. „Pietje, zullen we dan maar eens genade voor recht laten gelden? Zal ik het maar eens door de vingers zien?"

Ja, knikte Pietje beslist, ofschoon hij niet veel van de zaak begreep.

„Nou, jongens, gaat dan voor dezen eenen keer nog maar eens getroost naar huis. Maar jullie weten het voor 't vervolg!"

„Dank u wel, veldwachter! dank u wel!" klonk het uit tien monden.

En ze trokken af. Veldwachter ging in huis en zette zijn kind neer. En Pietje keek zijn vader verwonderd aan — waarom keek vader nou niet door zijn vingers? Zóó — met zijn hand voor zijn gezicht?

„Vader?" vroeg hij schuchter, „waarom kijkt u nou niet door uw vingers?"

Toen lachte zijn vader en kuste hem. Maar ondertusschen begreep Pietje er nog steeds niets van en peinzend ging hij in een hoekje zitten.

DE TWEE AMPHIBIEËN.

Ze waren twaalf en dertien jaar oud en geen krokodillen of salamanders, maar pootige jongens met roode wangen, blauwe oogen en verschoten blonde krullebollen. Ze waren net zoo goed amphibieën als krokodillen en salamanders, want zij konden ook even goed in het water leven als op het land. En dan verstonden ze nog een derde kunst, die den amphibieën anders niet eigen is; ze konden ook òp het water leven, op een vlotje, in een roeiboot, in een zeilbootje, — en dat heb ik de krokodillen en salamanders nooit zien doen.

't Kwam heelemaal vanzelf, dat ze zulke waterrotten waren. Uit de ramen aan de voorzijde van hun huis zag je het kanaal, namelijk het Voornsche kanaal, dat Hellevoetsluis met Nieuwersluis verbindt en de scheepvaartweg is van de Zuidelijke eilanden naar Rotterdam. Uit het hoekraam zag je de zwemschool liggen dobberen. Op heel warme zomerdagen mochten ze tweemaal per dag in de zwemschool zwemmen; maar niemand kwam er ooit achter, hoe vaak ze per dag buiten zwommen.

Hun vriendjes hebben zich eens slap om hen moeten lachen, toen ze na vier uur hun zwembeurt in de zwemschool gingen nemen. Dan was hun vader gewend altijd mee te gaan, maar dien bewusten keer kon hij niet en van uit zijn studeerkamer riep hij hun toe: „Komt nu ook maar thuis, jongens! Je hebt toch vanochtend al gezwommen!"

Daar rolden ineens dikke tranen van al de vier appelenwangen en hun vader kreeg zoo'n medelijden met hen, dat hij zijn schrijfbureau sloot en met hen meeging.

Toen was het de vijftiende maal, dat ze zwommen, dien dag! Telkens als ze aangekleed waren geweest, kwam er weer een troepje kameraden aan en de amphibieën werden steeds bereid gevonden weer mee te doen.

Achter uit de ramen van hun huis zag je een klein slootje. Daar hadden ze al menigmaal in gelegen, toen ze zelfs nog jurkjes droegen, en eens had de een den ander wel vijf minuten bij zijn broekrokje vastgehouden, totdat er hulp kwam. Ik geloof waarlijk, dat de drenkeling zich die vijf minuten dadelijk ten nutte heeft gemaakt om te leeren zwemmen, want toen hij 't een jaartje later wezenlijk en degelijk mocht gaan leeren in de zwemschool, aan den hengel, toen kon hij 't dadelijk. Ja, aan dat slootje hadden ze veel te danken. Ook nog dit, dat ze thuis, bij de kachel, hun

schaatsen aanbonden 's winters, dat er dan wel de een of andere goeie knecht was, die hen onder de armen nam en naar 't slootje sjouwde, opdat de ijzers niet te veel lijden zouden in het grind; — en dan opeens staken ze van wal en reden 't slootje af en een grootere op, en zwierven den heelen middag over de verschillende ijsbanen., die het eiland had.

En wat je uit de linkerzijramen van 't huis zag! Dat's het heerlijkste! Daarom heb ik 't tot 't laatst bewaard.

Eerst zag je 't tuintje en dan kwam er een stuk grasland, dat langzaam opliep, en dan de dijk, en dan een steenen glooiing en dan het Haringvliet.

Heel breed is het hier. Zoo breed, dat de boomen en huizen van den overkant heel, heel klein zijn, alleen maar met scherpe oogen te onderscheiden. Andere oogen zien niets dan een groene streep aan den horizon.

En die breede, breede stroom gaat langzaam naar zee. Wordt nu maar eens géén waterrot met zooveel water! Zwem nou maar eens niet steeds verder, verder, dat je je waarlijk in je hoofd gaat halen mettertijd heelemaal óver te zwemmen!

Eens op een keer dan hebben de amphibieën een avontuur gehad, waarvan ik een echt ouderwetsch verhaal ga maken, zoo'n verhaal, dat plechtig eindigen zal met de woorden: „En zoo ziet ge, kinderen, dat de waarheid u altijd achterhaalt, of ge vaart, schaatsenrijdt of zwemt, en dat uw vader altijd achter uw booze streken komt!

In 't Haringvliet, aan weerszijden van de monding van 't kanaal, liggen twee hoofden, heel eenvoudige pieren van hout. En op een flinken afstand van een dier pieren, laten we zeggen tweehonderdvijftig à driehonderd meter, drijft een gasboei.

Aardige dingen zijn dat. Je kunt ze 's winters met ijsgang in de binnenwateren zien, als de Waterstaat heeft gezorgd, dat ze op een veilige plaats komen, voordat het ijs ze gebeukt en gedeukt heeft. Reusachtige dobbers van plaatijzer zijn het; ze lijken wel op reuzenpriktollen, die met de punt naar beneden op de golven drijven en aan een zwaren ketting geankerd liggen. De gasboeien dragen een altijd brandende gaslamp. Dan zijn er ook nog belboeien, die een bel hebben, welke tingelt bij de minste beweging der boei.

Voor de hoofden lag dan een gasboei, en als de jongens van Hellevoetsluis in het kanaal of in de zwemschool of in een der tallooze slooten gezwommen hadden, liepen ze nog een beetje naar een der hoofden, gingen op de palen zitten en keken uit over het breede water.

„Jò, als je toch ereis naar die gasboei kon zwemmen!" zei eens een der Hellevoeters begeerig.

„Dat kan best, jò," sprak Jan, de oudste der amphibieën, zeer beslist.

„Ik ga 't doen, jò!" riep Piet, de jongste amphibie.

En hij sprong waarlijk al van zijn paal.

„Bei je gek, jò!" waarschuwde zijn broer hem. „Vader kan direct effen een luchtje komen scheppen."

Daar verhief zich een hoos van verontwaardigde kreten.

„Laat hem zijn gang gaan, Jan!" schreeuwden de vrienden. „Anders denken we, dat het bluf van jullie allebei is!"

Rustig zagen de amphibieën hun makkers aan, en toen ze uitgeschreeuwd waren, sprak Jan: „Luistert nou eens, schreeuwleelijkers. Morgen is vader op reis, naar Rotterdam. Morgen na vieren komen we allemaal hier en dan zwemmen Piet en ik naar de boei, hé Piet?"

„Best!" antwoordde Piet zóó volmondig, dat ze allemaal lachen moesten.

„En dan vertellen jullie het niet thuis, hoor! Ook niet bij jullie eigen vader en moeder! Want dan klessen ze 't over, en Piet en ik zouwen niet effetjes krijgen, als vader er achter kwam!"

Alle zwemkameraden gingen op dezelfde school. Daar was 't de gewoonte, dat de meester met gebed eindigde. En dan was 't ook de gewoonte,

dat alle zwemmers onder 't gebed roef! roef! hun buizen losknoopten en in hun ondergoed vast naar strikjes zochten, die ze konden losmaken, wat soms het treurige gevolg had, dat alles zoo hopeloos in den knoop raakte, dat ze 't moesten lossnijden. En dan kregen ze niet eventjes thuis! Als ze dan klaar waren met knoopen en lussen, keken ze eens rond naar de vrienden en maakten met de handen boven hun lessenaar zoo'n heele kleine zwembeweging, die duidelijker dan reeksen woorden beduidde: „Ga je mee poelen?"

Nauwelijks zei dan de meester: „Amen!" of ze vlogen de bank uit, hielden met bei hun handen hun losgeknoopte kleeren om 't lijf en stoven weg, naar 't kanaal.

Op den middag, dien Jan en Piet besproken hadden voor hun heldenfeit, bleef het bijzonder rustig onder het gebed. Alleen Jan en Piet zaten te ontknoopen en toen bogen ze zich voorover, en als de meester maar niet zoo hardop had gebeden, had hij duidelijk kunnen hooren, dat twee jongens in vliegende vaart hun laarzen losregen. Rits! rits! rits! vlogen de malies tegen de bank. En nauwelijks was het Amen! daar, of de gansche bende stormde weg, Jan en Piet wanhopige pogingen doende om hun broek niet op hun hielen te krijgen en niet te vallen over hun losse veters.

In minder dan geen tijd stonden ze in hun zwem-

broek, die ze onder hun kleeren al 's morgens hadden aangedaan, op het hoofd.

„Maar denkt erom, dat jelui niks laat merken!" vermaande Jan nog eens.

„Nee hoor!" drong Piet ook aan.

Hij zag er heel potsierlijk uit, want hij had een stuk krijt met een touwtje op zijn hoofd gebonden en om het krijt vooral niet te verliezen, had hij het touwtje zoo strak onder den kin geknoopt, dat zijn ooren plat lagen en het touw hem in den hals sneed.

Nu klommen ze op de palen van 't hoofd en hieven de armen op.

Huup! daar verdwenen ze in het water, kwamen even later weer boven, wuifden nog even tegen de achterblijvenden en begonnen kalm en bedaard hun reis.

O, hoe heerlijk is het toch, dat vooruitgaan in het kalme, frissche water! Gestadig, gestadig vorderden ze, een keer hielden ze halt en wierpen zich op den rug en bleven een beetje drijven om weer heelemaal uit te rusten. En aan den zomerhemel dreven de witte wolken en de hemel leek nog veel mooier dan anders, als je hem zoo op je rug liggend zag.

Toen weer voorwaarts, met fiksche slagen, lang uitdrijvend, met je gezicht even gedoopt in het koele, klare water.

Hoe groot werd de boei nu langzamerhand! Veel grooter dan je ook maar denken kon, als je ginds stond op het hoofd!

Nog één slag, hoera! daar waren ze er, daar sloegen ze hun handen tegen het plaatijzer, dat het klonk.

Toen keerden ze zich naar den wal en hieven een luid geschreeuw aan, om hun overwinning mee te deelen. Doch daarginder hadden ze 't al gezien, want zwak kwam het gejuich tot hen over den wijden waterplas.

Piet maakte zijn keelbandjes los, nam het stuk krijt en schreef met forsche letters zijn naam op het zwarte ijzer: Piet Rand. Toen zette Jan daar zijn naam boven: Jan Rand, en den datum er onder, 20 Juli 1890. Toen bleven ze een beetje op hun rug drijven en dobberen om de boei heen en zeien, dat 't toch zonde was, dat die lantaarn altijd brandde; de havenmeester moest hen maar benoemen om elken avond op te steken en 's morgens te gaan uitdoen.

„Jò! dan bond je je lucifersdoos op je kop!" En Jan mocht 'r aansteken 's avonds, en Piet 'r uitdoen 's morgens. Maar met storm, dan zou 't toch nog een rare karwei wezen!

Toen wierpen ze zich weer op hun buik en daar ging 't, met kalme, flinke slagen naar den wal. Ze stelden er een eer in, niet al te moe aan te

komen en kantelden zich dus nog eens op den rug, voordat ze bij de vrienden waren. Toen landden ze bij het hoofd en klommen heel bedaard tegen de steenen op. Daar stonden de triomfeerende amphibieën!

„Hoera! Hoera! Hoera!" juichten de makkers. „Maar zijn jullie nou niet bek af?"

„Heelemaal niet!" verzekerden ze trotsch. En Jan zei doodonverschillig: „'t Was een wandelritje voor ons. En zóó netjes, als we ons toch in het water tegen elkaar gedragen hebben! Als we memekaar aanraakten, zeien we: O, pardon! Maar wat heb ik een honger!"

Vlug kleedden ze zich — afdrogen is niet zoo heel noodig. En toen in triomf naar huis, na nogmaals de belofte van stilzwijgendheid gevraagd en gekregen te hebben.

Anderhalf jaar verliep. Nooit had Vader iets vernomen van het heldenfeit zijner jongens, dat hem zeker een rilling van angst over den rug zou hebben gejaagd. De gasboei dobberde nog steeds in het Haringvliet, anderhalf jaar aan een stuk door, want de winter had geen ijs gebracht.

Krokodillen en salamanders worden wel eens gevangen en moeten dan hun dagelijksche gewoonten prijsgeven, — en zoo was 't met de amphibieën Jan en Piet Rand net eender gegaan. Ze waren

opgepakt en naar Arnhem gestuurd om daar verder te leeren, want ze moesten later student worden en in Hellevoet konden ze niet genoeg vooruit komen.

Op een kouden winterdag waren ze eens over voor een Zondag. Buiten in het Haringvliet trok het drijfijs naar zee; zacht krakend, nu en dan met een doffen stoot, vervolgde het zijn weg, en langs de hoofden trok de neer, de tegenstroom, den kant van Tiengemeten uit. Alle haven- en seinvuren waren gebluscht, alle boeien ingenomen.

Meneer Rand zat bij de kachel en keek zijn pootige jongens met een plagenden glimlach langen tijd zwijgend aan. Toen begon hij langzaam te spreken:

„En nou denken jullie zeker, dat jullie ooit wat kunt uithalen, waar ik niet achter kom? Och, domme jongens! Nou wou ik jullie wijzer hebben! Ik weet alles!"

Jan en Piet keken elkaar vragend aan. Welke hunner oude streken zou nu aan het licht gekomen zijn en hoe?

Meneer Rand ging voort:

„Van de week wandelde ik zoo in den Briel langs het Mareland. En ik keek zoo ereis in het water. Nou, 't ligt vol drijfijs natuurlijk. En aan de baai zijn ook de gasboeien gemeerd uit den omtrek."

Weer hield hij op. Plotseling sprong Piet overeind en riep:

„De gasboei uit het Haringvliet!"

„Hou je stil, jò!" schreeuwde Jan waarschuwend.

„De gasboei uit het Haringvliet?" vroeg vader onnoozel. Hebben jullie daar ooit iets mee te maken gehad? — Ik dacht ook al, zoo van de week. —

En opeens werden vaders oogen groot en zijn stem zwaar. Vol nadruk sprak hij elk woord uit:

„Hoe komt het, dat ik op die gasboei lezen moest: Piet Rand, Jan Rand, 20 Juli 1890? Zeg ereis — hoe komt dat?"

„Omdat 't zulk erg best krijt is geweest!" — lachten ze.

„Denk eens aan, ander half jaar weer en wind getrotseerd!"

En zoo ziet ge, kinderen, dat de waarheid u altijd achterhaalt, en dat uw vader altijd achter uw booze streeken komt!

SPRINGTIJ.

Elsje hief de oogen uit haar boek en zag grootmoeder aan.

„Wat beteekent dat, Grootje?" vroeg ze verwonderd: „Laat de zon niet over uw toorn ondergaan?"

„Laat de zon niet over uw toorn ondergaan," herhaalde de oude dame peinzend. Toen bleef ze peinzen en Elsje bemerkte wel, dat het niet was om een antwoord op haar vraag te geven.

„Maar Grootje!" riep ze ongeduldig en wilde het antwoord hebben.

Doch de oude dame sprak alweer en zei: „Laat de zon niet over uw toorn ondergaan! Eens heb ik de zon over mijn toorn laten ondergaan en toen kwamen de stormen en de watervloeden... Wat een nacht! Wat een vreeselijke nacht! Ik was toen een jaar of drie ouder dan jij, kind, zestien zoo ongeveer."

„Toe, Grootje, vertel me dat eens!" riep Elsje levendig en sloot het boek al, heelemaal het antwoord vergetend, dat ze hebben moest.

„Nu, luister dan maar en kom bij me zitten,

hier op de poef. Zoo zat je ook, toen ik je kleine-kindersprookjes vertelde, zoo lang geleden, weet je nog wel?"

Elsje kroop behagelijk tegen grootmoeders knieën aan en grootmoeder begon haar verhaal.

„Je weet, dat ik buiten opgegroeid ben, in Hellevoetsluis, aan het Haringvliet. Het is een goed leven daar! Mijn vader was havenmeester en we woonden in een klein huisje aan den overkant van 't kanaal. O, een heerlijk huisje! Het lag tusschen hooge boomen en leek daardoor klein en nietig, maar 't bood ruimte genoeg voor ons zessen, vader, moeder, mijn twee jongere zusjes, het meisje en ik. Ik heb in heel wat huizen gewoond van mijn leven, omdat grootvader zoo vaak overgeplaatst werd; maar nooit heb ik een tehuis gevonden zooals daar, zooals mijn lief, klein Hellevoetsch huisje. Eén vertrek had dat huisje, dat mijn heiligdom was als kind en dat is nog het heerlijkste plekje uit mijn herinnering: het was de roode kamer, waar we 's avonds gingen theedrinken, als ons schoolwerk gedaan was en moeder haar bezigheden ook geëindigd had. Dan werden de luiken gesloten en gingen de zware donkerroode gordijnen voor de ramen en de deuren dicht, dan scheen het lamplicht zoo lieflijk door de roodzijden kap, dan was alles zoo veilig en rustig en vertrouwd, dat het me leek, of de heele wereld

daarbuiten kon vergaan, doch niets ons in onze roode kamer kon treffen.

Dicht bij den mond van het kanaal, aan denzelfden kant als ons huis, maar buitendijks, stond het huis van mijn beste vriendin, Anneke Hoek. Ze had geen ouders en woonde bij haar grootouders in. Die grootvader was loods geweest en was nu stijf van de jicht door al de hagel- en regenbuien, die hem in vele jaren om de ooren hadden gewoed. Hij had eerst verderop langs het kanaal gewoond, maar zonder zijn geliefd Haringvliet kon hij niet en 't werd hem te ver, daar elken dag heen te loopen. Daarom had hij het buitendijksche huis gehuurd, dat allang leeg had gestaan, omdat niemand het had aangedurfd. Het was buitendijksch, zie je! Het lag wel tamelijk hoog, zoodat het met gewoon hoog water net zoo min gevaar liep als de binnendijksche woningen, maar je kon nooit weten! Dan was het van hout. Want Hellevoetsluis is een vesting en er bestaat een wet, dat er rondom die vesting, binnen een bepaalden afstand, niet van steen gebouwd mag worden. Anders zou de vijand er zich te gemakkelijk kunnen nestelen, zie je! Wat binnen dien afstand, binnen het rayon, gebouwd is, moet van hout zijn; dan kan het in vier-en-twintig uur neergehaald of platgebrand zijn, als het noodig wordt.

In dat houten huis dan woonde de oude loods

met zijn vrouw en zijn Anneke en hij keek op het Haringvliet uit, den heelen dag. 's Avonds was hij nog niet van het raam weg te krijgen; dan keek hij naar den duisteren horizon en zag op Goeree de lichten verschijnen en branden.

Nu, Anneke was mijn beste vriendin. Zoolang we op school gingen, waren we samen geweest, en we hielden heel veel van elkaar. Toen kwam er een nieuw kind op school, een meisje, dat ergens heel ver vandaan kwam, uit Drente of zoo iets. Het was een achternichtje van Anneke en haar ouders rekenden er op, dat Anneke wel een beetje vriendelijk zou zijn en het katje in het vreemde pakhuis wel wat op haar gemak zou stellen. Ze vroegen Anneke telkens bij hun dochtertje op visite, en ja — dan kon Anneke toch immers niet anders doen dan gaan. Te meer, daar de moeder van dat meisje, van Stans, zelve 't telkens aan Anneke's grootmoeder kwam vragen.

Dan kon ze wel niet anders dan gaan. Dat begreep ik echter pas later, — toen was ik zoo brandend jaloersch, dat ik vond, dat Anneke best niet gaan kon. En ik gaf dit Anneke onder duizend hatelijkheden te kennen.

Anneke hoorde me steeds geduldig aan. Ze was eigenlijk met het geval verlegen: ze wou veel liever met mij gaan dan met haar achternichtje, want het meisje was veel jonger dan zij en zooals wij,

ondeugende duvels, dat noemden: er was niet veel aan. Doch Anneke begreep, dat ze niet anders mocht doen, ook omdat ze medelijden had met Stans, die zoo maar van haar heiden en bosschen in ons waterland was neergegooid.

Elken keer, als ik Stans en Anneke samen zag, kreeg Anneke van me op haar kop, als ik haar maar alleen te spreken kon krijgen. En elken keer legde Anneke me lief en vriendelijk uit, hoe 't nu weer was gekomen: dat grootmoeder haar naar Stans had gestuurd; dat Stans' moeder haar had laten halen of iets dergelijks. En dan zei ze: „Maar kom dan ook met ons mee, dan zijn wij toch samen en dan heb ik er tenminste meer aan dan nu met Stans alleen. Want zie je — een beetje saai is ze wel."

„Dank je vriendelijk!" antwoordde ik dan stug. „Je moet Stans heelemaal laten loopen — ik wil je niet met die saaie piet deelen."

En dan ging ik mokkend en boos naar huis.

Eens op een dag liep ik in een heel vroolijke bui de deur uit naar Anneke toe. Ik moest naar Nieuw-Helvoet en mocht daar met Anneke taartjes gaan eten als belooning voor mijn boodschap, wanneer ik Anneke tenminste mee kon krijgen. Het was op een Woensdagmiddag in December. Daarnet was ik met Anneke uit school gekomen en toen had ik niets van Stans gehoord of ge-

zien — 't zou ditmaal wel lukken, dacht ik.

Daar liep ik vlug ter been tegen den dijk op — en daar kwam Anneke me tegemoet met Stans.

Mijn bloed begon al te koken. Maar heel bedaard bleef ik voor Anneke staan en zei: „Ga je mee naar Nieuw-Helvoet? We mogen taartjes eten."

„Ik kan nu niet," zei Anneke wat spijtig. Toen begreep die lieve, goeie ziel, dat het niet plezierig voor Stans was dien spijt te bemerken, en daarom ging ze vroolijker voort: „Stans is aan grootmoeder komen vragen, of ik vanmiddag bij haar mocht blijven eten."

Toen zag ze me lang en strak aan. Ik zag, wat die blik beduidde. Die beteekende: „Ik wil zoo graag mee naar Nieuw-Helvoet! Laten wij dan maar met ons drieën gaan!"

Maar ik voelde, dat ik zoo boos en koppig werd als nog nooit te voren, en alles vergetend, barstte ik los: „Je bent mijn vriendin en je moet met mij meegaan! Het is slecht van je, dat je liever met dat vreemde kind meegaat dan met mij! Maar je kunt voor mijn part rondom loopen met je lieve Stans! Versta je? Nu, ga je nog mee of niet?"

„Neen!" zei Anneke ferm. Ze was vuurrood geworden en ook Stans zag er uit als een pioen. „Nu ga ik zéker niet met je mee! En nooit meer desnoods! Wat denk je wel, dat jij maar alles zeggen

kunt, wat er voor je jaloerschen mond komt? Ga mee, Stans!"

En daar gingen ze haastig door en ik bleef aan den dijk staan, bevend van drift, met een dikken krop in mijn keel, omdat ik niet huilen wou. En ik moest wel huilen, of ik wilde of niet, want ik voelde, dat ik mijn liefste vriendin van me weg had gejaagd en dat het tusschen mij en Anneke nu voorgoed uit was.

Even huilde ik maar, een paar gloeiende, groote tranen. Toen wreef ik mijn gezicht af, of mijn oogen er uit moesten, en ik keerde me om en liep den weg naar Nieuw-Helvoet op, eerst heel langzaam, om Anneke en Stans niet in te halen. Maar toen die in een zijstraat verdwenen waren, zette ik het op een loopen. Toen ging ik een ander meisje halen, langs wier huis ik toch toevallig moest, en we babbelden en gichelden den heelen weg langs en in Nieuw-Helvoet aten we taartjes. Maar 't was, alsof ik steenen at.

Ik ging mijn nieuwe vriendin naar huis brengen en ik weet nog goed, hoe ik bij 't afscheid nemen gilde bijna: „Meid! wat hebben we een pret gehad! Op een anderen keer weer zoo!"

En toen ging ik in mijn eentje verder; 't was net, of mijn ooren tuitten van al het lawaai, dat we samen gemaakt hadden dien middag.

Dien avond stak de storm op, die reeds eenige

dagen gedreigd had. Vader kwam niet theedrinken — het zou hoog water worden om half elf. Toen ik mijn schoolwerk gemaakt had, ging ik naar het havenkantoor. Aan naar bed gaan hoefde ik nog niet te denken, wij groote kinderen mochten altijd opblijven, net zoo lang als we wilden, wanneer er iets bijzonders op til was, 't zij hoog water, of ijsgang of manoeuvre.

Ik ging naast vader zitten. Nu mijn werk af was, kwam al het verdriet van dien middag weer opzetten en ik zocht er van los te komen, door in de krant te lezen, die vader nog niet eens opengevouwen had.

Vader haalde zijn horloge uit. „Bij halftien," zei hij. „En twee meter zestig. Nog een uur zal het water wassen. Ja, jongens, we moeten aan het werk, en gauw en hard ook. We moeten de sluisdeuren verhoogen, anders slaat het water er over heen."

„Dat hadden we ook al zoo gedacht, havenmeester!" sprak de oude knecht. „Hier is de sleutel van de loods!"

Vader nam den sleutel aan en allen verlieten het havenkantoor en begaven zich naar de loods, waar zich balken bevonden, geschikt om de sluisdeuren te verhoogen in dit geval van nood. En even werden mijn angstige gedachten afgeleid van Annekes huis — want dàt had ik nog niet beleefd:

dat het zulk hoog water werd, dat de kistingen op de sluisdeuren aangebracht moesten worden.

De mannen sleepten de zware balken uit de loods en vader begaf zich naar de sluisdeuren en klom er op. — Ik hem na, natuurlijk.

Hu! de deuren trilden onder de aanvallen der golven, die als krankzinnig op de deuren aanstoven! Zoo'n sluisdeur is van boven net zoo breed, dat je er op loopen kunt. — Gelukkig is er aan beide kanten een leuning van ijzer, al is het dan ook maar een heel doorzichtige leuning van drie ijzeren stangen — Nu — toen waren vader en ik net op de sluisdeuren. In het flauwe schijnsel der hooggeheven lantaarns zag ik de mannen sjouwen met de balken — in de verte flikkerde het licht in Annekes huis.

En toen — toen verging de wereld. Of bijna tenminste. Een stormvlaag brak los, oorverdoovend, loeiend en bulderend. Een machtig, niet te beschrijven geluid van waterstroomen vergezelde het stormgeloei. — De deuren schokten onder ons. En zonder dat ik er afgevallen was, bevond ik me toch midden in het water. — Toen sloeg mijn vader zijn armen om me heen en ik hoorde hem zeggen: „In Godsnaam... Margreet, blijf staan!"

Eenige seconden was ik geheel de kluts kwijt.

Toen ik weer tot bezinning kwam, stond ik nog steeds op de sluisdeuren en mijn vader hield zijn

arm om me heen en met den anderen arm klemde hij zich aan de ijzeren leuning vast. — We stonden tot onze knieën in het water.

Een angstkreet klonk van den wal: „Meneer Donkers, hierheen, voordat er weer een golf komt!" En plassend door het water bereikten we den oever bij het havenkantoor weer. Nu begreep ik wat er gebeurd was. Een ontzettende golf was komen opzetten uit het Haringvliet en had niet eens de deuren of dijken doorgebroken — neen, was er over heen geslagen — en niemand kon ook maar gissen, wat de vloedgolf had uitgericht.

„Terug mannen!" kommandeerde vader en allen weken terug naar het havenkantoor, dat heel hoog lag. — Nauwelijks stonden we op het steenen straatje er om heen, met onze ruggen tegen den muur, of een tweede vloedbaar stortte over; de sluisdeuren waren niets meer, en ginder bij den dijk hoorden we 't water neerstroomen als een waterval. O, het arme land!

„Ons huis ligt hoog," verzekerde vader me haastig. „We zullen hoogstens water in den kelder hebben!"

„Maar Annekes huis!" gilde ik.

„Het huis van den ouden loods!" herhaalde vader tot de knechts.

„Het staat nog!" riep er een, die om den hoek had gezien.

Ik keek ook om den hoek. En toen zag ik, dat alle gemeenschap met Anneke's huis was verbroken. Het water stroomde er langs en overdekte den geheelen weg van daar tot hier.

„We moeten hen gaan redden," sprak vader. „De vraag is, of het houten ding een derde vloedgolf uithoudt. Wie gaat mee?"

„Ik! ik!" klonk het uit alle monden. Vader zocht er vier uit, die ook hooge laarzen droegen. Zijn ulster deed hij uit en nam een korten jekker uit het havenkantoor. Want tot zijn heupen zou hij in 't water moeten.

Die nacht! Hoe is elke bizonderheid mij bijgebleven! Nu brandde het licht van Annekes huis op de zolderverdieping. — Ze waren naar boven gevlucht, de arme, stramme oudjes, mijn lief Anneke — mijn Anneke, op wie ik zoo boos geweest was!

De knechts namen lange stokken uit de loods om er den weg, dien ze moesten begaan, mee te onderzoeken. Want het woedende, wielende, woelende water had kuilen kunnen maken en wie in zoo'n kuil te land kwam was verloren. Er was een stok te weinig en één veel te lang. Toen haalde iemand een bijl, om dien langen stok in tweeën te hakken. De oude sluisknecht kreeg het stuk, dat er afvloog, tegen het hoofd en opeens gaapte een bloedende wonde.

„Margreet, je kunt hier toch niets doen!" zei mijn vader. „Ga met den oude naar zijn huis of naar het onze en verbind hem. We zullen al het mogelijke doen, om Anneke te redden."

Ik begreep, dat er niets anders op zat, en ik had genoeg medelijden met den goeden oude, om zonder tegenpruttelen te doen wat vader zei. En door het stroomende water begaven we ons op weg.

Daar waadden we door zijn tuintje naar de voordeur.

In het huiskamertje brandde de lamp nog. Wat een verwoesting! De linnenkast lag voorover in het water; de groote pullen, die er op gestaan hadden en waarop zijn vrouw zoo trotsch was, lagen in scherven, en de scherven waren natuurlijk gezonken. En o, Elsje, toen moesten we weer lachen, want midden in de kamer dreef langzaam en statig de pan, waaruit zijn vrouw 's avonds wel eens saliemelk schonk — en een pantoffel zeilde mee, deftig rechtop in de pan!

Uit dezen chaos was geen hulp te verwachten, en we zochten daarom den weg naar ons huis.

Het lag rondom in 't water. Door den tuin stroomde het in dolle vaart, regelrecht van den dijk af, over den dijk heen, begrijp je? De tuin! Het was geen tuin meer, de struiken waren omvergesleurd, het priëel ineengestort, een groote boom

ontworteld. Hij was gevallen rakelings langs den hoek der serre.

Binnen was het nog droog en daar bleef het ook droog, dien onheilsnacht! Hikkend van zenuwachtigheid vertelde ik aan moeder wat er gebeurd was met vader en mij, bij de sluis, maar ik vertelde niet, dat vader zelf op weg was om Anneke te redden! Den oude liet ik aan moeder over, en zelf plaste ik weer terug naar het havenkantoor, met den stormwind bulderend langs mijn ooren.

Daar vond ik de mannen stil en verlegen bijeen. Vader en de vier, die mee geweest waren, stonden net gereed naar huis te gaan om zich te verkleeden.

Tot hun hals waren ze in het water geweest. Het was onmogelijk het huis van den ouden loods te bereiken. Aan een boot viel niet te denken met dezen woesten golfslag, nu alles gelijk was, land en kanaal en dijk.

Vader en de vier mannen vertrokken, — ik bleef achter bij het raam van het havenkantoor.

De anderen verlieten bij groepjes het kantoor, om te zien waar hulp en redding noodig was.

Op den zolder van Annekes huis brandde licht. Daar zaten ze dus met hun drieën in doodsgevaar. En het was niet goed tusschen Anneke en mij! En dat alles was mijn, mijn eigen schuld! Op het hoofd tegenover Annekes huis had ik gestaan, en

bloedrood was de zon in de zware stormwolken ondergegaan — was ondergegaan over mijn toorn, en mijn toornig hart was den stormnacht ingegaan. — Was ik maar het oude houten huis binnengegaan en had ik maar gezegd: „Ik had ongelijk, Anneke! Ik was jaloersch; laten we weer goede vriendinnen zijn!" Als ik dat maar gezegd had, dan was 't zoo erg niet geweest als nu! Nu leek 't me zelfs of ik schuld had, dat Anneke daar zat in doodsgevaar!

De vloedgolven keerden niet weer, Goddank! Bij die twee bleef het! Wel bulderde de storm nog steeds, wel vlogen de golven als dol het kanaal in, maar toch, langzaam en zeker daalde het water. Het gevaar voor het leven van de afgesloten drie vermeerderde tenminste niet!

Urenlang bleef ik voor het raam staan. En al dien tijd staarde ik naar het brandende lichtje. Ik bleef alleen met de havenwacht. Vader was den heelen nacht met zijn mannen daar, waar hulp noodig was.

Tegen halfvier, toen de eb op zijn laagst was — die eb was dien nacht toch nog hooger dan anders bij gewoon hoog water — kwamen de mannen weer bijeen in 't havenkantoor. Met mijn vader begaven ze zich voor de tweede maal op weg. Een uur later werd Anneke op de schouders van een sluisknecht het havenkantoor binnengedragen.

Vader droeg de oude vrouw, twee andere knechts den strammen loods.

„Margreet, ben jij hier? Midden in den nacht?" riep Anneke.

„Ik heb al dien tijd hier gestaan en naar jullie lichtje gekeken," zei ik bevend.

„O, Margreet!"

Toen vielen we elkaar in de armen en Anneke schreide zachtjes en ik luid en woest — van opluchting en blijdschap en berouw.

„Nu is 't weer alles goed, hé Margreet?" fluisterde Anneke.

„O, Anneke!" snikte ik.

Ze gingen alle drie mee naar ons huis. De arme, uitgeputte oudjes werden door moeder in haar eigen bed gestopt en vertroeteld met heete kruiken en stapels dekens. Het was zoo koud geweest op dien vreeselijken zolder! En Anneke kwam bij mij in bed.

Dat is nu de geschiedenis van mijn toorn, waarover de zon onderging, Elsekind! Nu weet je meteen wel, wat die uitdrukking beteekent, hé?"

„Ja Grootje!" zei Elsje ernstig.

En Grootje zei de aloude waarschuwing nog weer eens: „Laat nooit de zon over uw toorn ondergaan!"

DE NIEUWE VADER.

Toen kleine Eetje pas drie maanden oud was, stierf zijn vader.

Daar zat nu zijn arme moedertje heel ver weg, in Indië, en ze verlangde zoo met haar kindje maar dadelijk in Holland te zijn, waar grootmoeder en de tantes woonden en waar misschien troost was te vinden voor haar groot verdriet!

Ze werd ziek van verdriet, het arme moedertje, en ze kon zich maandenlang niet met Eetje bemoeien. De baboe zorgde heelemaal voor hem, ook op de boot, want zoo gauw ze kon, ging het arme, zieke moedertje naar Holland terug.

Je hebt misschien al wel eens gemerkt, dat kleine kindertjes al even goed willetjes hebben als grootere. Als je bij zoo'n klein kindje niet oppast, dan zit je al heel gauw onder de plak en dan moet je je schikken in al zijn kuurtjes en grilletjes.

Zoo ging het met Eetje. Baboe had niet veel verstand van kinderen opvoeden. Ook hield ze veel te veel van het mooie, kleine, blonde Eetje, om

een beetje streng voor hem te zijn. En ach, ze had zoo'n medelijden met het arme ventje, dat zijn vader missen moest en wiens moedertje zoo ziek was!

Als Eetje huilde, omdat hij niet in zijn wiegje wou blijven, maar gedragen wou worden, dan nàm ze hem uit zijn wiegje, onverschillig of ze er tijd voor had of niet. Uren lang wandelde ze dan het dek van de groote mailboot met hem op en neer, totdat hij van vermoeidheid insliep. Dan zong ze er ook allerlei aardige liedjes in haar eigen taal bij. Toen hij daaraan eenmaal gewend was en zij wel eens niet zong, zette hij alweer een vreeselijke keel op. En zoo dwong hij haar tot zingen.

Als hij zijn fleschje niet hebben wilde, ging hij schreeuwen en ze nam 't weg, en als hij een fleschje meer wilde hebben dan goed voor zijn buikje was, ging hij ook schreeuwen, en ze gaf 't hem ook.

Toen de arme mevrouw Van Garderen eindelijk in Holland was en met haar kind en haar baboe haar intrek nam in het huis, waar haar moeder en al de tantes woonden, toen werd Eetje nog erger bedorven.

Hij was een heel mooi ventje om te zien. Zoo blank als melk en een recht Goudhaartje. Hoe mevrouw Van Garderen toch zoo'n mooi lelieblank kindje kon meebrengen uit de wildernissen van Sumatra, dat begrepen de tantes niet. Ook had

Eetje heel mooie, groote, helderblauwe oogen. Het was een genot om die rustig en vriendelijk te zien kijken en om zich dat genot te verschaffen, werden de tantes zooiets als zijn slavinnen. Eetje wou het beeldje boven op de kast hebben — tante Annie met haar stijve beenen klom op een stoel en gaf 't hem; Eetje wou telkens een zilveren lepel hebben en smeet dien telkens opnieuw weg — tante Nellie, die veel pijn in haar rug had, bukte zonder ophouden en gaf iederen keer den lepel in het kleine vuistje; Eetje wou Oma's ketting hebben — en Oma deed den ketting af en gaf dien. Dan trok Eetje hem stuk en Oma lachte om den kleinen guit.

Als zijn moeder soms probeerde, hem niet dadelijk zijn zin te geven, begon hij te schreeuwen en zijn tantes stijfden hem in zijn verzet tegen zijn moeder door vreeselijk medelijdend te kijken, alsof Eetje van een beetje schreeuwen dood zou gaan. En dan was moeders tegenstand gauw uitgeput: ze was ook nog veel te moe en te zwak om krachtdadig tegen den bengel te keer te gaan, en als hij ging schreeuwen, sneed 't haar in 't pijnlijke, zwakke hoofd.

Toen Eetje een jaar was en al los stond, ging baboe weg. Mevrouw Van Garderen kon haar nu minder dan ooit missen, maar baboe stierf van verlangen naar haar vaderland en had geen moed

den winter af te wachten, den tijd, die zooveel kou en ellende voor haar zou meebrengen, zooals ze van andere baboes gehoord had.

Mevrouw Van Garderen kon niet voorgoed in het huis van haar moeder blijven, daar dit te klein was. Daarom ging ze in een mooi benedenhuisje wonen. Hierin werd Eetje de tiran, de despoot. Hoe grooter hij werd, hoe minder zijn moeder kon nalaten in alles zijn zin te doen.

In 't begin trachtte ze zich nog wel eens te verzetten, doch dan zette hij zoo'n keel op, dat ze zich schaamde voor de bovenburen en gauw den kleinen bengel zijn zin gaf. Later behoefde hij niet meer driftig te worden; zijn moeder schikte zich al naar hem, nog voordat de driftbui kon uitbreken.

Toch bleef iedereen dol op hem, ook zijn arme, zwakke moeder. Het was ook zoo'n heerlijk mooi ventje! Zoo'n vorstelijke kalmte had hij over zich, wanneer hij ieder een handje kwam brengen en met zijn lieve stem ieder goedendag zei.

Waren er soms oude dames, die hem met vreeselijk medelijdende stemmen toespraken, omdat je daar „het arme, vaderlooze, Indische kindje" had, dan was 't kostelijk om te zien, hoe Eetje haar even van 't hoofd tot de voeten bekeek met een verwonderden, koelen blik van zijn groote prachtoogen en haar midden in de jeremiades liet zitten.

Kwam hij dan thuis en had hij een vroolijke bui,

dan kleedde hij zich op „Fransche" manier uit, dat beteekende: met kunstjes na elk stuk goed, dat hij uittrok; hij ging op zijn hoofd staan, trok een kluchtig gezicht, en slingerde het goed ver in 't rond.

„Eetje," zei zijn moeder dan, „zou je 't nu zelf niet oprapen?"

„Welneen, daar heb ik jou voor," gaf hij onverschillig ten antwoord.

Zijn moeder klaagde vaak luid haar nood, waar hij bij was, en dan verstond hij nogal eens de woorden: „Och, als je weduwe bent, wat moet je dan eigenlijk met zoo'n rakker beginnen! Die dient een vader te hebben om hem de baas te zijn!"

De jaren verliepen. Eetje werd steeds mooier en krachtiger. Als hij naast zijn moeder op straat ging, zonder haar ooit op kleinkindjes-manier een hand te geven, keken de menschen om naar zijn fijnbesneden, blanke snoetje, zij bewonderden zijn ranke en toch krachtige gestalte. Kwam zijn moeder een kennis tegen, dan keek ze eerst naar Eetje, hoe de bui stond, en ze sprak haar kennis pas aan, als Eetje goedkeurend geknikt had of overluid met zijn zilveren stem gezegd had: „Die dame vind ik lief, Moes." Soms stoorde hij 't gesprek door nogeens blijde, oprecht, te zeggen: „Ik vind

je lief," en dan keek hij als een vorst, die een gunstbewijs had uitgedeeld.

De dag, dat Eetje naar de groote school zou gaan, naderde. Toen gebeurde er eens iets heel wonderlijks. Op zekeren morgen, toen moes Eetje gewasschen en gekleed had en ze samen aan de ontbijttafel zaten, Eetje in een allerliefst humeur, zei zijn moeder glimlachende: „Eetje, nu moet ik je toch zoo iets heerlijks vertellen."

„O, wat is het?" vroeg Eetje dolnieuwsgierig. „Moes, wat zie je er lief uit! Ik vind je lief, hoor!"

„Zoo, kom dan eens op mijn schoot zitten."

Eetje klom op haar schoot; er was geen liever, aanhankelijker kind dan Eetje, als er maar niets in den weg kwam.

„Eetje, je kent wel meneer Verwolt, dien je zoo vaak bij Oma ziet?"

„Ja. Dat is een leuke man."

„Juist. Nu, Eetje, die beste meneer Verwolt houdt ook heel veel van mijn lief, aardig ventje en die wil nu je vader worden."

„Hoe kan dat?" vroeg Eetje en hij keek naar den schoorsteen, waar 't portret stond van den man, dien moeder zijn vader noemde en die dood was.

Toen wees Eetje naar 't portret: „Hoe kan hij nou zóó worden?"

„Neen, liefje," legde zijn moeder uit, „zóó kan

hij niet worden. Déze vader heeft een langen baard, hé? en meneer Verwolt alleen maar een snor. Deze vader zou zeker heel veel van Eetje gehouden hebben en erg goed voor hem hebben gezorgd, maar hij is dood — en nu wil meneer Verwolt voor je zorgen en heel veel van je houden."

„Moet ik dan weg?" vroeg Eetje met groote oogen, en moeder las al in zijn blik: „Dat doe ik toch niet."

„Neen, liefje, luister nu eens. Meneer Verwolt gaat met moeder trouwen en daarom wordt hij dan je vader."

„O!" riep Eetje verheugd, „trouwen? In een mooie, witte japon met een sleep? En vind je dat prettig, moes?"

„Ja lieverd, dat vind ik prettig."

Moes lachte zoo blij, dat Eetje opeens aan haar uitroepen van verdriet dacht en nieuwsgierig vroeg:

„Ben je dan geen weduwe meer?"

„Neen — dan ben ik geen weduwe meer."

„En Keetje?" vroeg hij naderhand. „Trouwt die óók mee met ons?"

„Ja — dat is al afgesproken. Keetje gaat met ons mee wonen in het mooie, groote huis van meneer Verwolt."

Juist klopte Keetje aan. Ze bracht een brief binnen. Eetje ontving haar met een schreeuw van

blijdschap en jubelde: „Keetje, noù zijn we geen weduwe meer!"

Dien middag kwam meneer Verwolt hen halen om in zijn huis thee te drinken.

Moes stuurde Eetje om hem open te doen en zelf luisterde ze aan de kamerdeur. Net had Eetje de deur zoo ver open, dat hij tegenover meneer Verwolt stond, of hij sprak met een kalme, heldere stem: „Ik vind het erg prettig, dat je met moeder gaat trouwen en dat ze nou geen weduwe meer is."

„Jongen! Prachtstuk!" riep meneer Verwolt; hij tilde Eetje hoog op en kuste hem hartstochtelijk, zoodat Eetje een raar gezicht trok. Hij was nog nooit door iemand met een snor gezoend en vond dat erg kriebelen.

„Nu moet je vader tegen me zeggen!" zei meneer Verwolt.

„Ja, ja," beloofde Eetje. Toen opeens dolblij: „Moes, nou heb ik óók een vader! Alle jongens uit de straat hebben er een en ik alleen niet!"

Toen werd Eetje aangekleed en met z'n drietjes wandelden ze naar het groote, mooie huis van meneer Verwolt.

Deze was er wel van op de hoogte, dat zijn zoon een lastig zeilscheepje was, en nu wou hij hem al waarschuwen voor mogelijke ongehoorzaamheid.

„Ga jij eens mee?" zei hij, toen ze in de serre zaten. „Moes zal dan intusschen thee inschenken."

Hand in hand gingen ze de kamer uit. Meneer Verwolt liet Eetje alle mogelijke kasten en donkere hokken zien, waar hij in gestopt zou worden, als hij stout was.

Kalm keek Eetje overal in. Toen hij alles gezien had zonder een enkele aanmerking, zei hij:

„Stoppen vaders hun jongens altijd in donkere kasten en hokken?"

„Als ze stout zijn, ja!" beweerde meneer Verwolt.

„Dat is niets lief!" zei Eetje minachtend. Toen stapte hij weer mee naar de serre.

Hij had nu een vader. Dat vond hij zoo prettig, dat hij er heel wat onaangenaams voor verdroeg. Want 't was vreeselijk onaangenaam, dat hij nu zelf zijn kleeren moest oprapen, als hij zich op zijn Fransch uitgekleed had, dat hij nu op straat maar met iedereen moest gaan staan praten en dat zijn moeder lang zooveel niet meer voor hem deed. En al spoedig waren vader en moeder getrouwd en was zijn vader er altijd — met opstaan en naar bed gaan, en zelfs midden in den nacht, als hij wakker werd en om bananen riep. Die kreeg hij heelemaal niet meer 's nachts; hij mocht ze niet eens meer mee naar bed nemen.

Nu kwam ook de tijd, dat hij naar de groote

school zou gaan. Eerst vond hij dat prettig, omdat hij dacht, dat hij dan tenminste overdag kon doen wat hij wou; maar al spoedig merkte Eetje, dat zijn juffrouw al zijn ondeugende streekjes in een boekje zette, dat hij moest meenemen en aan zijn vader laten zien. En o wee, als hij dan stout was geweest!

Zijn vader had gezegd, dat zoo'n flinke, groote jongen best alleen naar school en naar huis kon gaan. Doch daar Eetje een heel drukken weg moest loopen en een paar gevaarlijke straten moest oversteken, ging zijn vader nog nu en dan ongemerkt achter hem.

Eens op een Zaterdagmiddag deed vader dat weer. Daar kwam Eetje de school uit, gewapend met zijn weekboekje. Vader volgde hem ongemerkt. Opeens stapte Eetje kordaat de straat over naar een straatwerker, die den stoeprand herstelde. Hij opende zijn boekje, wees den straatwerker iets aan en vroeg: „Wat staat daar?"

„Goed gewerkt, maar zeer lastig," las de man.

„O, dank u." Eetje weer verder.

Toen vader en zoon beiden thuis waren, overhandigde Eetje het boekje en bleef gelaten afwachten, wat zijn vader zeggen zou.

„Zoo, zoo," begon vader, „ben je weer zoo lastig geweest. Weet je, waar dat op uit draait? Dat de juffrouw geen raad meer weet met je en je

naar den directeur stuurt. Nu, die heeft natuurlijk wel wat anders te doen dan kleine, lastige bengels te regeeren. Dan laat hij een agent komen en die brengt je naar de tuchtschool."

Volgende week zelfde spelletje: vader stond op post, Eetje kwam uit school en liet zijn boekje aan een brievenbesteller lezen.

„Eetje is zóó ondeugend en lastig, dat men weldra de strengste maatregelen jegens hem zal dienen te nemen," las de man.

Een klein beetje verslagen wandelde Eetje naar huis. Aandachtig liep hij op de stoepranden en keek naar zijn nette, kleine voeten.

Toen vader en zoon elkaar thuis ontmoetten, groette Eetje flauwtjes. Vader zette zich aan tafel en wachtte af.

Eetje zette zich ook aan tafel, maar van een boekje geven kwam niets. Moes keek angstig — ze zag wel, dat er iets haperde — maar wat, wist ze niet.

Toen de maaltijd in stilte was genuttigd, zei vader: „Eetje!"

„Wat?" vroeg Eetje.

„Geef me je boekje."

Een angstige stilte. Toen vergaderde Eetje al zijn moed en zei: „Neen!" kortaf, vastbesloten.

Vader merkte, dat hier geen tegenspreken zou helpen. Hij pakte Eetje bij de kraag en zwijgend

sloot hij hem in de pikdonkere kast op de gang.

Toen de sleutel in zijn zak zat, zei hij door de gesloten deur tot zijn lieven zoon: „Ziezoo, als je nu het boekje geven wilt, klop je maar aan de deur." En in machtelooze woede bleef Eetje achter.

Neen maar! die akelige, vreemde kerel, die durfde hem maar zóó beetpakken, waar zijn moeder bij was, en zoo maar in de kast stoppen, omdat hij dat boekje niet gaf. 't Zou nogal dom zijn, om dat boekje te geven, waar zooveel leelijks van hem in stond! O, als die nare man maar nooit gekomen was! Wat leefden moes en hij niet plezierig, maar die nare man was gekomen en alles was anders geworden!

Eetje's vorstelijke bedaardheid verliet hem. Hij begon te trappelen van ongeduld en te schreeuwen van woede. En toen hij zich moe getrapt en geschreeuwd had, luisterde hij eens: kwam die nare man hem nu nóg niet halen, nu hij zóó woedend was?

In huis bleef het stil. Alleen Keetje hoorde hij met de borden rammelen in de keuken. „Keetje! Keetje!" riep hij. Dat was toch nog een vriendin uit vroegere, gelukkige dagen, die zou hem toch niet in den steek laten.

Maar Keetje bleef doorwerken, heel tevreden, dat die kleine bengel eindelijk eens zijn meester had gevonden.

Toen werd Eetje verdrietig — voor 't eerst van zijn leven. Hij begon te huilen, alsof zijn hart zou breken.

Lieten ze hem dan allemaal aan zijn lot over, hier, in die donkere kast? Zijn moeder zat nu lekker in de mooie serre en dronk thee met dien vreemden man — 't was de heerlijke, vrije Zaterdagmiddag — en hij zat hier in de donkere kast!

Afwisselend huilde hij van verdriet of schreeuwde en trapte hij van woede. Doch aan de deur kloppen, ten teeken, dat hij het boekje zou geven, deed hij niet.

Stil bleef het in huis. De mooie Zaterdagmiddag verliep.

Na een paar uur werd hij zóó moede, dat hij met 't hoofd op de knieën in slaap viel.

De mooie Zaterdagmiddag verliep even akelig in de huiskamer, waar vader en moeder zaten, als in de donkere kast. Want elke kreet, elke snik en elk boos woord werd door vader en moeder gehoord. Toen 't heel stil geworden was, ging meneer Verwolt eens luisteren.

Zacht en regelmatig klonk de ademhaling van den gevangene en meneer Verwolt merkte, dat Eetje sliep.

„Ach, laten we er hem nu uit halen!" zei zijn moeder met tranen in de oogen.

„Neen, lieve vrouw!" zei meneer Verwolt beslist.

„Dan is al deze akeligheid voor niets geweest. Laat 'm nu maar stil dáár slapen: als hij wakker wordt, is hij misschien een heel andere jongen."

Tegen vijf uur werd Eetje wakker. Hij zat nog steeds in de donkere kast. Ach, hij was zoo moe en stijf en hongerig. Neen, daar hielp geen moedertjelief aan, als die man wat wou!

Verdeemoedigd stak hij zijn handje uit en klopte. Daar klonken schreden en voor zijn gevangenis stond iemand stil.

„Wie is daar?" vroeg Eetje smeekend. En een hartelijke stem antwoordde innig: „Je vader."

Toen smolt er iets in Eetje's klein hartje — voorgoed.

Neen, dat was niet een akelige, vreemde man, dien hij vader moest noemen, zooals hij een ander koetsier of conducteur noemde, — dat was een man, die heusch zijn vader wou zijn, zijn eigen vader. De deur ging open en Eetje wierp zich in vaders uitgebreide armen, aan vaders borst.

Eetje had zijn heer en meester gevonden en meteen nog wat beters: zijn vader.

Maandag kwam de directeur van de school toevallig eens in de eerste klasse en vroeg aan de kinderen nog eens hun namen, terwijl hij in de absentie-lijst keek, of de namen daar wel juist waren.

Toen Eetje moest zeggen, hoe hij heette, zei hij trotsch en beslist: „Eduard van Garderen Verwolt."

„Hier op de lijst staat alleen van Garderen," merkte de directeur op tegen de juffrouw, die Eetje vragend aankeek.

Eetje gaf zelf met glasheldere stem uitleg van zijn mooien langen naam:

„Van Garderen heet ik naar den vader, die al lang dood is, en Verwolt naar mijn nieuwen vader, mijn eigen vader."

HET DOOPKLEED.

Dit wordt een historie zonder slot. Want het slot is àl te droevig.

Mies en Wim woonden in een klein provinciestadje, zoo'n stadje, waar je elkaar allemaal kent en steeds afweet van een anders lief en leed.

Hun vader had een zeer ouderwetsche manufactuurwinkel. Laag en donker was de groote winkelruimte, die opgepropt was met stukken heel grof goed, bonte boezeroenen, wollen doeken, paarse jakken en allerlei dingen, die de boeren en boerinnen uit den omtrek noodig hadden en Maandags en Dinsdag bij hoopen zijn winkel uitdroegen.

Zulke boerenklanten zijn veel hartelijker en aardiger dan stadsklanten. Als ze veel en vaak bij iemand koopen, gaan ze den winkelier zoo'n beetje als familie beschouwen. Ze noodigen hem bij zich op de boerderij en vragen zijn kinderen te logeeren, wat heel plezierig en gezond was voor Mies en Wim.

Aan den anderen kant is ook de winkelier heel

wat familiaarder met hen dan met zijn stadsklanten. Hij zorgt, dat de koffie klaar is tegen dat de grootste marktdrukte over is en de boeren en boerinnen om hun boodschappen gaan denken. Bij die koffie laat hij moeder de vrouw groote schijven ontbijtkoek snijden en dan kan de koffievisite beginnen. Iedere boer of boerin wordt uitgenoodigd „een kommetje koffie bij moeder de vrouw" te halen en zelden wordt zoo'n uitnoodiging afgeslagen.

Later op den dag krijgen de vrouwen thee en de mannen bittertjes en sigaren, en 't kan bij moeder de vrouw aardig vol zijn en ze behoeft er niet op te rekenen, dat ze Maandags en Dinsdags hard opschiet met haar eigen werk.

Ja, de moeder van Mies en Wim had eigen werk, en dat was beroemd in de heele stad. Ze was kantstopster: dat beteekent niet, dat ze kant kon verstellen of stoppen, ofschoon ze daar ook een bolleboos in was, maar ze maakte een bepaald soort van kant, doorstopkant, en ze zat aan het groote raam van haar huiskamer ijverig te werken op stukken tule, lange stukken, breede stukken, vierkante of ronde stukken, al naar men haar besteld had. Daar verdiende ze een aardig duitje mee.

Haar meesterstuk was het doopkleed, waaronder Mies en Wim tien en twaalf jaar geleden ten doop waren gedragen. Dat doopkleed kende ieder in het stadje. Een prachtstuk was het: heel, heel

groot, zoodat 't royaal op beide schouders van de baker kon vastgehecht worden en dan tot op den grond afhing en breed zich nog uitstrekte daarbij.

Een breede rand was er om gewerkt van rozen en rozebladeren. Over de geheele oppervlakte was het bestrooid met rozeknoppen en klavertjes van vier. In 't midden was een groot medaillon geborduurd, alweer van rozenslingers, en daarin stond in sierlijke witte letters: Baby. O, hoe prachtig kwamen al die witte figuren uit op de fijne tule, vooral als er dan een gekleurd onderkleed bij werd gedragen — voor de meisjes rose, en voor de jongens lichtblauw. Het doopkleed van juffrouw De Winter was bepaald een lust der oogen!

Vaak kreeg juffrouw De Winter bestellingen van doopkleeden voor de rijke families in het stadje of op de landgoederen rondom. Want alleen rijke menschen konden het bedrag betalen, dat juffrouw De Winter hebben moest, omdat ze er zoo verschrikkelijk lang aan werkte.

Maar de gewone menschen konden zich die weelde niet veroorloven en moesten hun kinderen ten doop laten dragen onder fijne batisten kleeden zonder borduursel.

Wie echter juffrouw De Winter persoonlijk kende, liep even voor die plechtigheid bij haar aan en vroeg: „Toe, mag ik het doopkleed? Ik

zal het dadelijk Maandag terug laten brengen en zorgen, dat er niets aan komt."

En zoo was het doopkleed heel vaak uit logeeren en wat Mies en Wim heel leuk vonden, bijna altijd bracht het wat mee, als het Maandag terugkwam: wat bloemen, of wat chocola, of een klein cadeautje voor Mies en voor Wim, óf een mooi speldje of tierelantijntje voor moeder.

Eens had moeder 't beroemde doopkleed uitgeleend aan een intieme vriendin van haar. Deze had in den afgeloopen zomer een heel kostbaar toestel gekocht om vruchten in te maken en die inmakerij was ook al door 't stadje beroemd. Want jonge! jonge! zoo lekker als dat nu toch was! En zoo prachtig als 't er uitzag! Alles zat in glazen flaconnen met een juweel van een sluiting en 't leek wel, of het fruit zoo van de boomen erin was gedaan, zoo frisch en heerlijk zag 't er uit.

Het doopkleed ging Zaterdag in zee en Mies en Wim overlegden al samen, vol blijde hope, dat juffrouw Boenders er misschien wel van die heerlijke flesschen bij zou doen. O, dat zou ze zeker wel!

Maandag, toen ze net uit school thuis kwamen, — daar werd het doopkleed terugbezorgd. De meid van juffrouw Boenders gaf een sluitmandje over en vroeg, of ze 't sluitmandje terug mocht hebben.

Moeder ontsloot het ijlings, want ze had haast.

Zoo dadelijk zou er een klant komen afrekenen, die met zeer bijzondere onderscheiding behandeld moest worden. Ze nam er de flesschen uit, onder het gejuich der kinderen, en zette ze voorloopig op den schoorsteen.

Twee flesschen, ieder met een bos asperges, zooals die in het voorjaar blank ligt tusschen het frissche groene gras. Maar wat de kinderen 't meeste plezier deed, dat waren de twee andere flesschen, een vol abrikozen — en die kregen ze niet eens versch, en een vol perziken, en die kregen ze nog minder, want dat was alles veel te duur voor een eenvoudig huishouden, vond moeder.

Mies bracht het mandje terug en haastte zich toen weer naar de huiskamer om zich te verlustigen aan den aanblik van het smakelijk geschenk.

„Moe, wanneer krijgen we er wat van?" smeekten ze beiden.

„Vanavond, als je naar bed gaat."

„Dol! Zeg, Wim, wat kies jij?"

„Ik — een perzik."

„Ik ook — een perzik. Dat is nog 't lekkerste van alles, hé, Moe?"

„Ja, en ze zijn prachtig," sprak Moe bewonderend. „Zoo gaaf en heel — met andere inmakerij gaat alles direct tot moes. Als 't niet zoo verschrikkelijk veel kostte, nam ik zoo'n toestel. Maar juffrouw Boenders heeft een erfenisje gehad. Kinde-

ren, ga nu rustig bij 't raam zitten lezen, de boterham moet wachten, totdat boer Leeflang is geweest — gelukkig, daar hoor ik hem al aankomen."

In den winkel dreunde de stap van boer Leeflang. Daar trad hij binnen, reusachtig groot en lomp, bukkend in de deuropening, omdat hij anders zijn „hooge zije" zou stooten. Luidruchtig wenschte hij de familie „een goeden middag" en liet zich vallen op een stoel, die kraakte onder zijn gewicht.

De rijke boer Leeflang was niet alleen zelf een goede klant, die ladingen kleeren bestelde voor zijn vijf dochters, zijn vier zoons, zich zelven en zijn vrouw, maar hij maakte ook, dat meneer De Winter alles, wat er op manufactuurgebied noodig was, leveren mocht aan het Armbestuur van boer Leeflangs dorp. Tegen Kerstmis bracht meneer De Winter er gewoonweg een karrevracht heen, wollen dekens en baai ondergoed en wollen kapers en wollen omslagdoeken. Het was dus van groot belang, boer Leeflang te vriend te houden. Dat was nu niet zoo heel moeilijk, daar boer Leeflang steeds genoegen nam met het gezondene en heel tevreden was, als hij maar veel te eten en te drinken kreeg.

De bezoeken van boer Leeflang duurden soms een vol uur, en al dien tijd at en dronk hij en smookte daartusschen door.

Moeder had de koffie en de koek al klaarstaan. Vlug schonk ze in, maar terwijl dwaalden boer Leeflang's blikken naar den schoorsteen.

„Deksels, juf! Daar heb je nou toch wat dillekaats staan!"

Wim en Mies schrikten op van hun boek. En van de begeerigheid in boer Leeflangs oogen schrikten ze nog meer. — Moeder probeerde den aanval af te weren.

„Ja, boer, dat is wat heerlijks. Astublieft boer, neem maar twee schijven tegelijk."

De boer nam, maar zijn oogen gingen weer naar den schoorsteen.

„Drommels, juf! Zoo ben je toch niet, of je zal me toch eens van dat gerij laten proeven?"

Ach—ach—ach!

Mies en Wim keken naar de bedreigde schatten. Juffrouw De Winter stak haar hand uit naar de abrikozen. —

„Nee, juf, meer spisjâol de parziken — abrikozen heb ik zelf genogt gehad, maar de parziken — ik mag sterven op je stoel, als ik er een geproefd heb van 't zeumer. En 't is toch mirakel, zoo dol als ik er op ben."

Moeder nam de perziken. — Wee! wee! wee!

Ze gaf er boer Leeflang drie op een schoteltje. Wim en Mies kregen er ieder één.

O, ze waren prachtig! Met kleine hapjes genoten

Wim en Mies. Maar boer Leeflang kauwde ze, of het rauwe penen waren, greep onbeschaamd weer naar de flesch, bediende zich royaal onder het verzekeren, dat het mirakel lekker spul was.

En toen kwam vader binnen en Leeflang begon met zijn geld te rinkelen en moeder nam de kinderen mee naar de keuken, waar ze met bevende harten hun boterham opaten.

En toen de boterham op was en het schooltijd was, gingen ze door de huiskamer naar den winkel. Vader praatte en rookte met Leeflang, deze was alweer aan de koffie met koek, en de perzikenflesch stond leeg op den schoorsteen naast de andere.

Neen, dàt zou niet weer gebeuren! Dàt beloofden ze elkaar vast.

Twee jaar later liet juffrouw Boenders het doopkleed weer halen. Ze was nog steeds even beroemd om haar inmakerij en had er dien zomer verscheidene flacons bijgekocht.

Maandagochtend ging moeder voor een paar dagen logeeren op een naburig kasteel. Niet, om in plezier en ledigheid de mooie nazomerdagen door te brengen, maar om de echte kanten der barones te verstellen. Zoo kostbaar waren de kanten, dat de eigenares ze nooit of nimmer uit haar handen gaf.

Mies was tijdelijk als huishoudster aangesteld.

Moeder had wat extraatjes klaar gemaakt, om hen over haar afwezigheid te troosten en moeder had gezegd: „als juffrouw Boenders het kleed terug laat brengen met, nou, je weet wel, met wat lekkers — dan mogen jullie er wat van." Om twaalf uur zaten ze samen in de keuken de boterham te eten. Vader, die steeds in den winkel ontbeet, kwam binnen en zei: „Mies, wil jij flink wat koffie malen, dan zal ik ze wel zetten. Vanmiddag komt Leeflang betalen."

Het winkelbelletje riep vader ijlings terug. Daar zaten de kinderen en keken elkaar verschrikt aan. O, kapers op de kust! Kapers op de kust! Zouden ze nu nog niet leeren, hoe perziken smaken?

Opeens nam Mies een kloek besluit. „Weet je wat, Wim, we gaan het doopkleed halen. En als er dan wat bij is, proeven we eerst en sluiten 't dan weg. Ik ben nu de huishoudster, en 't is heelemaal niet noodig, dat boer Leeflang profiteert van ons doopkleed."

Dat vond Wim een prachtig idee. Ze lieten de boterham in den steek, haastten zich weg en stonden weldra voor juffrouw Boenders.

„Complement, en of we 't doopkleed terug mogen hebben."

„Maar kinderen," sprak juffrouw Boenders een beetje beschaamd, als was hun bezoek een verwijt, dat ze niet vlug genoeg was geweest, „maar kinde-

ren, ik had 't immers wel terug laten brengen."

„Och, juffrouw, we waren toch in de buurt."

„Nu, wacht maar even."

Spoedig kwam ze terug, met, o vreugd! een sluitmandje. „Hier, geef dat aan je moeder en bedank haar wel. Het mandje krijg ik bij gelegenheid wel terug."

Daar liepen ze langs de gracht, buiten de boomenrijen. Even, even toch eens kijken! O! asperges, en tomaten, en frambozen, en perziken!

„Hé, toe, geef me er nou maar eentje!" verzocht Wim. „Ik heb er nou juist zoo'n trek in."

Mies zocht een heerlijk plekje, de onderste tree van 't bordes van een leegstaand huis. Plechtig nam ze de sluiting van de flesch. Toen gaf ze er Wim eentje, de vrucht optrekkend bij 't steeltje en ze gauw, gauw in Wims mond stoppend, voor 't afdruipen. En ze nam er zelf ook een.

O, zalig waren ze, zalig! Het kon niet anders, of ze moesten er nog een nemen; moeder zou 't wel goedvinden, 't was zoo lekker en ze waren zóó teleurgesteld, twee jaar terug. En ze aten er weer een. — En toen was 't, of ze niet meer wisten, wat mocht of niet mocht; toen namen ze er nóg een, en aten door, zonder te tellen hoeveel er in de flesch waren. — En toen Mies er weer een nam, uitte ze een kreet van schrik, want daar lag de

Even, even toch eens kijken!... Bladz. 202.

laatste. — En Wim pakte die opeens weg, want één konden ze er toch niet thuis brengen.

En toen zagen ze elkaar verwezen aan. Wàt hadden ze gedaan? Gesnoept, en zoo vreeselijk erg! Het was heerlijk geweest, maar nauwelijks was de laatste hap genoten, of het berouw begon.

Ingemaakte perziken, en dan zooveel, zijn een zwaar eten. Daarom vertel ik 't slot van de geschiedenis niet. Dat moeten jullie maar raden.

Alleen moet ik je nog vertellen, dat ze vaak zichzelf afvroegen, of boer Leeflang voor twee jaar ook zoo zwaar gestraft was voor zijn snoepzucht: met berouw, omdat hij niets voor een ander had overgelaten, en met — nog wat anders.

JONGENSLEED.

Wat was die Johannes toch een jongen als melk en bloed! Niemand zou hem twaalf jaar gegeven hebben — zestien, dat leek er meer op. Zijn forsche gestalte droeg hij zeer rechtop, als een kerel; zijn breede schouders schenen de blauw-wollen trui uiteen te zullen scheuren. Blozende wangen, dat hij had! Door die roode, frissche wangen leken zijn bruine oogen nog donkerder, zwart bijna. Hij kon er al zoo echt streng mee kijken, met zoo'n blik, die beduidde: „Blijf me van mijn lijf af!"

Het was wel eens noodig, dat hij zoo keek. En dan was kijken alleen al voldoende. Want Johannes trok zeer de aandacht van de jongens in de heele buurt, en er waren wel kleine bleekneusjes en schraalpootjes bij, die hem najoelden, als hij zoo groot en fiksch voorbijstapte. Bulletje Bloedworst, riepen ze dan. Maar nooit waren ze te vinden voor het eerlijke gevecht, dat na deze woorden had moeten volgen. Johannes had immers dreigend omgekeken en dat had hen gedreven in de slopjes

en steegjes, achter de regentonnen en kippenhokken.

Een rechte Simson was Johannes onder de jongens van de buurt. Hij vocht in 't groot — voor tien jongens was hij niet bang, en ook vijftien kon hij er wel aan, als 't dan moest. De blauwe plekken en builen, ja zelfs de bloedende wonden, die hij dan opliep, telde hij niet, en ook vond hij 't niets, dat hij heelemaal „gerinnuweerd" thuiskwam.

Niet, dat hij zoo'n vechtlustigen aard had. Neen, hij moèst wel vechten voor de eer van zijn buurt, die hij de eer van zijn vader en moeder vond. Dat zat zóo: in de groote stad, waar hij woonde, had een aantal rijke menschen erg medelijden gekregen met de arme menschen, die in allerlei ongelukkige holen en krotten moesten huizen, langs straatjes, waar overheen je elkaar een hand kon geven, of aan binnenplaatsjes, waar nooit een straal zon viel. Toch was de huur, die de arme menschen moesten betalen, veel hooger, dan je wel denken zou. Toen zeiden die rijke menschen: „Wij zullen een groot stuk grond koopen en daar huisjes op bouwen. En voor 't zelfde geld, dat jullie in die krotten en holen betaalt, kun je dan een lief huisje met een tuintje huren."

Er verrees een heele stadswijk van kleine, nette huisjes, telkens twee aan twee gebouwd en een

aardig tuintje. Overal werden seringen en kastanjes gezet, en toen eenmaal de huisjes bewoond waren en de tuintjes vol stonden met goudsbloemen en sterrekers, en ezelsoor en paarse floxen en geraniums, en overal aan de ramen de groengeschilderde bloemhekjes hingen vol lobelia's, fuchsia's en cinneraria's, toen werd 't er een waar paradijs. Zóó mooi, dat een kantoorklerkje, met veel trots en valsche schaamte, rond vertelde: „Hij woonde nu in een villaatje bij het station." Natuurlijk liep het storm om die huisjes te huren, dàt kun je wel denken. De heeren, die die huisjes gezet hadden, kozen nu de allernetste gezinnen uit om er te wonen. Die verdienden immers 't meeste weg te komen uit die sloppen en die zouden ook de huisjes 't netste bewonen.

Johannes zijn vader was een der eersten, die zoo'n huisje in huur kreeg. Hij was een arbeider aan den spoorweg, die hard werkte voor zijn gezin en op wiens gedrag nooit iets aan te merken was geweest.

Weldra was de heele wijk bewoond, en nog stonden honderden menschen uit de omliggende straten op de lijst der aanvragers. Die werden dan op de rij af geholpen, wanneer er door sterfgeval of vertrek weer eens een huisje openkwam.

Nu laat 't zich wel aanzien, dat al die omwonende menschen ontzettend jaloersch waren op de menschen in de nette huisjes. Ook de kinderen waren vreeselijk gebelgd op de gelukkigen, die een tuintje met een konijnen- en een kippenhok er op na hielden. Spoedig gingen die kinderen hun meer bevoorrechte kameraden verwijten: dat ze „van den arme" woonden, dat hun vader een kruiper en hun moeder een babbelaarster met een zoete tong was.

Weldra hadden zich twee legers geformeerd: de Rotten, aldus genaamd omdat ze hun schamele woning nog met de lieve diertjes moesten deelen, en de Brave Hendrikken, die 't volgens den vijand alleen aan hun braafheid te danken hadden, dat ze zoo lekker mochten wonen.

De Brave Hendrikken wonnen slag op slag, want Johannes was bij hen. En als die getergd was, omdat ze zijn vader een kruiper en zijn moeder een strooplikster hadden genoemd, dan sloeg hij er zóó blindelings op los, dat de Rotten in allerijl vluchtten.

De vechtpartijen hielden echter zóó lang aan en werden zóó heftig, leverden zóó veel builen op en stukgetrokken kleeren, dat vader Vonk, zoo heette Johannes zijn vader, 't plan kreeg om zijn zoon ver uit de buurt op school te doen. Hij geloofde, dat dit den heelen oorlog ten goede zou komen. Misschien dat de zaak gauw zou verloopen,

als zijn opgewonden standje van een jongen er maar niets meer mee te maken had.

Aldus geschiedde. Johannes kwam op een andere school, ver weg, ondanks zijn tegenspartelen, en als hij dan 's middags thuis kwam, zaten Rotten en Brave Hendrikken al bij moeder om den brijpot.

Op die nieuwe school had hij den heelen eersten dag half in de bank gezeten, omdat de bank zooveel kleiner was dan de zijne op de vorige school, en doodstil, vol verbazing had hij toegekeken. Want verbeeld je! Nee maar, verbeeld je dan toch! Daar zat hij bij een juffrouw! En groote jongens kwamen zoet hun bank uit met hun lei vol sommen, en de juffrouw keek ze na en gaf er een kras door als de som fout was — en de groote jongens gingen weer gedwee naar hun plaats en begonnen de foutieve som opnieuw, zonder een boos gezicht over die kras! En dat booze gezicht kreeg zijn vroegere meester wèl!

Zoo 's ochtends had Johannes nog 't plan „eens flink op te spelen bij die „juffrouw". Maar tusschen den middag — hij had zijn boterham bij zich, omdat 't eind naar huis te ver was, dwaalde hij door den schooltuin en at zijn boterham uit zijn papier — en daar kwam zijn buurman hem roepen en zei, dat hij best binnen zijn boterham mocht opeten, bij de juffrouw. En toen hij meeging, uit louter nieuwsgierigheid wat dat zou geven,

vond hij nog drie jongens, net zoo groot als hij, maar veel ouder, in 't lokaal. En die slepen houtskool voor de juffrouw, en sneden vellen teekenpapier tot kleine velletjes, maakten de borden schoon en corrigeerden schriften, terwijl één hardop voorlas, hoe 't zijn moest. De juffrouw stond voor de kachel, had aan een pook een keteltje vol melk hangen, liet 't op de kolen aan den kook komen en toen goot ze de heete melk in vijf groote koppen en zei:

„Allo, jongens, nu eerst eten."

Zij zelf ging op een stoel zitten, de jongens zetten zich op de voetenplank — en ieder kreeg een kop heete melk! Johannes zette zich ook op de voetenbank en de juffrouw zei tot hem: „Jij bent de eenige, die om den afstand overblijft. De rest hou ik zelf zoo nu en dan eens over, voor mijn gemak. Zoo'n juffrouw, daar moet je een beetje geduld mee hebben en haar wat uit de handen nemen, hè?"

Ze vroeg 't zoo spottend — had ze Johannes' verwonderde blikken gezien? Hij kleurde diep en at door zonder wat te zeggen.

De juffrouw praatte gezellig met de jongens en na de boterham werkten allen weer vlijtig door. Johannes kreeg ook een taak: hij moest de landkaart uit een ander lokaal halen en ophangen. Bij zijn wandeling door de lange gangen zag hij,

dat elke juffrouw en elke meneer zoo'n paar trawanten bij zich had, en overal werd onder pleizierig babbelen ijverig gewerkt aan al de kleine extra-karweitjes, die zoo'n school meebrengt.

Het gevolg daarvan was, dat de juffrouwen en de meesters nog eens even tijd hadden om uit te blazen voor de school weer begon. De jonge helpers werden ook vrij gelaten en de heele schoolgemeente wandelde wat op en neer in den schooltuin of ravotte op het plein vóór de school.

Vijf minuten vóór tweeën luidde de eerste bel. Vroolijk stroomden de kinderen naar binnen; vroolijk werden overal de juffrouwen en meesters begroet; vroolijk begon de middag, die in een wip weer om was. Johannes dacht niet meer aan opspelen.

Toen er een paar weken voorbij waren, had hij zich zóó aan zijn school en zijn juffrouw gehecht, dat hij geen raad had geweten, als hij weer naar zijn vorige school terug was gezonden. Vooral met zijn juffrouw werd hij de beste maatjes. Zoo in 't middaguur, als ze soms alleen waren, vertelde hij haar alles, wat hem op 't hart lag: dat hij timmerman wou worden en daarom eerst naar de ambachtsschool moest — dat hij zooveel van lezen hield, en welke boeken hij 't mooist vond. Van Mie, zijn zus, vertelde hij, dat zij een dienstje zocht, maar de menschen wilden haar niet genoeg

betalen — van Dirk, zijn broer, vertelde hij, dat die zoo mooi kon teekenen.

Spoedig was de juffrouw van 't heele huisgezin van baas Vonk op de hoogte. Ze had hen uit Johannes' gesprekken leeren kennen als eenvoudige, eerlijke, hardwerkende lieden, die vroolijk en in vrede met elkaar leefden. En ze was heel veel van Johannes gaan houden en stelde er zich heel wat van voor, hem later in 't oog te houden en voort te helpen met lectuur of lessen, of met een betrekking bij een grooten timmermansbaas, dien ze goed kende.

Toen braken er treurige tijden voor het huisgezin van baas Vonk aan.

De winter naderde. Baas Vonk werd zwaar ziek — longontsteking. Weken lag hij te bed, en nog weken, misschien wel maanden, zou 't duren, eer hij weer aan 't werk kon gaan.

Hij kreeg wel wat geld uit een ziekenfonds en ook de dokter en de apotheker kostten niets — maar hoe moest moeder Vonk haar huishouden doen, als ze nog niet het zesde van 't gewone weekloon in handen kreeg?

Mie had nu een dienstje gevonden en hoefde geen eten van haar moeder te hebben. Ook bracht ze elke week twee kwartjes thuis. Dirk was dadelijk van de teekenles afgegaan en gaf ook zijn weekgeld aan zijn moeder, maar dat was maar

drie gulden — en Johannes moest toch eten, en Stientje, en Willempje en Daatje. En de zieke vader moest zoo nu en dan wat extra's hebben.

Vreemd klinkt 't, maar waar is 't — Johannes, die zooveel aan zijn juffrouw verteld had, Johannes dorst niets te vertellen van de armoede, die langzaam maar zeker zijn intrede deed in het huisgezin van baas Vonk. Wel vertelde hij, dat hij een loopjongensplaatsje had aangenomen na schooltijd; wel vond de juffrouw hem stiller en net of hij bezorgd was, maar over vijf maanden moest hij van school en ze wist dat hij dat heel naar vond.

Toen de ongelukstijd begon, had Johannes twee paar laarzen: een daagsch en een Zondagsch paar. Met trots kon hij soms tegen zichzelven zeggen: „Ik heb nog nooit klompen gedragen." Hij had zich altijd rijk gevoeld. Arme jongens, die dragen klompen. Maar hij, de rijke Johannes Vonk, had nog nooit tevergeefs om een boterham gevraagd en nog nooit klompen gedragen.

Het daagsche paar laarzen begon al spoedig te verslijten door de urenlange omzwervingen, die hij als loopjongen moest maken. Geld voor den schoenlapper was er niet, en zoo droeg hij ze af, tot ze bij zijn voeten in stukken neervielen. Toen moesten zijn Zondagsche laarzen er aan, maar na weinig dagen begonnen ook die teekenen van slijtage te vertoonen.

„Johannes!" zei zijn moeder tegen hem, „weet je, wat een klompenbriefje is?"

Johannes kromp ineen. Hij wist 't niet, maar hij vermoedde 't.

„Nee!" fluisterde hij.

„Nou, als schoolkinderen niks meer aan hun voeten hebben, dan kunnen ze van den bovenmeester een geel briefje krijgen, en als ze daarmee naar de Geest[1]) gaan, kunnen ze een paar klompen krijgen."

„Ik heb mijn laarzen toch nog!" steunde Johannes.

„Die moet je bewaren voor de kerk. Je wou toch niet op klompen naar de kerk? Ja, jongen, 't is hard, en ik heb er lang genoeg over loopen tobben, eer ik je er over sprak. Maar je moèt, hoor je, Johannes, je moèt aan den bovenmeester een klompenbriefje vragen."

Den morgen daarop begon Johannes zijn langen weg naar school met een „gezicht van zeven dagen slecht weer."

Er lag een groentenblikje op straat en hij schopte er tegen. Maar het vermaak, dat anders het vreeselijke leven op de straat hem verschafte, werd hem nu geheel vergald door de gedachte: „Ik moet klompen dragen! Als ik klompen aanheb, kan ik zoo niet schoppen — dan vliegen mijn klompen uit!"

[1]) Een achterbuurt in Den Haag, met een bekend klompenmagazijn.

In een zijstraatje was een oploopje. Johannes wou eens ouderwetsch zijn beenen opnemen en er heen hollen, doch alweer werd hem de pret bedorven door 't bittere: „Ik moet klompen dragen! Als ik klompen aanheb, kan ik niet meer zoo hollen! En dan ben ik een arme jongen, een klompenboer!"

Toen hij de school naderde, kromp hij ineen door een tweede gedachte, nog pijnigender dan de eerste: „Ik moet klompen vràgen! O, o! ik moet bedelen!"

Hij voelde zich zoo ellendig, dat hij wel had willen omdraaien en wegloopen. Maar zijn juffrouw ging net de schooldeur in, en Johannes werd er toen hééngetrokken — daar, bij de juffrouw, was troost en opbeuring.

Stilletjes sloop hij de klas in. Stilletjes ging hij in zijn bank en keek tersluiks met verlangende blikken naar zijn juffrouw.

Ze merkte terstond, dat er wat aan haperde.

„Wat is er, Johannes?" vroeg ze deelnemend en kwam op hem toe.

Zou hij 't zeggen, zijn schande, zijn vernedering? O, misschien vroeg zij dan wel voor hem dat ongelukkige gele briefje, dat hij aldoor voor zijn oogen zag dansen, treiterend en beleedigend.

Maar toen ze bij hem was, miste hij den moed weer.

„Mijn vader is zoo ziek!" zei hij zacht.

„Is 't dan erger?" vroeg de juffrouw meelijdend, want wat hij daar gezegd had, wist ze al.

„Nee," zei hij kort, zich flauw vindend om zijn uitvlucht. Waarom zei hij nou niet alles? O, wat zou hem dat opluchten!

Maar tegelijkertijd voelde hij, dat hij 't niet kòn zeggen. Hij kòn niet zeggen, dat hij nu een arme jongen was, die klompen moest dragen, een klompensinjeur, en dat hij zelfs nog om die klompen moest bedelen.

De school begon, maar Johannes kon niet opletten. Almaar dacht hij aan wat zijn moeder gezegd had: hij moèst, en vandaag nog, een klompenbriefje vragen. Hoe vreeselijk toch! Hij dacht aan vier uur, dan zou hij 't dus gevraagd hebben — dan ging Johannes Vonk de schoolpoort uit als een bedelaar, en nooit meer zou hij zoo fier kunnen zeggen: „Ik heb nog nooit klompen gedragen!"

Het was net, of hij tegen een loodrechten muur op moest klauteren, zóó maar, zonder ladder. Zoo onmogelijk leek hem 't vragen aan den bovenmeester.

Toen hij den bovenmeester de klas in zag komen, verbleekte hij, alsof hij iets heel vreeselijks op zijn geweten had. En anders was hij zoo blij als hij dien vriendelijken, goeden man zag!

De bovenmeester deed voor 't eerst dien winter aan de klasse de vraag: „Zijn er ook kinderen, die zich op willen geven voor de gaarkeuken?"

Daar gingen beschroomd enkele vingers omhoog. Johannes wendde het hoofd af en zijn wangen werden purperrood. Vroeger — als eenige malen per winter die vraag gedaan werd op zijn vorige school, dan had hij altijd zoo fier en onbeschroomd rond kunnen kijken: hij, Johannes Vonk, behoorde tot de „rijken" — hij hoefde niet naar de gaarkeuken.

En nu kneep een vreeselijke angst hem zijn keel dicht: wie weet, of hij ook niet eens zijn vingers zou moeten opsteken als deze vraag gedaan werd.

De bovenmeester deed een tweede vraag, ook voor het eerst in dien winter: „Zijn er hier ook kinderen, die een klompenbriefje noodig hebben?"

Een paar vingers gingen weer de hoogte in, zoowat dezelfde. De vingers van de „armen", van de „schoffies", zooals ze dat op Johannes zijn vorige school zoo wreed konden zeggen. Hier werden nooit wreedheden gezegd.

Zou de arme Johannes —

Neen, hij kòn niet, hij dòrst niet, al waren er gouden klompen te verdienen geweest. En hij nam zich opnieuw voor, stilletjes naar den bovenmeester in 't kamertje te gaan en 't stilletjes te vragen, zooals hij ook eerst van plan was geweest.

De bovenmeester ging door naar de volgende klasse. Even praatte hij zacht met de juffrouw. Hij zei, dat hij dien middag niet op school kon zijn. Had de arme Johannes dat maar geweten!

De ochtend verliep. Iederen keer dacht Johannes: „Zou ik nou gaan?"

Hij was van plan te vragen of hij even zijn zakdoek uit zijn cape mocht halen.

Zóó ellendig vond hij het liegen, dat hij zijn zakdoek al bij voorbaat in zijn cape had gelaten.

Maar hoe verder de tijd verging, hoe minder hij dorst. Toen nam hij zich voor, 's middags te gaan. En nu dit plan bij hem vaststond, werd 't wat rustiger in zijn hart. — Ziezoo, voorloopig was 't vragen van de baan; vanmiddag, dat duurde nog lang.

Maar overblijven bij de juffrouw, zoo dicht in haar nabijheid te zijn met zijn drukkend geheim — dat kon hij niet uithouden. Hij ging tegelijk met de niet-overblijvers de klas uit, en toen de juffrouw vroeg: „Blijf je niet hier, Johannes?" stamelde hij, onhandig, zonder aan een uitvlucht te denken: „Nee —"

De juffrouw kwam weer terug in haar lokaal, peinzend nog over Johannes, die toch zoo raar deed. Zou de ziekte van zijn vader hem zóó kwellen? Misschien trachtte hij wel naar huis te komen, van bezorgdheid.

Maar de juffrouw had zóóveel te doen tusschen den middag, dat ze niet wéér aan Johannes dacht, vóór hij in zijn bank zat.

De middag begon en o — wat verliep die toch razend gauw! Johannes had zijn bezoek aan den bovenmeester uitgesteld tot bij half vier — later kòn al weer niet, want dan begon de bovenmeester zijn laatste ronde door de lokalen.

Met bonzend hart zag Johannes op de gang-klok, die hij nèt in 't oog had, door 't gangraam heen, dat 't drie uur was.

O, nu moèst 't! Nu moèst 't!

En daar ging zijn vinger in de hoogte en vroeg hij benepen:

„Mag ik even mijn zakdoek krijgen uit mijn cape?"

„Ja," knikte de juffrouw.

Met een zwaren zucht stond hij op. Heet en droog voelde zijn keel aan. Zoo ellendig was hij nog nooit geweest; dat wist hij zeker.

Nu sloot hij de deur achter zich — daar hing zijn cape. Verderop was 't gangraam, en als de juffrouw hem daar langs zag komen, zou ze hem dadelijk achterna gaan om te vragen, wat hij uit ging voeren.

Zich diep bukkende sloop hij voorbij 't raam — nu haastte hij zich de trappen af, liep in eenen ren tot de spreekkamer, als om haastig gebruik te

maken van zijn oogenblik van moed, klopte aan, rukte meteen de deur open — en daar stond hij in de leege spreekkamer en zag met één oogopslag dat de hoed, de jas en de stok van den boven-meester weg waren. De bovenmeester w a s e r n i e t.

En dezen rampzaligen, vernederenden tocht zou hij dus n o g eens moeten maken. Net zoo'n kwel-lenden dag als nu zou hij n o g eens moeten door-leven.

Verbijsterd bleef hij staan, suffend over dàt ongeluk, dat nòu de bovenmeester er niet was.

Er werd op de gangen gestolen, al weken lang. De onderwijzers en de juffrouwen vonden dat ver-schrikkelijk, ook de kinderen. —

Het was zoo heelemaal niets voor hun school, waar allen even vriendschappelijk onder elkaar waren.

Weken lang hadden de onderwijzers extra toe-zicht op de gangen gehouden, toch ook weer heel voorzichtig, om de kinderen niet te grieven.

De onderwijzer, die den bovenmeester verving als deze weg was, had juist een uur vrij-af. De kinderen hadden gymnastiek. Hij bevond zich nu op het kaartenkamertje, een hokje terzijde van de bovengang, naast de klasse van Johannes. Net was hij een gangraam gaan dichtdoen, dat tochtte,

en stapte hij weer het zijgangetje naar 't kaartenkamertje in, of hij kreeg Johannes in de gaten, die gebogen onder het gangraam doorsloop. Daarna zag hij, dat de jongen zich plotseling oprichtte en de trappen afvloog.

Niemand kon het hem kwalijk nemen, dat hij nu argwaan opvatte en onmiddellijk den jongen naging, naar beneden. Toen hij de trap afkwam, zag hij hem in het kamertje van den bovenmeester staan rond kijken. — En toen hij zelf 't kamertje betrad, stond de jongen daar nòg.

„Wat zoek je hier?" vroeg hij barsch. Johannes voelde, dat het bloed hem door een bonzenden harteklop naar 't gelaat werd gedreven. Het was, of zijn wangen barsten zouden. Ontzet keek hij den onderwijzer aan, niet wetend, hoe hij zijn tegenwoordigheid in het spreekkamertje zou verklaren. De waarheid zeggen, de droevige, vernederende waarheid, dat nooit! nooit!

De onderwijzer herhaalde zijn vraag. „Niets!" stotterde Johannes en keek schuw langs hem heen, alsof hij wou trachten weg te loopen.

De schuwe schichtigheid van dezen anders zoo vrijmoedigen jongen versterkte meesters argwaan.

Hij sloot de deur, ging zitten en zei: „Komaan. Zoo maar voor niets ben je niet weggeslopen uit je klas, ben je niet gekropen onder het gangraam

door. Ik moet weten, wat je boven en hier uit te voeren hadt."

De groote, donkere oogen keken meester vol wanhoop aan, en de angst deed de purperen wangen verbleeken.

„Niets!" zei Johannes alweer, schor van angst.

„Neen, neen, dat is gekheid. Ik zal je even tijd laten om te bedenken."

Verscheidene seconden verliepen in doodsche, doodsche stilte. De stemmen der onderwijzers en kinderen drongen van de omliggende lokalen door tot de pijnigende stilte van het spreekkamertje. Johannes stond daar, hulpeloos, de armen slap langs het lijf, het hoofd gebogen, de oogen gericht op de voetpunten, die zenuwachtig wipten.

„Welnu?" vroeg meneer eindelijk. Johannes bleef zwijgen. Zelfs zijn „niets" kon hem niet meer over de lippen.

„Ik zal je zeggen, waarom 't hééI noodig is, dat ik van elk kind, dat zich op gangen en trappen bevindt, precies weet, wat het daar te doen heeft," begon meneer ernstig. „Je weet, dat er al geruimen tijd allerlei dingen worden weggenomen uit de zakken —"

Hij kon zijn zin niet eindigen. Met een luiden kreet van verontwaardiging, van smart, voer Johannes op, stond rechtop weer, terwijl zijn oogen vlamden en zijn vuisten zich balden. Hij—een dief!

Maar plotseling zag hij helder den ongelukkigen samenloop van omstandigheden — ja, meester moèst hem wel voor een dief houden! Het was, of hij aan den rand van een afgrond stond en duizelde van de diepte. En tegelijkertijd voelde hij zoo duidelijk, of 't hem voorgezegd werd, dat hij dit ongelukkig misverstand niet kòn ophelderen. Hij kòn niet zeggen: „ik ben geen dief, maar een bedelaar —"

Wat gebeurde er 't volgend oogenblik? Hij wist 't zich later niet te herinneren.

Alleen, twee minuten later liep hij buiten, blootshoofds, met een bloedende schram aan zijn hand, dien de spijker van de deurknop hem bij 't aanvatten gegeven had, met 't geluid nog in zijn ooren van rinkelend glas — zóó hard had hij de deur der spreekkamer opengegooid.

De school lag aan de uiterste grens der stad en weldra was hij buiten, in de velden. Aan een slootkant wierp hij zich neer, 't gelaat in de handen verborgen. En daar kwam hij langzamerhand tot 't volle besef der schrikkelijke werkelijkheid. Zij hadden daarginder gedacht, dat hij een dief was, en hij kòn geen opheldering geven van zijn gedrag. Toen was hij weggeloopen, als een schuldbewuste. En wat nu! wat nu!

Al spoedig viel de winteravond.

Hij was koud geworden als ijs. Kreunend stond hij op om naar huis te gaan. Want in al zijn ellende dacht hij er toch aan, dat zijn vader heel ziek was en doodongerust zou zijn over zijn uitblijven. Als hij zich nu wat haastte, kon hij nog op den gewonen tijd thuis zijn. Zich haasten! 't Leek wel, of hij niet hard meer kòn loopen. Hij sloop voort als — als een dief, immers, of als een bedelaar!

„Wat is er gebeurd?" vroeg zijn moeder, toen hij thuiskwam.

„Niets!" sprak hij toonloos.

„En waar is je pet?"

„Vergeten — op school!" zei hij.

„Wie vergeet er nu zijn pet?" vroeg ze verwonderd.

Maar ze had geen tijd zich langer met Johannes bezig te houden, want vader moest drinken hebben en de kleine kinderen moesten naar bed.

Johannes at enkele aardappelen van 't bord, dat voor hem klaar stond. Toen schoof hij de rest naar Dirk toe, die 't met graagte nam. Aardappelen — dat hield niet erg tegen! Daar lustte je er altijd nog meer van!

Toen ging Johannes in den hoek bij de latafel zitten, en met de armen op de knieën, het hoofd in de handen, deed hij, of hij indutte. Maar denken bleef hij, denken, zulke ellendige dingen, dat 't

hem pijn in zijn hoofd deed en hij moeite had zijn zuchten te smoren.

O, nu zou de juffrouw hem óok voor een dief houden! Ach, had hij haar dien morgen toch maar alles gezegd! Nù durfde hij zeker niet meer! Zijn trotsch hart voelde de verdenking van diefstal zoo loodzwaar op zich liggen. Als hij werkelijk gestolen had, had hij zich niet meer geschandvlekt kunnen voelen. Neen, zoo een als hij, die moest maar uit de buurt van de juffrouw blijven — daar wou ze niets meer mee te maken hebben.

De kinderen waren naar bed. Mie was nog niet thuis, Dirk was uitgegaan. O, als Johannes maar aan den winkel had moeten zijn! Maar vandaag, Donderdag, hoefde hij niet te komen. Maandagavond ook niet. Hij liep maar voor een klein winkeltje en dat had lang niet iederen avond een looper noodig.

Vader sliep — moeder ging met haar naaiwerk vlak onder de lamp zitten en keek telkens verwonderd naar Johannes. Wat dien jongen mankeeren zou? Dutten 's avonds, dat was zijn gewoonte niet. De jongen betwistte haar 's avonds anders altijd 't karige licht, om te lezen, in allerlei boeken, die hij van zijn juffrouw te leen kreeg.

De deur van 't huis, die maar met een klink sloot, werd opengedaan.

Dat zou Mie zijn, die uit 'r dienst kwam. Maar wat stommelde Mie in 't voorportaal! Net, of ze den weg niet wist!

O, hemel! dat was Mie niet! Daar werd geklopt!

Ze stond op om open te doen. Johannes hief 't hoofd uit de handen op.

„O!" kreunde hij smartelijk, en stak afwerend de armen uit.

Daar stond de juffrouw.

„Heeft Johannes kwaad gedaan?" vroeg moeder Vonk angstig. Want als daar, in den laten avond, de juffrouw stond, en als daar, zoo smeekend, zoo angstig en terneergeslagen, Johannes zat, Johannes, die, van dat hij uit school was gekomen, al zoo erg vreemd deed, dan moest er zeker wat heel ergs gebeurd zijn.

Johannes boog schuldbewust het hoofd.

„Neen!" antwoordde de juffrouw met vaste stem. „Johannes heeft geen kwaad gedaan."

Wat was dat? Sprak zóó de juffrouw na al wat er gebeurd was!

Hij hief 't hoofd op en zag haar verbaasd aan.

Ze glimlachte bemoedigend tegen hem, en 't was, of er een steen van zijn hart viel. Toen stak zij de hand naar hem uit en hij vloog op en greep die hand, drukte die, tot 't de juffrouw pijn deed, daar tusschen die groote, grove jongensknuisten!

„Neen, Johannes heeft geen kwaad gedaan!" herhaalde de juffrouw.

„Maar wel heeft hij erg vreemd gedaan, dat iemand, die hem niet kent, in zijn recht is, als hij heel leelijke dingen van Johannes denkt. Ik, die Johannes wèl ken, ik heb gezegd, dat ik de verklaring van Johannes' gedrag zal vinden, want dat Johannes die leelijke dingen niet gedaan kòn hebben. Nu móét ik dus die verklaring hebben, want ik moet bewijzen, dat ik de waarheid gezegd heb."

Een groote vreugde, een groote dankbaarheid ging het hart van Johannes vervullen. Hij begreep heel goed wat de juffrouw met die ernstige woorden bedoelde.

Zij geloofde in zijn onschuld, en ze had, tegen den schijn in, zijn onschuld volgehouden tegenover den meester en misschien nog wel tegen een heeleboel anderen. O, die goeie, goeie juffrouw! Ja, die moest nu geholpen worden! Hij kon toch de juffrouw nou niet alleen laten staan in den strijd tegen misschien wel àl de andere meesters en juffrouwen.

Moeder had een stoel voor de juffrouw neergezet en was zelf vol ontzag blijven staan. Lieve deugd, die juffrouw was niet ouder dan Mie, Johannes zijn oudste zuster, en voor die juffrouw was Johannes als een lammetje, dat at uit haar hand! En ze had zoo nog wel eens gedacht: „Nou, hoe zoo'n juffrouw 't met al die bengels en bovenal met mijn Johannes moet rooien, ik begrijp 't niet!"

„Kom, Johannes!" vervolgde de juffrouw nu. „Wil je me zeggen, wat er aan de hand was met je vandaag?"

„Ja," knikte Johannes.

„Goed. Begin dan."

Hulpeloos zag hij haar aan.

Zij las zijn goeden wil in die groote, bruine kijkers, maar ook, dat 't een heel werk was, dat ze van hem vroeg, en ze besloot 't er al vragend uit te krijgen.

„Je vroeg me, of je je zakdoek uit je cape mocht halen."

„Ja, juffrouw."

„Maar dat was maar een voorwendsel om weg te komen, hé?"

Een stomme, beschaamde knik.

„Je sloop langs het gangraam, dat ik je niet zien zou, hé?"

Weer die knik.

„Toen holde je naar beneden. Wie wou je hebben?"

„Den bovenmeester."

„Juist, en die was er niet. Wat had je hem willen vragen?"

Weer die hulpelooze, smeekende blik.

Vrouw Vonk had goed toegeluisterd. Nu riep ze opeens uit: „O ja, dat's waar ook, Johannes. Heb je —"

Maar Johannes, die merkte dat zijn moeder het groote woord uit wou brengen, wilde nu geheel en al zelf den plicht vervullen, dien hij tegenover de juffrouw op zich had genomen, en fluisterde: „Een klompenbriefje".

„Had je dan wezenlijk klompen noodig?" vroeg de juffrouw bevreemd, en keek naar Johannes' voeten, met de nette laarzen er aan.

„'t Benne me laatste — ik mot ze voor de kerk bewaren; vader heit al in geen tien weken wat verdiend", fluisterde Johannes steeds zachter en zachter. En toen het hooge woord er uit was, begon hij woest te snikken, van smart om wat hij daar vertellen moest en van opluchting, omdat 't nu verteld *was*, omdat hij geen dief meer was. En in zijn opluchting leek 't hem of nu „de bedelaar" ook niet zoo heel erg meer was.

De juffrouw zweeg een poos. Ze zag 't bleeke gelaat van vrouw Vonk, dat met een schaamteblos was overtrokken. Ze merkte, dat hier en daar van de muren iets af was genomen, verschoten plekken toonde 't behang overal. Ze dacht aan Johannes' loopjongensdienst, ze was al lang genoeg op een school der armen, om te weten wat 't beteekent: Vader tien weken ziek.

„Morgen zal ik maken, dat ik een klompenbriefje voor je heb," zei ze en ze had moeite om haar ontroering niet in haar stem te doen klinken. Ze voelde opeens wat Johannes, trotsche Johannes, die geen armoede gekend had tot dusver, geleden moest hebben.

Den volgenden dag had ze 't klompenbriefje voor Johannes. En den daaropvolgenden dag had hij zijn klompen al aan. En de eerste tocht er mee naar school was lang niet zoo pijnigend voor hem als hij gevreesd had. Hij had Donderdag zóóveel ondervonden! Voor 't eerst op klompen naar school leek daar maar kinderspel bij!

Tot de gaarkeuken kwam 't niet met Johannes. De juffrouw bleek niet alleen een klompenbriefje voor hem te hebben. Ook had ze een beteren dienst voor Mie, zoodat die meer in kon brengen; Dirk hielp ze aan aardige, goedbetaalde karweitjes voor zijn avonduren.

Ook zorgde ze voor een loopjongensbetrekking voor Johannes, die tweemaal zooveel opbracht als zijn eerste en schoot hem toen 't geld voor nieuwe laarzen voor, want op klompen was 't niet uit te houden, zulke afstanden.

Tegen 't voorjaar was vader weer beter en moest Johannes van school. Er was niets aan te doen — hij had de zes leerjaren met goed gevolg

doorloopen. Zijn juffrouw vergat hem niet en hij vergat zijn juffrouw niet. En de liefelijkste herinnering aan haar was niet, dat ze zoo veel gegeven en gedaan had voor zijn familie of voor hem, maar dat ze zoo vast en onwrikbaar op hem vertrouwd had, toen alles tegen hem was.

Nonnie's Groote Avontuur.

Ik zet Groote en Avontuur met een hoofdletter, en je zult wel zien — terecht!

Wie van uit zee de Zuid- en Westkust van Timor nadert, ziet het eiland liggen als een groot rotsblok, waar bovenop de huisjes van een kinderspeeldoos zijn neergezet. Snoezige huisjes, wit, met roode pannendaken.

Van ver uit zee lijkt 't wel, of 't schip zoo maar tegen de rotsen zal aanleggen, maar naderende, steeds naderende, wijken de rotsen uiteen, staan ter weerszijden van een diepe spleet, waardoor een riviertje zich naar zee haast.

Die spleet kun je invaren; dat riviertje kun je opvaren en dan kom je aan de hoofdstad van Timor: Koepang, waar je daarnet al de huisjes van hebt zien liggen, met roode pannendaken, huisjes als van een blokkendoos.

Langs de hellingen der rotsen zie je dan nog meer huisjes, maar een groote stad is Koepang niet.

Heel boven op de rotsen staat een huis, wat mooier en grooter dan de andere. Op een heel hoogen vlaggestok draagt 't de Nederlandsche vlag, rood-wit-blauw, met oranje wimpel, en de menschen, die uit het binnenland naar Koepang komen, de zonderling gekleede en versierde menschen, kijken met eerbied naar dat huis met die vlag. Daar woont de blanke man, die alles over Timor te zeggen heeft: de Resident.

In de voorgalerij van den Resident heerschte een groote drukte. De Resident en zijn vrouw stonden haastig te praten en deelden raadgevingen uit aan Nonnie, hun twaalfjarig dochtertje, en juffrouw Schroevers, haar gouvernante. Het geheele inlandsche dienstpersoneel was uitgeloopen om Nonnie, Nonna Bertha, goedendag te zeggen, nu ze voor 't eerst zoo'n groote reis ging doen.

Stel je voor, heelemaal naar Soerabaja, vijf dagen stoomen ver! Nonnie was er bepaald zenuwachtig van en telkens trok ze haar gouvernante aan den arm, of die nu haast mee ging, bang, dat de stoomboot, de Snip, die beneden in de haven lag, zonder haar weg zou varen. Maar mevrouw Vermaas, Nonnie's moeder, had juffrouw Schroevers nog zoo geweldig veel te zeggen en op 't hart te drukken. Niet alleen, hoé voorzichtig ze wel met Nonnie moest zijn en wat ze wel moest innemen en doen

en laten moest met 't oog op zeeziekte, maar ook kreeg juffrouw Schroevers nog vele aanwijzigingen omtrent de lijst boodschappen, die mevrouw haar meegaf; en of ze vooral, vooral zou willen maken, dat de Indische uitrusting van Jaap in orde was.

Jaap! Die vormde het middelpunt van al de heerlijkheden, die deze tocht voor Nonnie meebracht.

Denk ook eens aan! Acht volle jaren, toen Nonnie nog maar vier was, was Jaap als tienjarige jongen naar Holland gestuurd. Tot dien tijd had hij les gehad van dezelfde gouvernante, die Nonnie nu had.

Dat dat flinke lessen waren geweest, had Jaap bewezen door heel gemakkelijk op zijn twaalfde jaar zijn toelatingsexamen voor het gymnasium te doen. Daar was hij nu zes jaar op geweest, had eindexamen gedaan en zijn nieuwe studie gekozen: hij wilde meester in de rechten worden en dan het Indisch recht er bij leeren, en naar Indië komen, voorgoed. Maar dat moest nòg weer vier jaar minstens duren.

Neen, dat hielden meneer en mevrouw Vermaas niet uit, en nu hadden ze besloten tot Jaaps en Nonnie's onuitsprekelijke vreugde, dat Jaap eerst een jaar naar Indië mocht komen en dan weer teruggaan om zijn studiën te voltooien.

Juffrouw Schroevers, de getrouwe gouvernante,

die heelemaal een lid van 't gezin was geworden, zou met Nonnie in Soerabaja haar ouden leerling gaan afhalen. Want meneer had geen tijd en mevrouw voelde zich niet sterk genoeg voor al de drukten, die de reis meebracht. Immers, daar een reis naar Soerabaja niet tot de alledaagschheden behoorde, werd degeen, die die reis zou gaan maken, overstelpt met boodschappen, en over die boodschappen was 't, dat mevrouw nog zooveel te vertellen had aan juffrouw Schroevers. Nonnie moest nieuwe jurken hebben, mevrouw een nieuwe japon en verder allerlei huishoudelijke dingen.

Maar nu werd 't toch waarlijk tijd. Uit de haven klonk al het eerste sein van de Snip omhoog. Bij het derde voer de boot weg.

Nog een paar laatste kussen, een paar laatste woorden. Nonnie stak haar arm door dien van juffrouw Schroevers; een inlandsche bediende nam de beide koffers op — daar ging het in flinken pas naar beneden, naar de haven.

De jonge kapitein van de Snip stond al uit te kijken naar zijn passagiers. Hij wist, dat het dochtertje van den Resident en juffrouw Schroevers de vaart mee zouden maken, en hij had de mooiste hut met twee kooien voor haar in orde laten brengen. De Snip was een gouvernementsboot en voer geregeld op en neer tusschen Soerabaja en

Timor met de post, met berichten van den Resident, met vrachtgoederen en passagiers. Op deze reis waren juffrouw Schroevers en Nonnie de eenige passagiers, op de terugreis echter zouden alle zes de hutten bezet zijn en Nonnie dacht met een harteklopje van vreugde er aan, dat Jaap dan één van die hutten zou bewonen. Hoe verlangde ze toch naar Jaap! Ze wist zich bijna niets meer van hem te herinneren, alleen, dat hij groot was en sterk, en erg zwart haar en zwarte oogen had. O, wat leuk toch, je broer bij je te hebben! Ze maakte al heele plannen: met haar broer wou ze tochten te paard doen op hun sterke, kleine, Timoreesche paardjes; met haar broer wou ze 's avonds, als 't koel was, onder langs de rotsen wandelen en de sterren bewonderen aan den onmetelijken hemel.

De Snip had zijn derden en laatsten stoot gegeven. De touwen werden losgeworpen, de loopplank werd ingehaald — de Snip stoomde de haven uit.

Op het dek stond de jonge kapitein bij juffrouw Schroevers en Non.

Hij kwam geregeld in het Residentshuis boven op de rotsen, en Nonnie vond het heel prettig, dat ze juist met de Snip kon gaan, daar ze de kapiteins van de andere booten geen van allen kende.

De kleine, teere, bleeke, donkeroogige Nonnie keek eens op naar de twee menschen bij haar en voelde zich opeens veilig. Bijzonder stoere figuren waren het allebei. De tengere, bruine bevolking van Timor keek hen altijd met verbazing aan.

Juffrouw Schroevers was heel wat ouder dan de kapitein, maar even frisch en opgewekt zag ze er uit. De tropenzon had haar niet verbleekt en de kapitein was roodgebrand over zijn heele gezicht, tot de wortels van zijn lichtblonde krulharen.

De zee was zoo kalm, het weer zoo prachtig. De kapitein liet den inlandschen scheepsbediende luie stoelen brengen en ze vleiden er zich in neer en keken naar Timor, dat meer en meer terugweek, zoodat men de haven al niet meer zag.

„Met zùlk weertje doen we 't in vier en een halven dag!" zei de kapitein, in zijn handen wrijvend. „Dan kunt u net op de kade klaar staan, als de Ardjoeno aanlegt, en dan Nonnie... dan stapt broer Jaap regelrecht op je af!"

Nonnie verkneuterde zich in haar grooten stoel. De kapitein nam nu afscheid van haar en ging naar beneden aan zijn werk.

De Snip was een vlugge stoomer. Aan boord waren er, behalve de kapitein en de twee passagiers, nog slechts drie blanken, de drie stuurlui.

Verder waren allen, de machinisten en overige bemanning, inlanders. Honder-en-twintig koppen telde de Snip; niet zoo'n klein beetje dus!

Het werd avond, een prachtige, doodstille tropenavond. Geen touwtje bewoog; recht rees de rook omhoog uit de pijp van de Snip. Nonnie en juffrouw Schroevers bleven aan dek en genoten van de pracht der sterren. De kapitein was weer bij haar komen zitten in den luien stoel en ze spraken over Holland, het land, dat Nonnie nooit had gezien en waar kapitein Dijkstra spoedig heen zou gaan met verlof.

Juffrouw Schroevers genoot van al dat praten over haar lief vaderland, maar toch vergat ze niet Nonnie bijtijds in de kooi te brengen, daar deze door de reis haar gewoon Indisch middagslaapje had gemist.

Toen ze daarna weer aan dek kwam, was de kapitein aan het praten met de stuurlui, en toen ze nu alleen zat in haar luien stoel en de nacht zoo stil om haar heen was, met niets dan het stampen van de machine en het zachte ruischen van 't water, voelde ze zelf, dat zij ook geen middagslaapje had gehad, en kroop zij stil en voorzichtig, om Nonnie niet wakker te maken, in haar kooi.

De volgende dag rees stralend en heerlijk; ze zaten urenlang op 't dek, met een boek in de hand, maar lezen deden ze niet, zoo prachtig vond Non

deze eerste zeereis. Tegen den middag sliepen ze beiden in haar luie stoelen, onder het zonnezeil.

Maar later op den middag werd 't heel erg warm, zoo warm, dat ze zwegen van loomheid en haast te moe waren om zich te waaien met de groote Japansche waaiers.

De kapitein kwam geen oogenblik bij haar zitten. Hij was telkens beneden en kwam dan met een bezorgd gelaat boven en keek uit naar alle windstreken. Ze beklaagden hem, dat hij 't zoo druk had, nu net met die vreeselijke warmte en juffrouw Schroevers werd een beetje boos op hem: wat hoefde hij toch zoo naar die lucht te kijken? Die stond mooi en strak genoeg. Hij zou nog kijken, totdat 't slecht weer was.

En jawel, hij keek, totdat 't slecht weer was. Tegen vijf uur kwamen van alle kanten de wolkgevaarten opzetten; een windvlaag rukte aan de touwen en toen 't een uur later duister werd met die snelheid, waarmee in Indië de avond valt, kletterde de regen, flitste de bliksem en rolde de donder — 't was een echt tropisch onweer.

Non was niet bang — onweeren had ze al zooveel meegemaakt.

Tegen bedtijd, of liever kooitijd, was 't onweer bedaard, doch heftig ging de wind te keer.

Juffrouw Schroevers was voor geen klein geruchtje vervaard, maar toch, omdat ze nu dit kind bij zich had, ging ze even den kapitein opzoeken en vroeg hem, wat hij van 't weer dacht.

De kapitein keek alweer opgewekt.

Zoo zijn zeelui — als 't booze weer opkomt, lijken ze er razend bang voor, en als 't er eenmaal is, weten ze van geen angst. Daar scheen trouwens in dit geval ook heelemaal geen reden voor te zijn: de kapitein zei tegen juffrouw Schroevers, dat ze gerust met de kleine meid naar kooi kon gaan; 't was ruw weer, maar ze hielden de volle zee en gevaar was er niet.

Non en juffrouw Schroevers waren vroeg in diepe rust, afgemat als ze waren door de warmte van den middag. Om tien uur legde ook al het scheepsvolk, dat geen dienst had, zich ter ruste en de Snip stoomde voort door woeste zeeën, door woeste vlagen, door den zwarten nacht.

Zoo heel rustig was de slaap niet, van geen der opvarenden, en de woeste vlagen hadden daaraan natuurlijk schuld. Toen 's nachts om vier uur de stoot gevoeld werd, de stoot, die schipbreuk beteekende, stond iedereen naast zijn kooi. De kapitein vloog naar 't dek, op bloote voeten, in zijn katoenen slaappak.

Ook juffrouw Schroevers was naar 't dek gesneld en Non stond schreiend naast haar kooi; ze was zoo geschrikt van den heftigen stoot — of 't erg was, wat er daar gebeurde?

Zoo erg als 't maar kòn — de Snip was op de rotsen geloopen en het water drong met zóóveel kracht en geweld naar binnen, dat allen zoo gauw mogelijk van boord moesten.

Op de kust geloopen! De jonge kapitein had even in wanhoop de handen in de blonde krullen geslagen!

Op de kust geloopen! Hoe kòn dat in Godsnaam? Ze waren toch in volle zee geweest; ze hadden toch door volle zee hun koers gehouden; nog geen uur geleden was hij bij den roerganger geweest en had gezien, dat de voorgeschreven koers punctueel gevolgd werd.

Op de kust geloopen! Op welke kust dan in Godsnaam? Was er dan hier, midden in den Oceaan, plotseling een eiland verrezen, waarop onwetend de Snip, in blinde duisternis, gestrand was? Neen — dat was er niet; maar zoo iets heel toevalligs was wel de schuld van dit ongeluk. Dien dag had er op Java een uitbarsting van den Smeroe plaats gehad, een aardbeving was erop gevolgd, had zich in zee voortgeplant; vreemde stroomen waren gevormd, en zulk een onbekende stroom was het, die dien nacht de Snip uit haar koers gedreven en op de rotsen van Soembawa geslagen had. De verbijstering van den jongen kapitein, zijn wanhoop hadden slechts één enkele seconde geduurd. Hij wist, dat dit alles geheel buiten zijn

schuld was, al hoorde hij omtrent die Smeroe-uitbarsting pas veel later; hij wist, dat er onmiddellijk gehandeld moest worden, wilden er geen levens verloren gaan, en toen even de storm de wolken uiteen joeg en de maan haar licht uitgoot over de rotsige kust, herkende hij die — dat was Soembawa's kust. Hij noemde dien naam: Soembawa; maar dat de Snip te land was gekomen op een zeer verlaten en woest gedeelte, dat verzweeg hij. Dat zouden ze nog vroeg genoeg bemerken.

Met groote golven stroomde het water het schip binnen en doofden de vuren. Toch wist de kapitein, dat 't schip niet vol zou loopen. Daarvoor lag 't te hoog. Door die oorzaak dreigde nog niet de dood voor allen; wèl door de kans op het uiteenslaan van het ongelukkige schip. Snel, snel moest er dus gehandeld worden. Al het scheepsvolk stond aan dek, stil om den kapitein heen. Geen jammerklachten werden gehoord — zwijgend boden deze lijdzame inlandsche naturen het gevaar het hoofd.

Die rust en die bedaardheid kalmeerden de huilende Non, die zich eerst in doodsangst aan juf had vastgeklemd.

En ook juf bleef bedaard. Ze had ijlings zelf een mantel omgeslagen en sloffen aangedaan, gewone slappe sloffen, zooals je alleen in de kamer

draagt, en Non had ze in een cape gewikkeld en in haar armen gehouden. Nu zag ze, dat de voeten van het kind bloot onder de cape uitkwamen, en ze wou nog even naar de hut terug; maar de kapitein weerhield haar.

„Allen op 't voorschip!" commandeerde hij en daar stonden ze allen nog droog, terwijl over het geheele achterschip reeds de golven heen sloegen.

„Wie zwemt er aan land met een lijn?" riep de kapitein.

De eerste stuurman trad naar voren. Een lijn werd hem om 't middel gebonden; een dunne lijn. Die werd gevierd, en als de stuurman dan eenmaal de kust bereikt zou hebben, zou er een dikkere aan gebonden worden.

Moedig sprong de stuurman van de voorplecht in zee. Moedig kampte hij met de golven en vorderde werkelijk een goed eind. Maar de lijn kreeg heftige rukken te verduren en toen hing ze geheel slap. Daarna kwamen de drie rukken, die beteekenden, dat de stuurman 't niet langer vol kon houden en naar boord moest worden gehaald, zoo goed als bewusteloos.

Non staarde naar hem met groote oogen; maar schreien of gillen deed ze niet — 't was haar zoo vreemd te moede, net of dit alles maar een booze droom was, die zoo dadelijk wel over zou gaan, zoo dadelijk.

Nu wilde de tweede stuurman zich aanbieden, maar de kapitein wendde zich tot de inlandsche bemanning, waaronder zich eenige Timoreesche parelduikers bevonden.

„Honderd gulden voor wien naar de kust zwemt!" riep hij luid, den bulderenden storm overschreeuwend.

Een Timorees, een parelduiker, trad naar voren. Ri Woe Ngoeroe heette hij. Doodbedaard bond hij de lijn om 't lijf, keek nog even rond op de voorplecht en sprong in zee.

Het was, of even de golven bedaarden.

Hij zwom voort, worstelend met de branding; hij werd teruggeslagen, maar kwam dàn toch weer verder. De maan verlichtte de ziedende, schuimende, bruisende zee en soms was heel duidelijk het lenige, bruine lichaam te zien tusschen het witte schuim.

„Hij haàlt 't! Waarachtig, hij haàlt 't!" bromde de kapitein en hij zag gespannen naar de kust.

En daar kwamen de *vier* rukken, — afgesproken teeken, dat de kust bereikt was.

Een korte juichkreet ging op. Juffrouw Schroevers herademde. Ze zette Nonnie neer, begrijpend wat er nu volgen zou en dat ze straks haar handen noodig zou hebben.

Intusschen stond Ri Woe Ngoeroe daar ginds op de kust de dunne lijn in te palmen, al maar

in te palmen. Toen kreeg hij de dikke lijn in handen en palmde door. Toen het stuk, dat hij daarvan in handen kreeg, een paar meter lang was, sloeg hij het om een rotspunt heen en bond het geweldig stevig vast.

Het voorschip lag hooger dan die rotspunt en dus kon men langs de lijn naar beneden glijden. Maar zoo'n touw zakt natuurlijk uit en hangt met een diepe bocht, en daarom was 't laatste deel der reis natuurlijk weer een reis naar boven toe. Daar dit voor de zwakkeren onder de opvarenden niet te doen was, kwamen eerst de sterkeren van boord: de kapitein, de Europeesche stuurlui en een paar inlanders. Als apen gleden ze langs het touw, het omklemmend met armen en beenen. De kapitein had al het geld, een paar kaarten en de scheepspapieren bij zich. Dat alles legde hij veilig neer op de rotsen en zette toen een paar stevige inlanders, onder bevel van een stuurman, op post op een rotsblok, waar ze de schipbreukelingen in ontvangst konden nemen. Daarna klauterde de kapitein weer langs het touw naar boord terug. Zijn slaapbroek was aan de knieën geheel opengescheurd en toen Non later, toen ze gered waren en door de Soembawaasche wouden liepen, naar zijn knieën keek, waren die heelemaal blauw en opgezwollen.

Aan boord stond intusschen een machinist ge-

Intusschen stond Ri Woe Ngoeroe daar ginds op de kust de dunne lijn in te palmen. Bladz 243

reed met een traveller. Dat is een katrol met een haak en een groote lus. Die katrol werd op het touw gelegd, waarop hij reed als een hol wieltje. Met een touw bleef de katrol in verbinding met het schip; een tweede touw moest door den eerstvolgenden passagier naar den wal worden gebracht. De kapitein vond nog tijd om aan juffrouw Schroevers te zeggen, dat ze goed moest opletten, want zoo dadelijk zou zìj aan de beurt komen.

Onder dit stille harde werken door was de zon opgekomen. Tenminste het werd licht; van de zon zelf was niet veel te zien bij die betrokken lucht.

Dat gaf den sterveling weer moed. Als 't maar eenmaal dag is, dan lijkt het gevaarlijke niet zoo gevaarlijk meer en het vreeselijke niet zoo vreeselijk.

De eerste man, die met den traveller naar de kust ging, was een inlander. Hij ging hangen aan den haak, zette zijn voeten in de lange lus en rrrtsch! — daar gleed het toestel langs het touw, over de branding, naar de kust. De stevige kerels, die geposteerd stonden daar, waar 't touw 't diepst neerhing, gaven hem een zetje — en hij viel gered in de armen van Ri Woe Ngoeroe.

De traveller rolde terug, nu getrokken langs het touw, dat de verbinding met 't schip tot stand bracht. Het wieltje gleed van den haak en het toestel viel in zee. Dat liet zich begrijpen, omdat

het wieltje nu niet door de zwaarte van een schipbreukeling op 't touw gehouden werd.

Nonnie had een gil gegeven, toen de traveller viel. Maar dat was nergens voor noodig! Doodbedaard bleef de inlandsche machinist het touw inhalen en spoedig was de traveller aan boord en werd opnieuw bevestigd.

Nog eenige inlanders gleden zoo naar land, en toen vond de kapitein dat de beurt voor juffrouw Schroevers was gekomen. Zij zelf durfde het nu ook wel... Maar hoe met Non?

„Nonnie, durf jij alleen in dat ding?" vroeg ze radeloos.

Nog voordat Nonnie had kunnen schreien: „Neen! neen!" zeide de kapitein: „Ik zelf zal Nonnie dadelijk na u aan land brengen."

Dat maakte juffrouw Schroevers rustig en moedig. Ze stapte in de lus, klemde de handen aan den haak... daar ging 't. Maar een groote golf kwam opzetten... Nonnie wierp zich gillend in de armen van kapitein Dijkstra.

„Kindje, kindje!" Hij klopte haar op 't hoofd. Doch zijn adem stokte toch ook even en zijn stem klonk heesch.

Toen... Goddank... donderend was de golf uiteen geslagen op de rotsen... de traveller was weer te zien; juffrouw Schroevers bleef ongedeerd, maar druipnat en de lange, blonde haren, die ze zoo

maar los ineen gedraaid had, waren haar over 't gezicht geslagen. Nog even... daar grepen de stuurlui haar en tilden haar op, zoodat Ri Woe Ngoeroe haar kon aannemen.

Ze had haar tegenwoordigheid van geest nog niet verloren, want dapper hielp ze mee en zette zich schoor tegen de rotsen. Nog één reuzenstap en ze was gered.

De traveller kwam weer terug.

Nonnie, in doodsangst, dat nu de beurt aan haar zou wezen, klemde zich vast aan den kapitein, zóó, dat zelfs haar beenen om hem heen geslagen waren.

„Goed zoo!" zei hij kalmeerend en 't waren wel andere woorden dan die ze van hem verwacht had. „Als je me nu zóó vasthoudt, maar een beetje hooger, dan kun je heelemaal geen kwaad en dan sta je binnen tien minuten naast juffrouw Schroevers, daar op dat rotsblok."

Ze kreeg vertrouwen en moed door zijn rustige woorden. Hij tilde haar op, zoo, dat ze de armen om zijn hals kon slaan, legde toen haar beenen om zijn heupen en boog haar kopje op zijn schouder.

„Wel, wat een veertje ben je toch!" lachte hij. „Gelukkig maar... Denk er nu om, ik heb allebei mijn handen aan den haak noodig... Nu vasthouden, hoor! vasthouden, wàt er ook gebeurt!"

Dat was eigenlijk juist dàt, wat Non 't liefst wou doen. En ze klemde hem daarom zóó vast, dat hij roode striemen kreeg boven zijn heupen en dat zijn ademhaling zwaar en moeilijk ging. Toen... één, twee, drie... in Godsnaam!

Nonnie was te bang om te gillen... te bang om te kijken. Ze hield de oogen stijf gesloten. Ze voelde, hoe de storm met heur haren speelde... ze hoorde kapitein Dijkstra pogingen doen om zich de haren uit 't gezicht te blazen... ze voelde, hoe de golven hen met schuim bespatten. Maar zoo'n heel groote golf, als de arme juffrouw Schroevers daarnet gehad had, bleef uit.

Daar klonken stemmen door 't stormgeloei, door 't golfgebruis: „Hallo, kapitein, houd je taai! Nog een klein eindje! Kranig zoo!... Hier!"

Nonnie werd aangevat door twee paar krachtige mannenhanden, maar een bemoedigend woord van kapitein Dijkstra bleek toch noodig om haar te bewegen hem los te laten.

Onverwijld keerde de kapitein met den traveller naar boord terug. Nonnie werd van hand tot hand gegeven, totdat ze, doodmoe, maar o zoo veilig, zat op den schoot van juffrouw Schroevers, die haar bleeke gezichtje met kussen overdekte. Nu ging staag het reddingwerk door. En de golven beukten het schip.

„Zou 't het houden?" vroeg juffrouw Schroevers aan een paar schipbreukelingen, die niets beters te doen hadden dan naast haar op de rotsen te gaan zitten. Handen voor 't reddingswerk waren er genoeg.

„De vloed komt!" zei de aangesprokene schouderophalend.

„O, de kapitein! de kapitein!" riep Nonnie. „En de kapitein dan? Waar blijft nu de kapitein?"

„Die moet op 't schip blijven, totdat de laatste man er af is," fluisterde juffrouw Schroevers.

Toen bleven ze zitten staren naar de gestalte van den kapitein, zooals die daar op 't voorschip stond: een hooge, forsche gestalte tusschen de deemoedige, tengere, bruine figuren. Zijn gelaat zoo blank, zijn haren zoo blond, tusschen al die donkere inlanderskoppen. En het reddingswerk ging door, maar duidelijk steeg 't water in 't schip; 't stuk, dat boven de golven uitstak, werd merkbaar kleiner.

Plotseling ging er een kreet op aan boord, en wie er nog was, keek naar den grond, of daar heel wat te zien was.

De eerstvolgende vertelde, wat er daarnet gebeurde: wel honderd ratten waren het dek op komen stuiven; het stijgende water had ze uit haar holen gejaagd.

Nonnie rilde van afgrijzen, en nog starrer werd haar blik naar den kapitein, die daar even onbe-

wogen stond, al loeiden de stormen om zijn ongedekt hoofd, al bruisten de golven rondom het schip en al krioelden de ratten aan zijn voeten.

Toen ging er weer een kreet op, en ditmaal onder hen die den vasten wal onder de voeten hadden. Aan boord waren heel wat kippen, die geregeld geslacht werden om met de rijst gegeten te worden — en nu liet een der inlanders ze los en kakelend stoven ze over de verschansing. Maar slechts weinigen bereikten den vasten wal, de meesten zegen uitgeput neer op de golven of werden in haar ongelukkige vlucht achterhaald door een groote golf, wier kop haar neersloeg, en ze verdwenen. De enkele kippen, die het land bereikten, vlogen kakelend over de rotsen heen; men had op dat oogenblik geen aandacht voor ze en pakte ze niet. Dat bleek later heel dom te zijn.

Negen uur wees het horloge van den eersten stuurman, en nu stond er nog één man recht overeind op 't laatste droge stuk van 't voorschip — de kapitein.

Doch nu was ook zijn beurt gekomen. Hij klom reeds over de verschansing.

Daar klonk het geroep van den wal:

„De scheepsaap! Breng den scheepsaap mee!"

Och ja — dien hadden ze tot nog toe allen vergeten, dat leuke, slimme scheepsaapje! Daar zat 't bibberend en huiverend op den boegspriet.

De kapitein lokte hem — maar 't door angst verdwaasde beestje kwam niet. Toen was de kapitein toch zoo goed niet, of hij moest het gaan halen, waden naar de voorplecht toe en 't arme dier beetgrijpen. En met den aap op den schouder stapte hij opnieuw in den traveller.

Dat was een gejuich, toen hij eindelijk te midden der zijnen stond op den vasten wal! Nonnie was naar hem toegevlogen — ze had zóó in angst over hem gezeten! Zóó erg, dat ze niet er aan gedacht had, hoe ze daar nu toch zat, in een nachtjapon, op haar bloote voeten. Zóó, dat ze niet gevoeld had hoe koud ze was geworden en hoe 'n honger ze had gekregen.

Kou en honger! Dat voelden ze allemaal eerst nu. De kou zou wel gauw schikken — als de zon maar doorkwam en ze in beweging kwamen — doch de honger.

Het was niet mogelijk geweest ook maar één blikje mee te nemen uit de provisiekamer, daar die geheel onder water stond. En zoo moesten de schipbreukelingen op weg, zoeken naar menschen, zoeken naar hulp. Ze moesten op weg, zonder eten, de meesten met niets dan hun nachtkleeren aan, de meesten op bloote voeten.

En dat weer? Wat scheelde dat weer?

Het was toch de droge tijd — en nu gutste en plaste de regen opnieuw neer en in de verte, in

het gebergte, hoorden ze de rivieren met donderend geweld te keer gaan. De uitbarsting van den Smeroe had de heele natuur in opstand en verwarring gebracht.

De schipbreukelingen trokken voort over dorre rotsvlakten het binnenland in. Niemand, ook de kapitein niet, kon zeggen, hoelang deze tocht naar menschen duren zou. Kompassen en alle instrumenten, die een zeeman kunnen dienen om hem te zeggen waar hij is, moesten immers aan boord gelaten worden.

Men was op Soembawa — dat was alles, wat men er van wist. En op een heel verlaten en woest gedeelte van Soembawa, dat zag men wel. Onafzienbaar strekten zich de rotsvlakten uit — geen spoor van bebouwing viel te bekennen.

Tegen den middag klaarde het weer wat op; de zon kwam door en verwarmde de arme schipbreukelingen, die daar voortsjokten rondom hun kapitein — een armzalig stel menschen. De kapitein droeg Nonnie telkens een eind en dan gaf hij haar weer aan Nasoep, een Timorees, dien ze ook wel kende en graag lijden mocht. Juffrouw Schroevers slofte naast den kapitein voort op haar slappe kamerslofjes — haar voeten werden moe, louter van de pogingen om die dingen maar aan te houden. Ze had er even over gedacht ze uit te doen. Doch de rotsgrond bezeerde zóó haar arme voeten,

dat ze maar weer gauw de slappe slofjes aandeed.

De tweede stuurman, die de wacht gehad had en geheel gekleed deftig er op los marcheerde, bood haar zijn laarzen aan, doch ze wou ze voorloopig nog niet hebben; tegen dat haar slofjes het op hadden moeten geven op de rotsen, zou ze er eens aan denken.

Ze had gelukkig haar moed en goede luim bewaard en omdat zij zoo vroolijk was, knapten de mannen óók heel wat op.

„Ik wed, dat je nooit meer met me mee varen wil!" zei de kapitein tegen Nonnie, die voor hem uitgedragen werd op den sterken arm van Nasoep. Maar ze lachte geruststellend — expres had de kapitein hen toch zéker niet daar op de rotsen gezet.

De blanke menschen sloten zich nauw aaneen, bemoedigden elkaar en de bruine, gedweeë inlanders, die zoo goedig rondom hen voortsjokten. De woorden „honger" en „dorst" werden niet genoemd, maar honger en dorst werden in stilte verdragen. Kom, zoo heel lang kon nu toch de bewoonde wereld niet wegblijven!

Tegen den middag kwamen ze in een bosch. Hierin troffen ze ladangs aan, dat zijn stukken land, waar de boomen omgehakt zijn en waar zoo maar, tusschen de wortels der woudreuzen, rijst is gezaaid. Maar de ladangs, die alleen op lage

gronden worden aangelegd, stonden onder water en de inlanders konden dus niet eens hun eersten honger stillen met rijst, zoo maar, onrijp, uit de aar.

Toch was het ontmoeten van deze ladangs een groote vreugde, want het wees op de nabijheid van menschen.

Zes uur wees het horloge van den eersten stuurman. Den ganschen dag hadden ze nu al geloopen met kleine rustpoozen, toen de stuurman een luid en krachtig hoera! deed weergalmen door de bosschen. Daar... daar... waar 't bosch eindigde, waar een rivier stroomde, daar lag een kampong, daar waren menschen, daar was hulp!

Met gezwinden pas, zoo hard de moede beenen nog konden, liepen de schipbreukelingen door.

Hun nadering werd al bemerkt. Zoo overhaast, dat ze wel door dollen schrik bevangen leken, kwamen de inboorlingen uit hun huizen en schaarden zich aan den ingang van 't dorp. Met drukke gebaren wezen ze op den troep, die daar naderde uit het bosch, en je kon aan alles merken, dat ze niet gewend waren bezoek te krijgen. Nog drukker werden hun kreten en gebaren, toen ze daar te midden van het bruine volkje dat kluitje blanke menschen ontdekten. 't Was de tweede maal bij menschenheugenis, dat zich blanken in de zeer afgelegen kampong vertoonden.

Van vijandelijkheden geen sprake natuurlijk, hoe mooi dat ook in een schipbreukverhaal zou staan.

Ten eerste, omdat de bruine menschen, die daar naderden, niet zoo heel veel in landaard met de bewoners van de kampong verschilden.

Ten tweede, omdat de schipbreukelingen met hun honderd-twintigen een overweldigende meerderheid vormden.

De kampong bleek Garantah te heeten en bestond slechts uit vijf huizen, bewoond door ongeveer tachtig menschen en kinderen.

Er werden dadelijk onderhandelingen geopend tusschen de schipbreukelingen en de kampongbewoners, in gebarentaal, of met een enkel Soembaweesch of Timoreesch woord.

En die onderhandelingen gaven niet veel troost. Garantah bleek zeer afgezonderd te liggen. De bewoners wezen naar een hoogen berg en brachten den schipbreukelingen aan het verstand, dat daarachter Taliwang lag. Dat tooverde eerst een glimlach op aller gelaat, want Taliwang was een stadje met een militaire bezetting en daar zou alles te krijgen zijn: eten, drinken, kleeren, huisvesting. Doch al spoedig was de glimlach verdwenen, want de kampongbewoners vertelden, dat Taliwang vijf of zes of zeven dagreizen ver lag.

De goede Garantahers hielpen intusschen de

schipbreukelingen zoo goed mogelijk. Een huis werd voor hen leeggemaakt, en naast elkaar liggende konden ze er allen op den grond wel een plaatsje vinden. Rijst, kip en zout werd er gebracht voor alle honderd-twintig. Maar de kapitein trok een bedenkelijk gezicht.

Deze hulpvaardige zielen hielpen nu wel en gaven nu wel, en ze kregen er in ruil wel mooie, blinkende rijksdaalders voor, waar ze dolblij mee waren, rijksdaalders, die de kapitein op het laatste nippertje had kunnen redden uit zijn hut. Doch de kapitein begreep uit alles, wat hij zag, dat deze menschen de laatste korrel rijst en de laatste kip weggaven en dat hij morgen stellig weer voort moest, wilden ze niet met hun allen hier verhongeren, zoowel kampongbewoners als schipbreukelingen.

Hij overlegde met zijn stuurlui.

Toen werd er besloten, dat de eerste en tweede stuurman over de bergen heen zouden trachten, in geforceerde dagmarschen, Taliwang te bereiken. De kapitein zou met allen naar de kust terugkeeren, probeeren of er met laag water wat te redden viel en dan verder ook langs de kust naar Taliwang komen.

De stuurlui, die natuurlijk, zoo met hun tweeën flinke kerels, Taliwang veel eerder zouden bereiken dan de kapitein, moesten hun dan hulp zenden

langs de kust tegemoet. De stuurlui kregen Nasoep en Kasoem, twee kranige inlanders, mee en vertrokken reeds dien volgenden morgen vroeg, nadat de kapitein hun wat van zijn mooie zilveren rijksdaalders had meegegeven, waar de bevolking zoo blij mee zou zijn, de bevolking van de twee of drie kampongs onderweg. Ook kregen ze een telegram mee, dat dan van uit Taliwang naar Batavia en naar Timor Koepang geseind moest worden.

Heel vlot was de slaperij natuurlijk niet gegaan. Daar ze met hun honderd-twintigen waren en de nacht te onstuimig was om buiten slapen toe te laten, hadden ze op en over elkaar gelegen en velen waren van oververmoeidheid wakker gebleven. Non en juffrouw Schroevers hadden 't nog 't best gehad — ze hadden afzonderlijk geslapen in het huis van het kampong-opperhoofd en hadden nog een matje en een hoofdrol gehad.

Den volgenden morgen vroeg werd uit de overvolle kampong, waar de bemanning geslapen had, het sein tot opstaan gegeven en een half uur later was men voor het afscheid gereed. Zoo gauw, omdat het toilet niet veel tijd vorderde.

Het ontbijt had bestaan uit een handjevol gekookte rijst voor ieder. Non voelde zich wee en flauw van den honger. Maar de kapitein had goede dingen te vertellen. De storm was bedaard, tegen den avond zouden ze weer aan de kust terug kun-

nen zijn, er was werkelijk wel kans, dat ze eten en kleeren van 't schip konden bemachtigen.

Moedig dus los op de uitredding uit hun ontberingen!

Er werd een zeer hartelijk afscheid genomen van de stuurlui en van Nasoep en Kasoem. Die hadden ieder twee handjesvol rijst mogen hebben als ontbijt, want voor hen was er stellig aan geen eten te denken binnen de acht-en-veertig uur. Dan pas konden ze weer een kampong bereikt hebben.

Met flinken pas verdwenen de vier kloeke kerels in het bosch, nagewuifd door de schipbreukelingen en de kampongbewoners. Daarna nam de groote troep afscheid. Doch de kleine bruine kinderen liepen nog een heel eind met hen mee, 't bosch in, tot aan de ladangs.

Nonnie werd alweer gedragen door den kapitein òf door den derden stuurman. Niet omdat ze heelemaal niet meer zou hebben kunnen loopen, maar om haar bloote voetjes de pijnlijke aanraking met den rotsgrond te besparen. Juffrouw Schroevers sjokte moedig en volhardend mee, nu in de laarzen van den stuurman. Als velletjes, volmaakt als velletjes, waren haar slappe muiltjes achtergebleven in de kampong.

De stemming onder den troep was goed, al sprak men niet veel. Daartoe waren ze te flauw van

den honger en te vermoeid van gisteren en van hun slechten nacht. Maar vol hoop togen ze voorwaarts en menigeen dacht aan niets anders dan aan de blikjes op het schip, gevuld met allerlei heerlijkheden: groenten, vleesch, vruchten.

Ook Nonnie zei niet veel. 't Was haar alweer zoo vreemd te moede, net of ze wonderlijk droomde. Zou het waar zijn, dat zij, Bertha Vermaas, daar rondgedragen werd in de wildernis, ver, zoo ver van vader en moeder af, hongerig en doodop, zonder in de verste verte te weten wanneer ze weer thuis zou komen?

En broer Jaap zou vruchteloos uitkijken op de kade te Soerabaja! En dan zou hij naar Timor telegrafeeren, en daar zouden ze niets, niets weten. Ze zouden denken, dat de Snip vergaan was.

Soms ging Nonnie in zichzelf zeggen: „Moeder, moeder, hiér ben ik! Hier, aan de Zuidkust van Soembawa! Wees toch maar gerust! Ik kan geen kwaad!" — maar dan liet ze weer met een ellendig gevoel van machteloosheid haar hoofd op kapitein Dijkstra's schouder zakken. Ach, op geen enkele wijze kon ze een boodschap aan haar moeder zenden, en wat zou die ongerust zijn!

Midden op den dag hielden ze een half uurtje halt. Niet langer, want ze wilden nog vóór donker de kust bereiken. Dat kon best, omdat ze lang zoo'n omweg niet namen als op de heenreis,

toen ze maar op goed geluk waren voortgestapt.

De inboorlingen hadden hun een veel korteren weg gewezen, langs een riviertje, en dan moesten ze langs de kust nog een poosje noordwaarts gaan, om het wrak van de Snip te bereiken.

's Middags, toen de troep zich weer in beweging gezet had, zonk Nonnie's hoofd op kapitein Dijkstra's schouder neer. Ze sliep, ondanks de ongemakkelijke houding, ondanks honger en onrust.

Eén ding was goed — dorst behoefden ze niet te lijden. IJskoud en kristalhelder was 't water van 't riviertje en nu eens deze, dan gene daalde den rotsigen oever af en laafde zich uit de holle hand. „Eerst 't water in je mond warm laten worden!" riep kapitein Dijkstra bezorgd telkens opnieuw. Want wat moest hij beginnen, als zijn schipbreukelingen nog ziek werden ook?

IJskoud water in een holle maag! Doch de inlanders schenen er zich niet aan te storen, hoeveel gehoorzaamheid ze anders toonden. Welbehagelijk streken ze met hun hand over hun maag, als ze in die leegte het koude water voelden vloeien.

Nonnie sliep — met haar hoofd op kapitein Dijkstra's schouder. Het was ook het uur van den middagdut. Telkens boorde de zon door de wolken heen en wierp haar straffe, bijna loodrechte stralen op de schipbreukelingen.

Ze voelden allen, dat het 't uur van den middagdut was, doch heden was er aan slapen niet te denken. Voort sjokten ze. Ze werden al stiller en stiller en gingen lang zoo vaak niet meer den rotsigen oever af, om te drinken. Steeds stiller werden ze, en toen de zon het eindelijk van de wolken gewonnen had en volop scheen, was alle spreken verstomd en liepen ze voort met halfdichte oogen, soms met een lichten zucht. Juffrouw Schroevers wel eens met een zwaren zucht. Haar voeten gingen hoe langer hoe meer pijn doen in het ruwe leder van de geleende schoenen. Doch ze uitdoen en met de bloote voeten op den rotsgrond gaan, dat kon toch niet.

Daar liepen ze en ze hielden de zon in het oog, die langzaam daalde. Nog vóór zonsondergang zouden ze aan de kust zijn, had de kampong-bevolking gezegd.

En ziet — nog stond de zon hoog aan den hemel, toen ze plotseling, ineens, tusschen twee rotsspitsen door, de zee ontdekten. Nu was het met de stilte gedaan en ook met het sjokkerig voortgaan.

Non schrikte wakker — de pas werd er in gezet — een half uur later stonden ze hijgend op den rand van de rotsige vlakte; beneden hen bruiste de zee. Nog een half uur verder, naar het

Noorden toe, lag het wrak van de Snip, hoog boven de golven.

Nu leek alle leed wel geleden! Laag water was 't en de kapitein had goeden moed, dat men 't schip te voet kon bereiken. Dat zou vrij wat beter opschieten dan met den traveller.

O, wat liepen ze nù, den kustrand langs, naar het schip! Hier en daar viel er een van de haast. Maar die stond wel weer op en haalde de anderen met inspanning van alle krachten weer in.

En eindelijk, daar waren ze bij de rotspunt, waar 't touw van den traveller nog om vastzat. Juffrouw Schroevers liet zich op den grond vallen, leunde tegen de rots en wierp onmiddellijk haar schoenen, of liever die van den derden stuurman, uit. Haar voeten zaten vol blaren, die vurig rood omkringd waren.

Juffrouw Schroevers had niet anders gedacht, dan dat ze allemaal halfdood tegen de rotsen aan zouden vallen. Doch daar kwam niets van. Hoop doet zoo leven en ze wilden nog eten voor den nacht!

Allen verzamelden zich om kapitein Dijkstra. Deze wees een inham tusschen de rotsen aan. Dáár moest het bivak komen. Dertig man koos hij uit om hem te volgen naar 't schip. Van de overigen moesten er vijftien op de kust blijven, teneinde in

ontvangst te nemen wat er aangebracht zou worden van boord.

De mannen, die nu nog restten, werden in twee lange rijen opgesteld, van 't schip tot den wal. Zij zouden doorgeven wat er van 't schip kwam. Ze stonden natuurlijk allen in 't water, sommigen tot de schouders. Maar wat gaf dat? Nu zou spoedig alle ellende geleden zijn.

Een hoera ging op, toen de kapitein met zijn dertig man het schip beklommen had.

De achtersteven stak nog onder 't water en 't schip helde geweldig, zoodat groote voorzichtigheid in acht genomen moest worden. Non was op den schoot van juffrouw Schroevers gekropen en volgde met groote oogen den kapitein in al zijn bewegingen.

Daar werden de eerste dingen over de verschansing heen aangegeven aan de wachtenden en fluks gingen ze van hand tot hand. De postzakken waren het en Non was wel een beetje teleurgesteld. Ze verlangde zóó naar eten en schoenen!

Doch als plichtgetrouw gezaghebber moest kapitein Dijkstra de post wel het eerst redden — wie weet, hoe 't weer vannacht om zou slaan en de post is altijd en overal de gewichtigste lading.

En toen de post doorgegeven was — wat naderde daar door de handen der inlanders heen? De koffertjes van Non en juffrouw Schroevers en, in

een handdoek bijeengebonden, al, wat kapitein Dijkstra uit de hut der beide dames had kunnen weggrissen.

O, die blijdschap van juffrouw Schroevers! Haar vermoeidheid was vergeten, haar blaren waren vergeten. Ze sprong overeind en liep den inlander, die haar haar schatten bracht, over den rotsgrond tegemoet. Ze knipte de koffertjes open, vlug! vlug! En Non en zij jubelden, toen al die lieve, goede, zoo gemiste dingen zich aan haar oogen vertoonden.

Schoenen! denk eens aan, schoenen! Pantoffels... o, pantoffels! En fijne witte kousen, die zoo koel langs de gloeiende voeten gleden! Non zat ze al aan te trekken, midden tusschen den rommel. En toen ze dieper rommelden in den koffer, dan ze den vorigen avond hadden gedaan, toen vonden ze een blikje met twee tabletten chocola. Die goede moeder, die goede mevrouw Vermaas! Hoe weinig had die kunnen denken, dat de chocola, die ze voor een aardigheidje en een verrassing had ingepakt, den eersten, werkelijken honger zou stillen, dien haar dochtertje in haar leven had gehad!

Toen Non reeds een flink stuk had opgeknabbeld, viel het haar opeens in, dat al de anderen ook zoo'n honger hadden, en ze knapte gauw een nog grooter stuk af voor juffrouw Schroevers en wilde toen met de rest naar de inlanders loopen,

die het bivak in orde brachten. Doch juffrouw Schroevers hield haar tegen, de inlanders hadden tegen de rotswanden reeds een groote hoeveelheid vleesch en groenten in blik opgestapeld. Eten was er nu genoeg — ze hadden alleen nog maar geen tijd, want ze zouden met ontladen doorgaan, totdat de zon onder was.

De zon stond al heel laag. Een half uur later was 't volslagen donker. Zoo snel daalt de zon in de tropen steeds.

Toen waren de kapitein en zijn mannen weer van boord en uit het water terug en thans brak dan het heerlijk oogenblik aan, dat ze zouden gaan eten!

Van meegebrachte pakkisten hadden de „kamerjonkers", zooals kapitein Dijkstra de mannen aansprak, die voor het bivak hadden gezorgd, een flink vuur gemaakt. Allen zetten zich er rondom. Blikjes werden opengemaakt, bussen beschuit volgden. Potten en pannen had men nog niet kunnen bemachtigen, dus aan warme spijzen dacht men nog maar niet. Doch wat smaakte dat blikjesvleesch heerlijk op een beschuit!

Klok! klok! klok! Daar kwamen zoowaar van achter de rotsen eenige kippen aanzetten, die van armoede en eenzaamheid maar in de buurt gebleven waren.

Een sprong — een beweging — van drie inlan-

ders, en ze waren alle drie gevangen en de nek omgedraaid. Non had een gil gegeven en wendde het gelaat af, en men begon de kippen te plukken en te braden. En toen nu later op den avond de kippeboutjes rondgingen en ieder weer smulde, moest Non zich afvragen, of ze wel ooit weer kip zou lusten, nu ze de narigheid van het kippen-eten zoo van dichtbij had gezien. Dien avond lustte ze het alvast niet.

Meerdere kippen ondergingen hetzelfde lot. Want er waren honderd-en-twintig man te spijzen. Als de kippen dat hadden kunnen bedenken, waren ze misschien wel uit de buurt gebleven.

Nu werd het slapenstijd. Kapitein Dijkstra had eigenhandig twee matjes en twee hoofdrollen meegebracht voor zijn dames. Non en juffrouw Schroevers zochten een beschut plekje achter een rots en legden zich ter ruste. Ook de andere schipbreukelingen gingen slapen, op vijf na, die de wacht moesten houden.

Kapitein Dijkstra kon niet slapen. Hij ging bij het vuur zitten en staarde naar de zee. De maan kwam op, wierp haar stralen over de nog woelige golven en verlichtte het wrak van de Snip. En kapitein Dijkstra zat altijd maar weer te denken, dat hij schipbreuk had geleden en dat zijn dierbare Snip, waar hij al zoo lang op gevaren had, nu verloren was.

De zon stond den volgenden dag reeds hoog, toen Nonnie ontwaakte.

Juffrouw Schroevers was al op en gekleed en stond om den hoek der rotsen te kijken naar het werk der mannen, dat weer aangevangen was, op dezelfde wijze als gisteren.

„Ik heb alweer honger, juf!" was 't eerste wat Nonnie zei, toen juffrouw Schroevers bij haar kwam kijken.

„Ja kindlief, en ontbijt is er voorloopig nog niet, geen kruimeltje. Alles is gisteren schoon opgegaan. Maar over een paar uur, dan zul je eens wat zien! Dan maken ze hier een keuken, waar niets aan mankeert. Kijk eens, hoeveel potten en pannen ze al hierheen hebben gestuurd."

Non moest lachen om die stapels potten, pannen, borden, kommen, serviezen — alles door elkaar. En ze verheugde zich al op den heerlijken maaltijd, dien men straks zou bereiden.

Er werd doorgewerkt tot tien uur. De „kamerjonkers" hadden in dien tijd weer een groot vuur aangelegd. Eenigen van hen hadden visschen gevangen met lijnen en haken, die ook al uit de Snip gehaald waren. En nu begon er een koken, een bakken en braden, dat de heele lucht rondom het bivak van den geur vervuld was en allen het water in den mond voelden komen.

Kapitein Dijkstra vroeg even de aandacht van allen.

„Hoor eens, menschen," begon hij, „vanochtend zullen we het er eens van nemen, omdat we zulke harde dagen achter den rug hebben. Maar dan moet de riem weer om de maag. We hadden maar proviand tot Soerabaja en dan nog voor twee dagen. Dat was dus voor zeven dagen — twee-en-een halven dag hebben we er nu van gegeten — blijft nog vier-en-een halve dag. Nu zullen we nog wel aan het lossen van de Snip kunnen werken tot springtij. Dat is dus nog vier dagen. En dan gaan we langs de kust naar Taliwang. Daarvoor reken ik vijf dagen. Dat maakt samen negen dagen met voorraad van vier-en-een halven dag. Dus — na dezen maaltijd wordt ieder op half rantsoen gesteld."

Daar bekommerden ze zich op 't oogenblik niet om. Nù konden ze eten, zooveel ze wilden — later zouden ze wel weer zien. En de maaltijd werd vroolijk gebruikt.

De rijst uit de blikken was nu behoorlijk in pannen gekookt, de groente in blik was gewarmd. Ook bakten de koks groote koeken van het voorhanden meel. Vruchten vormden het dessert.

Na den maaltijd zochten Nonnie en juffrouw Schroevers een beschaduwd plekje tegen de rotsen en de mannen zetten het eentonige, omslachtige

karweitje van het lossen weer voort, waaraan thans „de kamerjonkers" ook deelnamen.

Een poosje keek Non naar al de voorwerpen, die zich langzaam maar zeker opstapelden in het bivak. Geweren, landkaarten, kooien met toebehooren, weer blikjes eten, uniformen — vrachtgoederen van Timor naar Soerabaja meegegeven. Toen verviel ze in gepeins — en nog een beetje later huilde ze tranen met tuiten.

Nu ze zelf uit den nood was en niet geplaagd meer door vermoeienis of honger, nu ze al maar werkeloos wachten moest, al maar wachten — nu was opeens de gedachte aan thuis, aan Jaap en aan den angst, dien allen hebben zouden om haar, weer levendig geworden.

Juffrouw Schroevers zat zelf ook wel in treurige gedachten. O, die angst! Die angst, dien ze daar op Timor zouden hebben!

En dan Jaap, die toch wist, dat Non en juffrouw Schroevers hem zouden komen halen. In Soerabaja zou hij natuurlijk hooren van de Snip, die uitbleef. O, 't was verschrikkelijk!

Even liet ze Non huilen. Toen nam ze het troostelooze kind op den schoot en trachtte haar bemoedigende woordjes in te fluisteren. Ja — ze zouden wel erg in angst zitten — daar was nu eenmaal niets aan te doen. Maar dan daarna, die heerlijke vreugde, als ze allen weer bij elkaar zouden zijn!

Over negen of tien dagen waren ze in Taliwang — dan zouden ze dadelijk seinen. Maar dan waren meneer en mevrouw Vermaas al half en half gerust gesteld, want dan hadden de eerste en tweede stuurman al een dag of wat eerder geseind en dan wisten ze toch, dat tot dusverre den schipbreukelingen van de Snip nog geen kwaad was overkomen.

Juffrouw Schroevers troost hielp voorloopig niet veel. Non bleef doorsnikken, totdat ze van vermoeidheid op juffrouw Schroevers knieën in slaap viel. Deze legde haar in de schaduw van de rotsen en schoof een rol onder haar hoofd. En zelf bleef ze naar de zee staren, totdat ze van vermoeidheid en verveling ook in slaap viel, tegen de rotsen aan.

De mannen namen geen rusttijd, dat kon er niet op overschieten. Werken moesten ze, zoolang het dag was, en als in den laten avond de volle maan zou schijnen, dan weer.

Halfzeven, toen de duisternis volkomen was, werd 't werk gestaakt. Non had na haar slaapje met juffrouw Schroevers een weinigje over de rotsen langs de kust gedwaald. Het tweede en meteen laatste maal van dien dag werd nu genuttigd en de mannen gingen slapen, uitgezonderd een wacht, die hen zou waarschuwen als de maan op was.

Ook Non en juffrouw Schroevers sliepen spoedig in, daar er niets beters voor haar te doen was.

Drie dagen duurde zoo dit leventje, nog drie oneindig lange, doodsaaie dagen vol kwelling en onrust over hen, die thuis waren. Drie dagen lang nog bleef de zee kalm. En toen, in den nacht van den vierden op den vijfden dag, daar werden de slapers in het bivak gewekt door het luiden van een klok.

Non vloog overeind en meende thuis te zijn, op Zondagmorgen, en dat het klokje der kleine zendelingkerk haar wekte. Ze zuchtte smartelijk, toen ze zag, dat ze nog immer was, waar ze al wel een eeuwigheid leek te wezen: op de kale, verlaten rotsen van Soembawa.

De wind was opgestoken, de zee ruw geworden. Daar lag het wrak van de Snip te deinen op de golven en de scheepsklok wiegde mee op de deining en luidde: Bim! bam! bim! bam!

De kapitein zag, dat 't gedaan was met de Snip. Tegen den ochtend was het springtij, dan zou de Snip stuk geslagen worden. Maar tevreden zag de kapitein meteen naar de stapels goederen, die hij nog uit de Snip had kunnen redden.

Dien nacht sliep niemand meer. In het licht der maan, zoolang die nog scheen, tuurden allen naar het wrak, dat langzaam maar zeker uiteen werd geslagen. En toen den schipbreukelingen als licht niets meer restte dan het schijnsel van

't vuur, gingen ze aan 't samenpakken van de geredde goederen. De kapitein verdeelde den last onder de honderd-en-twintig mannen. Als de zon opging, moest ieder marschvaardig zijn.

Non en haar gouvernante konden ook niet meer slapen door de drukte en toebereidselen om haar heen. Ze kleedden zich en genoten ervan, dat ze al haar bagage weer tot haar beschikking hadden, zoodat ze de gemakkelijkste schoenen en de prettigste kleeren konden uitzoeken. Haar voeten waren weer geheeld in dien rusttijd van vijf dagen. Door het vooruitzicht eindelijk op marsch te gaan, eindelijk op te schieten, eindelijk niet meer werkeloos te moeten neer zitten, werd Non zóó kwiek, dat ze al neuriënd heur haren kamde en neuriënd zich kleedde. Van wasschen kon dien morgen niets komen. Dat had ze de andere ochtenden aan een kleinen inham van de zee gedaan, maar thans gingen de golven te hoog.

Daar rees de zon! Met een juichkreet werd ze door de mannen begroet. De kapitein gaf zijn laatste bevelen — toen werden de pakken op de schouders van de aangewezen dragers geladen. Kapitein Dijkstra stelde zich met Non en juffrouw Schroevers aan 't hoofd van den troep, de derde stuurman kreeg de achterhoede onder zijn bevel, de scheepsaap kwam nog net op 't laatste oogenblik van de rotsen afspringen en nestelde zich aan de borst

van een zijner bruine vrienden... en... voorwaarts marsch! Daar zette de stoet zich in beweging, langs de kust, die voorloopig rotsig en kaal was.

In de eerste uren leek alles een plezierwandeling. Non zong soms het hoogste lied uit en glunderend van genoegen luisterden de inlanders naar het stemmetje van de blanke, kleine Nonna, die hun eigen liedjes zoo zuiver zong en ook wel eens zoo grappig verhaspelde.

Doch de zon steeg hooger en hooger, de rotsgrond begon te gloeien. En toen ze goed doorstoofd waren, stak de wind weer op en werd het sjouwen er tegen in, op de kale rotsvlakte. Non zweeg — de inlanders lachten niet meer — stilletjes ging de troep tegen den fellen wind in.

Tegen elf uur was de zon weg en heerschte de wind nog alleen op de ruwe vlakte. Non begon moe te worden, of liever, ze voelde opeens, dat ze 't al door en door was, maar ze had 't niet opgemerkt door haar lust om op te schieten. Thans herinnerde ze zich, dat ze minstens net zoo op zou schieten op den arm van kipitein Dijkstra, en ze keek hem zóó smeekend aan, dat hij met één oogopslag begreep wat ze wilde en haar op den arm tilde. Hij wees naar den horizon, waar zich een donkere wolk vertoonde.

„Zie je dat daar, Non?" vroeg hij. „Dat is een bosch. Als we daarin zijn, dan rusten we allen

even en dan zul je eens wat zien! Neen maar! Dan zul je eens wat zien! En juffrouw Schroevers ook!"

Deze stapte dapper en zwijgend door, benieuwd wàt ze zien zou, maar toch niet pratend en vragend, om zich niet noodeloos af te matten in den strijd tegen den fellen wind.

De zon was haar middaghoogte al voorbij, hoewel achter zware wolken verborgen, toen de schipbreukelingen het woud bereikt hadden. Nu kregen ze bevel hun pakken neer te leggen en te rusten. Intusschen zocht kapitein Dijkstra eenige korte en lange takken uit, hakte ze af met zijn zwaar, kort mes en gaf bevel er twee draagbaren van te maken; „een zware en een lichte," zei hij lachend.

Non juichte het uit. O, dat zou heerlijk zijn, zoo straks door vier mannen gedragen te worden! Juffrouw Schroevers protesteerde... ze kon best verder loopen, zei ze. Maar de kapitein vertelde haar, dat daar niets van inkwam, hij wou haar niet doodziek in Taliwang afleveren.

Och, wat zou wat rijst en wat kip gesmaakt hebben, zoo in hun rusttijd! Maar 't kon er niet op overschieten. Vanavond pas, als het nachtkwartier werd opgezocht.

Kapitein Dijkstra trok een grooten, witten lap uit een pak op den grond, bond het stevig aan een stok vast en gaf toen een inlander bevel in gindschen hoogen boom te klimmen en de geïmproviseerde vlag goed vast te binden. Als een aap klom de bruine omhoog en weldra wapperde de witte vlag hoog in den wind.

„Waarom?!" vroeg Non.

„Die laat ik nu op geregelde afstanden vastbinden, kleintje!" legde de kapitein uit. „Komt er dan een schip voorbij, dan merkt het, dat hier een troep doortrekt, en dan hebben ze aan boord niet veel fantasie noodig om te begrijpen, dat we hulp noodig hebben. Stel je voor, dan pikten ze ons misschien allemaal op en brachten ons netjes, op ons doode gemakje, naar Taliwang!"

Toen kapitein Dijkstra dat eenmaal aan Non verteld had, wou ze steeds maar in de nabijheid van de kust blijven, en als 't aan haar had gelegen, had ze wel twintig maal per dag een man naar zee gestuurd om uit te kijken. Doch dat kon er niet op overschieten.

Kapitein Dijkstra keek al eens uit, of er zich nergens wild bevond in het woud. Geweren en munitie was er genoeg voorhanden. Maar zelfs geen onnoozele vogel liet zich zien in deze smalle reep woud, geteisterd door de zeewinden.

Tegen vier uur in den namiddag ging er opeens een lang aangehouden vreugdekreet uit den troep op. Aan den voet van de rots, waarvan ze net den top bereikt hadden, lag een kampong.

Doch kapitein Dijkstra moest wel dadelijk hun vreugde vergallen met te wijzen op het kleine aantal huisjes en het armoedig uitzien van het geheel. Neen, van deze kampong moesten ze geen hulp verwachten. Die menschen zouden waarschijnlijk bij hen zelfs komen vragen om eten!

Toen ze eenmaal de kampong bereikt hadden, waar de geheele bevolking, bestaande uit ongeveer vijftig man, hen opwachtte, bleek het, hoezeer kapitein Dijkstra gelijk had. De kampongbewoners wezen vol begeerte op de blikken rijst, vleesch en groenten, die ze zagen meedragen. Doch de kapitein beduidde hun, dat hij zelf zooveel mannen bij zich had en nog zoo ver moest. Hij informeerde bij hen naar den toestand van den weg en kreeg niet veel bemoedigends te hooren. Verderop werd de weg al maar slechter, het noodweer van zes dagen terug had de bruggen over de stroompjes weggeslagen en de paden in de buurt van de kampong vernield. En zoo zou 't wel bij de andere kampongs ook zijn.

„Zijn er dan nog vele kampongs tusschen hier en Taliwang?" vroeg de kapitein.

„Vijf of zes," telden ze hem voor op hun vingers. Maar allemaal klein en allemaal arm. Neen, van die kampongs behoefde hij niet veel te hopen.

Och, hij had niet veel anders gedacht. Waren de kampongs bevolkter en welvarender geweest,

dan hadden ze ook wel op zijn kaart gestaan. Vooruit dus maar weer! Hij gaf den man, die hem 't best terecht geholpen had, eenige van zijn mooie zilveren rijksdaaldertjes, die hij zelf droeg, en wees met een gebaar in 't rond, dat ze er maar iets voor moesten koopen voor allemaal.

Non had zich den heelen middag al fier op haar draagbaar laten wiegen en nu gaf juffrouw Schroevers te kennen, dat ze er eigenlijk ook wel op wilde, want ze bemerkte, dat de kapitein aan rust niet dacht en ijlings weer verder wilde. Zoo besteeg ze ook háár baar, en verder ging 't maar weer, totdat de zon bijna gedaald was en de kapitein naar een nachtverblijf ging omzien.

Hij vond 't tusschen de rotsen aan de binnenzijde van 't woud. En net op tijd, want zoo dadelijk zou de zon onderduiken.

Met een zucht werden verscheidene pakken afgeworpen. Ze waren moe, de bruintjes, en de blanken ook. Zelfs de dames, ondanks haar draagbaren. En dan die honger!

Het was nog nacht, toen ze hun ontbijt hadden verorberd en nu was 't zes uur in den namiddag! Een half uur later brandde het vuur weer hoog op, het keuken- en het wachtvuur. Ach, wat smaakte dat eten!

En toen kwam de nacht en ze sliepen — en de

zon ging op en ze ontbeten en marcheerden — bijna onafgebroken tot zonsondergang.

De witte vlaggen wapperden hoog boven hun hoofden in den wind, die gelukkig niet heviger werd; de witte vlaggen vertelden aan de zee, dat er schipbreukelingen tobden en zwoegden in het woud. Maar geen schip vertoonde zich aan den horizon.

Ja, 't werd een getob daar in het woud! De paden waren weg, de grond had ontzettend geleden door de heftige regens, de riviertjes waren tot stroomen gezwollen. Dan zocht men lang, totdat men een doorwaadbare plaats had gevonden. Voorzichtig gingen eenige inlanders het water in. En dan bleek het vaak te diep. Ze moesten omkeeren en hun zoeken langs den oever voortzetten.

O, dat Taliwang, hoe ontzettend ver leek het! Was 't niet net, of ze er nooit zouden komen? Nu sjouwden zij al vijf volle dagen langs de kust door het woud.

Gisteravond was de avondmaaltijd reeds tot de helft beperkt en de magen bleven knorren. Vanmorgen was het ontbijt ook verminderd, hoewel nog niet op de helft.

De kampongs waren allen klein en armoedig. Allen vroegen ze hulp, inplaats dat ze iets konden

bieden. Weg wijzen? Dat schoot er niet eens op over — er wàs geen weg meer.

Vanmorgen hadden ze dan weer een kampong aangedaan. En daar hadden de inwoners naar Taliwang gewezen. Ja, daar, daar ginder lag het! Maar 't kon nog wel twee, nog wel drie dagen duren! De berichten liepen zeer uiteen en bovendien: de wegen waren weg!

En de troep sjokte verder. Het aantal pakken, dat ze te dragen hadden, was heel wat verminderd — denk maar eens aan al de levensmiddelen, die ze opgebruikt hadden! Doch andere vrachten waren er bijgekomen — het aantal draagbaren was van twee op dertig gekomen. Allemaal zieke inlanders, soms alleen maar uitgeput, soms met zeere voeten, ook een paar met zware koortsen.

Kapitein Dijkstra, juffrouw Schroevers en de derde stuurman deden wat ze konden om er den moed in te houden. Maar soms voelden ze zelf er zich te moe en te wee toe.

Het was drie uur in den namiddag van den vijfden dag van hun gesjouw. Ze hadden al lang begrepen, waarom ze nog steeds geen hulp uit het binnenland hadden.

In het binnenland waren de stroomen veel breeder en machtiger dan langs de kust; bijna onoverkomelijke hinderpalen zou het kleine, vooruitgestuurde reisgezelschap hebben gevonden. Wie

weet, of die óók nog niet steeds sjouwden, in het binnenland! En die konden best er nog veel slechter aan toe wezen, wat den honger betrof, want zonder proviand waren ze er immers op uitgegaan en de kampongs in het binnenland beloofden evenmin veel als die langs de kusten. Eén ding had het kleine troepje vóór: juist zijn kleinheid. Een kampong kon allicht vier man een maaltijd geven, dat was heel iets anders dan honder-twintig man! En dan, het waren vier uitgezochte mannen; als er geen ongeluk gebeurd was, zouden ze het niet licht opgeven.

Over deze dingen liep kapitein Dijkstra met juffrouw Schroevers te praten. Non lag half sluimerend op haar draagbaar, dacht aan moeder en vader, aan Jaap, die nu al lang in Soerabaja moest zijn en zusje niet gevonden had op de kade.

De inlanders liepen gelaten voort; met 't geduld van hun ras en hun godsdienst droegen ze de beproevingen. Soms stiet een van hen een zachte klacht uit over zijn gewonde voeten, over zijn honger.

Er werd even halt gemaakt om een inlander met de witte vlag een boom in te sturen. Ach, de hoeveelste witte vlag wel! Deze zou ook wel weer voor niets gaan!

Iedereen gebruikte het korte oogenblikje om zich neer te leggen en wat uit te rusten.

Non volgde met de oogen den man, die behendig langs den hoogen, gladden stam vorderde.

Maar wat toefde hij nu, voordat hij zijn vlag vastbond? En — wat riep hij daar?

Het volgende oogenblik kwam de vlag naar beneden vallen en krakend brak de stok. En zoo gauw, dat de inlander zijn handen en voeten wel moest verwonden, kwam hij naar beneden glijden en riep in een opwinding, die den inlanders maar zelden overkomt:

„Toean! Njonja! Een troep, dáár!" En hij wees naar rechts naar de binnenzijde van 't woud. „En een schip, dáár!" En hij strekte den arm uit naar de zeezijde.

Ze vlogen allen overeind, ook de zieken van de baren. En hij legde uit: Aan de binnenzijde van 't woud, hoog in een boom, wapperde een witte vlag, en een heel eind verder, naar den horizon toe, nog een. En een schip bevond zich ver, ver weg, aan den horizon.

De redders! De redders, die van Taliwang op weg waren, onder begeleiding van een oorlogsschip! Dat kon niet anders! En langs de binnenzijde van 't woud kwamen ze dus? Dan moesten de schipbreukelingen hun weg wat veranderen, meer rechts houden. Doch eerst een salvo geven, dat de redders hen hoorden.

De geweren werden te voorschijn gehaald, ge-

laden. Non hield niet eens haar ooren dicht. In haar blijdschap kon ze wel een stootje velen. Daar knetterde een tienvoudig salvo, daar weerkaatste 't tegen de rotsen en werd als een donder gedragen door 't woud.

Nu stil! Nu luisteren!

En in de verte knetterde 't terug, heel ver, maar toch duidelijk hoorbaar.

Hoera! hoera! IJlings werden de lasten weer opgenomen. Vele zieken maakten niet eens aanstalten om hun baren weer op te zoeken. En zoo snelde men voort, rechts aanhoudende.

O, 't duurde nog lang! Er bleek weer een salvo noodig. Doch ditmaal klonk het antwoord zeer nabij. Alleen de dichte plantengroei belette, dat redders en geredden elkaar zagen.

En daar kwamen vier gestalten toesnellen. De stuurlui en de trouwe Nasoep en Kasoem. Dat was een weerzien! De vier hadden geen handen genoeg om te laten drukken. Hoe ze 't gehad hadden? Slecht, bitter slecht. Stroomen gezwollen, bruggen weg, ze hadden naar Garantah terug moeten gaan en een heel anderen weg moeten zoeken, steeds over den kam van 't gebergte heen, zoodat ze telkens tusschen de oorsprongen der rivieren door gingen.

Nu waren ze anderhalven dag van Taliwang af

en hadden alles bij zich, wat de schipbreukelingen maar konden wenschen.

„En 't telegram naar vader en moeder?" vroeg Non.

„Twee-en-een-halven dag geleden verzonden, jongejuffrouw!" berichtte de eerste stuurman.

„En broer Jaap?"

„Daar weet ik niet van!" zei de stuurman, doch hij draaide zich meteen om en ging met juffrouw Schroevers staan praten.

Nu rukte de hoofdtroep der redders aan. Ze hadden verscheidene baren bij zich, en nu niet van die heel gewone, uit takken samengesteld, maar echte baren, waar 't goed zou zijn je leden op uit te strekken, als ze heelemaal stijf en moe waren.

Non hield al maar 't oog gevestigd op de groep om kapitein Dijkstra. En daar zonderde zich iemand van den hoofdtroep af, kwam regelrecht op Non aan en ging vlak voor haar staan. Een lange, Indische jongen, met zwart haar en zwarte oogen.

„Hola, Nonnie!" riep hij.

Nonnie sloeg de oogen naar hem op. Toen deed ze een stap achteruit, vouwde de handen op haar borst, werd heel bleek en bracht er eindelijk stamelend uit: „Ik geloof — dat jij — broer Jaap bent."

„Dan heb je 't bij 't rechte eind!" zei Jaap ziels-

verheugd, en hij sloot zijn zusje in de armen.

Plotseling zag hij, dat juffrouw Schroevers met wijd open oogen stond te kijken naar het tafereeltje, en hij trok Non met zich mee naar zijn oude gouvernante en riep uit: „Mijn lieve, oude Schroevers! Moet ik je nu midden in de wildernis komen oppikken?" en hij zoende haar op beide wangen.

De drie hadden 't zoo druk met zich zelven, dat ze heelemaal niet meer letten op het levendige schouwspel, dat 't woud thans bood. Redders en geredden krioelden door elkaar, de kennis werd gemaakt. Maar de drie stonden bij elkaar en vertelden steeds door. Wat Non en juffrouw Schroevers te vertellen hadden, is voor niemand nieuws meer, doch Jaap deelde mee, dat hij in Soerabaja wel erg ongerust was geweest, toen het bleek, dat niemand iets van de Snip gehoord had. Algemeen werd aangenomen, dat 't schip vergaan was in den nacht van de Loemadjang-ramp.

„De Loemadjang-ramp?" vroeg juffrouw Schroevers. „Wat is er dan gebeurd?"

„De Smeroe is uitgebarsten en toen heeft er een vreeselijke aardbeving plaats gehad met een zeebeving, en toen zijn natuurlijk alle stroomen in de war gestuurd. En een van die valsche stroomen heeft waarschijnlijk de Snip op de kust van Soembawa geworpen."

„Dan had de kapitein dus toch gelijk," zei juffrouw Schroevers. „Die riep aanhoudend maar, dat de elementen in de war geweest moeten zijn dien nacht."

„Nu, toen ben ik, zoo ongerust als ik was, maar op de boot van Soerabaja naar Timor gestapt. En je weet, die doet Taliwang aan. In Soerabaja heb ik eenige dagen oponthoud gehad, want nu de Snip weg was, moest ik eerst op een andere boot wachten, en toen ik in Taliwang kwam, hoorde ik op de kade al, dat er menschen uit het binnenland waren gekomen met de tijding, dat de Snip vergaan was op het onherbergzaamste deel van de kust. Ik van boord af, dat begrijp je wel, en ik gemaakt, dat ik die menschen te pakken kreeg. Nu, ik trof ze op 't telegraafkantoor, waar ze net naar alle kanten berichten heen seinden over de Snip, ook naar Timor, naar vader en moeder. En ik hoorde, dat jullie tot dusverre behouden waart. Toen ik aan de kade terugkwam, was de boot weg natuurlijk, die legt maar even te Taliwang aan. Ik weer geseind, dat ik de boot gemist had, maar met de expeditie zou meegaan, die jullie zou gaan opzoeken. In een dag waren alle maatregelen getroffen. De Gier vaart met ons mee langs de kust, zie je; als we jullie nu veel verderop hadden gevonden, dan had de Gier zijn booten uitgezet en had ons allemaal netjes teruggestoomd. Maar voor dien anderhalven dag

is 't niet noodig. Morgenavond kunnen we op Taliwang zijn, overmorgenochtend zal de Arend ons naar Timor brengen, dan zijn we in een dag thuis."

Thuis! Nons wangen kleurden zich donkerrood, nu ze dat woord weer kon uitspreken. Over een paar dagen was ze thuis! En wat een heerlijk gevoel, dat vader en moeder uit de ergste ongerustheid waren! 't Was haar, of ze opeens een ander meisje werd, dat anders keek en anders deed. Ze zag, dat 't woud mooi was en dat 't een jolige drukte was om haar heen; ze lachte om den dokter van den hulptroep, die zich plechtig aan juffrouw Schroevers kwam voorstellen, alsof hij in de balzaal was, inplaats van in het oerwoud.

„Maar sapristi, Nonnie! wat ben je groot geworden!" zei Jaap. „Wil je wel gelooven — ik begreep natuurlijk, dat dit eenige meisje bij den troep Bertha Vermaas moest wezen. Maar, als ik je nu toch in Timor tusschen andere meisjes gezien had, geloof ik niet, dat ik je herkend had."

„En ik jou niet!" zei ze vol bewondering opziend naar haar grooten broer. „Je bent een heele meneer! Misschien wil je wel niets met me te doen hebben op Timor."

„Dat denk ik ook!" plaagde hij. „Alleen maar paardrijden wil ik met je. Ik heb een mooie karwats voor je meegebracht, in Brussel gekocht."

„O! o! Hoe heerlijk — ik heb nog nooit anders dan een rietje gehad — hoe heerlijk, een mooie karwats!"

Thans waren de begroetingen en de allereerste verhalen afgeloopen. Wat werd er nu wel 't eerst gedaan? Gegeten natuurlijk! En de schipbreukelingen haalden hun hart op, zooals ze 't dien eersten avond in het gezicht van 't wrak gedaan hadden.

Toen ging de dokter met zijn helpers bij de zieken rond. De gewonde voeten werden gewasschen en verbonden, de koortslijders kregen kina.

Inmiddels was door middel van vlaggen aan de Gier geseind, dat de schipbreukelingen gevonden waren en de terugweg naar Taliwang nog heden aanvaard zou worden. Daarop stoomde de Gier verder weg, naar den horizon toe, waar 't veiliger was.

Na den maaltijd bleef er nog anderhalf uur over om te marcheeren en die tijd werd zorgvuldig besteed.

O, wat ging dat nu heerlijk! Nieuwe krachten bezielden allen. De maag was gevuld, de weg nu bekend.

's Avonds om acht uur kregen ze waarlijk wéér te eten.

Den avond van den volgenden dag kwamen ze

even na zonsondergang te Taliwang aan, vanwaar weer geseind werd naar Timor.

Juffrouw Schroevers, Non en Jaap Vermaas kregen nachtverblijf aan boord van de Arend, die morgen vroeg naar Timor vertrekken zou.

O, die heerlijke hutten, met de zorgvuldig opgemaakte bedden er in! En die waschgelegenheid! Non en haar gouvernante begroetten al die heerlijke dingen met juichkreten, zoodat Jaap zei, dat je goed zien kon, hoe gauw een mensch toch verwildert.

Voordat ze zich voor den nacht terug zouden trekken op de Arend, namen ze eerst van allen een zeer hartelijk afscheid. Want om vijf uur zou de Arend onder stoom gaan, en 't was wel te voorzien, dat ze van de gelegenheid gebruik zouden maken en lang zouden slapen na al de vermoeienissen.

Al de overigen zouden slapen in de gouvernementsgebouwen en daar werd 't afscheid genomen.

Kapitein Dijkstra begeleidde hen tot aan de hekken der gouvernementsgebouwen en beloofde zeer spoedig op Timor te zullen komen om over alles na te praten.

Van alle dankbetuigingen, die Non, Jaap en hun gouvernante voor hem en zijn goede zorgen hadden, wilde hij niets weten.

Bij het hek stond een gezadeld paard gereed.

Toen de laatste handdrukken gewisseld waren en het drietal zich nog even naar den jongen kapitein omwendde, zagen ze tot hun groote verwondering dat hij 't paard besteeg en aanstalten maakte, om spoorslags weg te rennen.

„Maar kapitein!" riep juffrouw Schroevers verwonderd. „Wat gaat u nu toch beginnen! Als ik u was, zou ik nu toch zoo gauw mogelijk mijn bed opzoeken?"

„Onmogelijk, beste juffrouw!" riep hij. „Ik moet me melden bij den schout-bij-nacht aan boord van de Gier."

„Maar 't is tien uur rijden van hier naar de Gier!" riep Jaap. „En de weg is slecht en 't is donkere maan."

„Maar dat heeft toch zoo'n haast niet!" protesteerde juffrouw Schroevers.

„'t Is dienst, beste juffrouw! Nu adieu, tot weerziens op Timor!"

Daar reed hij spoorslags weg, op den slechten weg, in den donkeren nacht, tien uur ver!

Het hield hun alle drie even uit den slaap, toen ze in hun kooien waren.

Even maar, want ze waren moe, en 't bed, het zoo lang ontbeerde bed, was zoo heerlijk!

Toen ze wakker werden, stond de zon al hoog aan den hemel en was de Arend in volle zee.

Nog vóór zonsondergang zouden ze op Timor zijn.

Bij de Uitgevers zijn mede verschenen:

A. C. C. DE VLETTER

DUIZEND DAGEN IN DE LUCHT

Ingenaaid *f* **1.50** — In prachtband *f* **1.90**

De *Nieuwe Rott. Cour.* schrijft: Het is een levendige vertelling, welke de knapen wel zal boeien.

De *Nieuwe Courant:* Hopen we, dat de jongens het met plezier lezen en ook deze fantasie nog eens waarheid zal worden, zooals van zoovelen van den fantast uit vroeger dagen Jules Verne.

F. J. HOFMAN

EEN WEEK IN DE DUIVENTIL

Ingenaaid *f* **1.40** — In prachtband *f* **1.90**

Dit boek mag in geen enkele jongensboekenkast ontbreken. De schrijver vertelt op zeer onderhoudende wijze de avonturen, welke zes jongens medemaken in een week die zij buiten logeeren.

Versjes-Prentenboek

„VAN ALLERHANDE"

IN TWEE DEELEN

DOOR

IDA C. BOERS-BLOEM

MET TEEKENINGEN

VAN

MEJ. SOPHIE SCHAAP

Prijs per bundel *f* 1.30 in prachtband

A. C. C. DE VLETTER

Het Koksjongetje

LOUISE J. VAN EVERDINGEN

Het verwaande Biggetje

Twee alleraardigste prentenboekjes met vierkleurendruk-plaatjes naar teekeningen van den bekenden teekenaar WILLEM HARDENBERG.

Prijs slechts *f* 1.—
gebonden in zeer fraaien band.